

**Буряад Республикын Президентын болон
Правительствын хэблэлэй албан мэдээсэнэ:**

**ШАНАРАЙ
АСУУДАЛНУУДАТ
- АНХАРАЛ**

Буряад ороной Президент үнгэрэгшэ долоон хоногто Россин Госстандартын статс-секретарь - түрүүлэгшын орлогшо Юрий ГУСАКОВТОЙ болон тус албан зургаанай региональна политикын болон гүрэнэй шалгалтын управлениин дарга Виталий СОЗИНОВТОЙ уулзаба.

Госстандартын түрүүлэгшын орлогшо албан зургаанайнгаа ябууддаг хүдэлмэри тухай, стандартизаци, метрологи болон сертификациин албанай үмэнэ табигдаад байһан зорилгонууд тухай мэдээсэбэ.

Шанарай республиканска программа зохиолгодо Леонид Потапов өөрынгөө зүбшөөл үгэбэ. Эгээл хаяын сагта промышленностин, үйлэдбэрийн инфраструктурын болон технологинуудай министерство Шанарай программы зохиоо хүдэлмэрийн комплексно бүлэг байгуулаха тухай Правительствын захираатын проект бэлдэхэ. Шанарай программа зохиоо үүсхэл Буряадай ЦСМ-эй директор Светлана Белькова гаргаа юм гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Стандартизаци, метрологи болон сертификациин асуудалуудта онсо шэнэ, залан шууд хандалга хэрэгтэй гэжэ Президент хэлэбэ.

Юрий Гусакос Россин Госстандартын түрүүлэгшэ Геннадий Воронинһоо бэшгэ болон дурасхаалай бэлэг Леонид Потаповта барюулба.

**ҮЙЛЭДБЭРИЙН
ХЭМЖЭЭНҮҮД
УРГАААР**

Манай республикын социально-экономическа байдал мүнөө үедэ хайн тэжээ шэглэнг гэжэ тодорхойлохоор байна. Промышленностиин гол халбаринуудтахи томо, дунда предприятинуудта үйлэдбэрийн хэмжээнүүдэй ургалтын эршэ мүн лэ дээшлэхээр.

Байгша оной 1-дэхи кварталай дунгүүдээр валова региональна продуктын хэмжээн түсэбэй ёһоор 5 процентын орондо 9 процентээр нэмэбэ.

Промышленна үйлэдбэрийн хэмжээн 6,7 процентээр (хараалагдаһан 5,6 процентын орондо) ургаа. Үнгэтэ ме-

таллургийн үйлэдбэри 2 дахин (хараалагдаһан 6 процентын орондо), ой модоной, модо болбосоруулгын болон целлюлозо-саарһанай промышленность 5,7 процентээр (4,2% орондо), хүнгэн промышленность 12 процентээр (3% орондо) дээшлэбэ.

Гол капиталда хэгдэхэ инвестицинууд 35,3 процентээр (хараалагдаһан 9,8% орондо), рознично эд бараанай эрьсэ 7,3 процентээр (2%) ехэ болобо.

Июнь харын мэдээнүүдээр, үйлэдбэрийн хэмжээнүүд ургаһаар. Үнгэрэгшэ харын промышленна үйлэдбэрийн физическэ хэмжээнэй индекс, 2000 оной июнь харатай сасуулахда, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэдэ - 108,2, түлишын промышленностьда - 104,7, үнгэтэ металлургида - 112,4, машина бүтээлгэдэ - 2,4 дахин, ой модоной, модо болбосоруулгын, целлюлозо-саарһанай промышленностьда - 120, барилгын материалнуудай промышленностьда - 106,5, хүнгэн промышленностьда - 112,1, гурил, хүрпээ болон холимол тэжээл үйлэдбэрилдэг промышленностьда - 150,2% болоо.

Үнгэрэгшэ табан харын туршада бүхыдөө республикада 300 гаран миллион түхэрэгшэй балансын ашаг олзо абтаа. Энэнь нёдондонойхиноо 3 дахин үлүү.

Буряадай Правительствын 2001 оной Декларацие болон республикын социально-экономическа хүгжэлтын индикаторнууде зайлашагүйгөөр дүүргэхэ даабари министрствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, муниципальна бүридүүлэгшүүдэй толгойлогшонорто Правительство үгөө.

**УРГАСА МУУ
БЭШЭЭР АБТАХА
ХАРААТАЙ**

Буряадай Хүдөө ажахын болон эдэ хоолой министрствын хараата мэдээнүүдээр, байгша ондо республикын тарзалангуудһаа 240 мянган тонно орооһон хуряагдахаар хараалагдаа.

130 мянган тонно үбһэн, 140 мянга гаран тонно сенаж, силос бэлдэгдэхэ ёһотой. Хартаабха, овоциин ургаса мүн лэ муу бэшэ байхань хаш.

Ушарын гэгбэл, республикын олонхи ажахынууд тарилгаяа хайн шанартайгаар, зохихо хугасаада хэжэ шадаа ха юм. 240 мянган гектар тухай орооһото ургамалнууд, 280 мянган га овоц, 1000 гектар тухай хартаабха таригданхай.

Тээд сагай уларил зайлашагүй заһабарияа баһал оруулаа. Ган гасуурһаа боложо, 8 аймаг онсо байдал сонсохоо. Илангаяа Хяатга, Бэшүүр ехээр хохидоо. Баргажанай, Хурамхаанай, Яруунын аймагуудта 4,5 мянган гектарта орооһото ургамалнууд мундэртэ сохюулаа. Аха, Түхэндэ үер ехэ хохидол үзүүлэ.

Үбһэ хуряалгын техникын заһабари даб дээрэ дүүргэгдэжэ, олонхи ажахынууд тэжээл бэлдэлгэдэ оронхой. Орооһо хуряадаг комбайнуудай паркын байдал бүхы дээрэ ханаа ехээр зобооно. Бин байһан 1200 комбайнын 90 процентнэ ашаглалгынгаа болзорые дүүргэнхэй. 690 комбайн капиталнаар заһабарилагдаха ёһотой.

Буряадай Минсельхозпрод орооһо хуряадаг онһон техникын бэлэн байгыне 90 процентдэ хүргэжэ, 50 шэнэ комбайн худалдажа абаха гэжэ хараална.

Байгша оной ургаса хуряалгада 2600 тонно автобензин, 10500 тонно дизелин түлишэ, 500 тонно моторой тоһон, эдэ бүгдые худалдажа абахада, 101 миллион 100 мянган түхэрэгшэ хэрэгтэй болохо. Мүнгэнэй хэмжээн доошоо орожо магад. Юундэб гэхэдэ, хүдөөгэйхидтэ тусгаар зорюулан, ургаса хуряалгын хаһада түлишэ-тоһодолгын зүйлнүүдэй сэнгые доошоуулаха тухай хэлсээн туйлагданхай ха юм. Правительство паар эдүүрилгэдэ 10яарка худалдажа абахын тула 8 миллион 900 мянган түхэрэгшэ даб дээрэ табинхай гэжэ тэмдэглэе.

**САЛИН ХҮЛЬБИЕ
- САГ СООНЬ**

Бюджетэй болон гэр байрын-коммунальна ажахын хүдэлмэриэлгэдэ салин хүлһэ түлэлгэ республикын аймагууд, хотонуудай толгойлогшонортой Леонид Потаповай хэһэн зүблөөнэй гол асуудалын болоо.

Манай газетын үсэгэлдэрэй тусхай дугаарта эдэ халбаринуудта салин түлэлгын талаар тохёолдоһон байдал тухай дэлгэрэнгыгээр бэшгэдэ хэн.

Үнгэрэгшэ зүблөөн дээрэ Президент бюджетэйхидтэ болон ЖКХ-гай хүдэлмэриэлгэдэ салингыне хаатуулжа, үринүүдэ үнэмзэһэн аймагуудай толгойлогшонорые эрлэ шүүмжлээд, хааталай ушар шалгаганаууде тодорхойло, салин хүлһэ саг соонь түлэхэ талаар үрэ нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха даабари үгэбэ.

ставкые ноябрийн 1-һээ 450 түхэрэгшэ хүртээр нэмээхэ тогтоол абаа хэн. Тээд мүн лэ Дүүмын баталһан байгша оной бюджет соо энээнэд мүнгэн хараалагдаагүй үлэшөө. Тиймэһээ Федерациин Совет ставкые нэмээхэ болзорые декабрийн 1 хүртээр хойшоуулаба.

**ХАМАГАЙ ШУХАЛА
ГАЗАР, УНАН**

дууһан хандарһан ушарһаа ондоо тэжээ зөөгдэхэ болоо. Мүнөө тохёолдоод байһан эгээл ехэ бэрхэшээлын бусад нютагуудһаа таһархай байдал. Хүлтүүг - Мон - Орлиг гэгэн харгые хуушан түхэлдэнь оруулхын тула 5 жэл хэрэгтэй гэжэ депутат тоолоно. Ехэ гаргаша хэрэгтэй болохо. Үерэй үедэ аймаг дотор эдэе хоолой

продуктууд бага байшоо. Тиймэһээ олзын хэрэг эрхилдэг бүхы магазинуудта, киоскунуудта яаралтай инвентаризаци хэжэ, продуктууд талоноор худалдагдаа. Мүнөө байдал заһаржа байна. «Ураал» түхэлэй хоёр машинаар гурил, саахар, тамхин гэхэ мэтэ продуктууд абааһагдаа. Түлишэ зөөгдэнэ. Зайн гал, хэлхээ хслбоон октябрийн 1 хүртээр заһабарилагдажа, ашаглалагада орохо ёһотой. Алта олзоборилго иматгал долоон хоногой туршада зогсоогдоһон дээрэһээ ехэ хохидол энэ талаар хүргэдэгхэгүй. Республикаһаа 1400 мянган түхэрэгшэ даб дээрэ табигдаа, мэргэжэлтэдээр, хүдэлмэриэлгэшэдөөр, бусад аргаар туйлаамжа үзүүлэгдэнэ.

Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М.И. Семёнов наа хабаадаад бусаһан Федерациин Советэй суглаан тухай хөөржэ үгэбэ. Энэ удаа хэдэн хуулинуудта заһабаринууд, хэдэн шэнэ хуулинууд зүбшэн хэлсэлгэдэ гаргагдаа юм. Жэшэнь, «Ветеранууд тухай» Хуулида ямар тодорхойлолто хэгдэб гэбэл, ветерануудай урдань хүдэлжэ байһан эмхинүүд, предпритягинууд тэдэн тушаа анхаралаа урданайхидаал хандуулжа байха уялга гуримта болгодоо. Урда тээнэ Гүрэнэй Дүүмэ бюджетэйхидэй нэгэдэхи разрядай

Губернаторнуудай гурбадахи болзорто хунгагдаха арга-боломжые болжуулан Гүрэнэй Дүүмын заһабари тухай асуудалай табигдахада, би тэрэнэй түлөө дуугаа үгөөб гэжэ М.И.Семёнов харюусаба. Жэшэнь, республикын Конституци соо хоёр болзор тухай бэшгэдэгтэй хэн хойно тэрэгээрээ байха ёһотой гэжэ Федерациин Советэй гэшүүн тоолоно. Тэрэһэлэн Федерациин Советэй гэшүүнээр хэды болотор байха гэшэбта гэхэдэнь, байгша оной түгэсэтэр байха хуулига эрхэтэйб, саашаа гэшүүн болохо тухай асуудал сагай ерэхэдэ шиндэхэдэнь бээ гэгэн харюу үгэбэ.

Түгэсхэлдэнь М.И. Семёнов РФ-гэй Хуули гаргагшадай холбооной конференция тухай мэдээсэбэ. Губернаторнуудай Гүрэнэй Советтэ хуурияа олоод байхадань, хуули гаргалгын зургаануудай түрүүлэгшэнэр мүн лэ өөһэд тухайгаа бодохо жэшээтэй болобо ха юм. Гурбан жэлэй саана байгуулагдаһан энэ холбоон ороной политическэ ажабайдалда дүүргэхэ өөрынгөө үүргые тодорхойло, удаа шанарынь дээшлүүлэхэ талаар хэмжээнүүдые абаха ёһотой гэжэ Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ ханамжалба.

Николай БАДМАРИНЧИНОВ.

**АЖАЛААР
ТАНИГДАЖА,
АЖАЛААР
БАЯЖАЖА...**

Зэдн районной Доого-Бургаалт СПК-гай түрүүлэгшэ Доржима Мункожаповна ЖАПОВАТ «Коммунизм» СПК-гай 70 жэлэй баярай үедэ стагцион дээрэ уулза ажахы тухайнь хөөрлэгзэбэди.

Бороо орохогүй, ехэ гайтай хаһа ерээд байна. Тарилгаяа боо соонь эмхитэй хайнаар гүү бэлэйбди. Бороогой шюниин багташье хайсахан агхаржа, га

унгалуулаа хаань, таряалан нээн ондоохоноор халюуран ногооржо, үб далайдал эбхэрэн долгилхол хэн. Мүн үбһэ тэжээл бэлдэхэ саг хүрэхэ эр Энэ харюусалгатай хаһада тү бэлэн орохын тула бүхы техникэ заһабарилха гэжэ оролдонобди. Эн үедэ бүхы техникынай 70 проц бэлэн болгогоог байна. Зуугааг мянгааг хонин ажахыда тоолог Тэгэнэй шэмэрүүн хүйтэн үбз амжалтатай габажа гарахын туй мянган центнер үбһэ тэжээл бэлд гээшэбди. Мүнөө мэнэ гэлээр 4 бри үбһэ сабшажа эхилхэнь...

Үнгэрэгшэ жэлдэ Доого-Бургаалт хургуулиин ойн баяр болоһон, уушхан ханяаганда гайрагдан алдаһан 60-ү үхибүүдые байлгажа, эмшэлэхэ боломжотой социальна при нээгдэн байна. Буряад Республик Элүүрые хамгаалгын министрств Улаан хэрээһэнэй бүлгэм, район захиргаан энэ приот нээхэ хэр нилээд оролдогго гаргаа. Улаан хэрээһэнэй бүлгэм эгее хоом зүйлнүүдэй талаар, Элүүры хамгаалгын министрство эм талаар туйлаамжа үзүүлжэ байг Муу байдалтай айлуудай үхиб эмшэлэлгын газарта гурбан туршага байха эрхэтэй. Ухибү саад байһан гэрые өөрынгөө х заһабарилжа, олонго туйла эмшэлэлгын газар нээхэ зуураа, аж 25 хүниие ажалтай болгоо. Энэ ехэ хэрэг гээшэ.

Доржима Мункожаповнагай ажа түрүүлэгшэ болоһоор яһала оло үнгэршэбэ. Энэмнай зоноо эблү хүгдэлжэ, хүтэлжэ шадагаг угариг мүн. Саг болзор соогоо тарилгаяа бороогой оробол, намарынь эрх гүнүүдые харуулдаг ажахы Энэшье жэлдэ амжалта туйлажа бардам, амгалан тэниун үбл үнгэрэгхыень хүсэе.

Дарима ЭРДЫНИЕВ

ААР
АЖА,
ААР
ЖА...

Арийн 20-ной үдэшэ
аймагай Галуута
станцин (Тамчын)
хадагалаатай байһан
буу зэбсэгэй номо -
бааза дээрэ
ушар болобо.
аанһаа юм гү, али ондоо
шалтагаанһаа юм даа -
снарядууд өөһэдөө
эхилээ. Дайн боложо
юм мэтэ хойно
угышые һаа, нэгэ
залпаар дэмы буудалган
снарядууд ойро
дайда руу шэдэ-
лэжэл байгаа. Бууһан
дэлбэ тэһэрээд, аюул
татаа.

тойрон тосхонууд олон
дүтын Гусиное Озеро
хүртэр оройдоо 3-4
метр болохо, тээ саанахана
«Рыбхоз», «Молотов»
багахан тосхонууд, дам
Цайдам, Ехэ-Цагаан,
нууринууд, харин
нуурай цугөө эрьсэдэ -
километр зайда -
ерск хото оршодог юм.
имэ тодорхойгоор
нууринуудыг тэмдэг-
бди гэхэдэ, аяр Гусино-
хихи байшангуудай, тэрэ
ГРЭС-эй мантан
шай сонхонуудай шэл
долгиндо сохюулагдан
аюулта газарай гал
тэрэ холоһоо улааб-
арагдажа байгаа.

агийн аюулда ороһон
жид «Һү-үй, халаг!»
ралдан, үймэлдэшбэ.
нэгэн нуурай эрьсэр
тээшэ гүйлдөө. Харин
дууд тархи дээгүүрнэ
л байгаа гэхэ. Зүгөөр
тосхонойнгоо ниитын
Бадмаев түрүүтэй барилга -
заһабарилгын албанууд Галуута
Нуур нуурида яһаа ехэ ажал
ябуулжа эхилэнхэй. Нэн түрүүн
хохидолой хэмжээн элирүү-
лэгдэнэ.

Даб гээд тоолоходо, дүн хамта
20 миллион түхэригэй гарза
болоһон байна. Зүгөөр гарзын
хэмжээн үшөөшые ехэ байхадаа
болохо. Тиймэһээ гэр бүхэниие
харан шалгажа, хандаралгын
хэмжээ багсаамжалангүй,
бодото дээрэнэ тодорхойлон
сэгнэхэнэ бэлэн бэшэ. Сэрэгэй
министерствын зэмээр имэ
аюулта ушар төхөөлөһон

Москваһаа зэбсэгжэлгын талаар
оборонын министрэй орлогшо
генерал-полковник А.Мос-
ковский, Новосибирскһээ
сэрэгэй Сибириин округой
командалагша генерал-пол-

хадань, сэрэгшэд гарзын ехэнхи
хубие өөр дээрээ тохохо
зэргэтэй. Зүгөөр энэ асуудал
правительствын дээдэ
зургаануудта шийдхэгдэхэ
ёһотой ааб даа. Харин мүнөө

тэһэрэлгын зүйлнүүд оһолтой
байдаг. Тиймэһээ хаа-яахан
эндэшые, тэндэшые имэ аюул
болоно гэжэ олондо мэдээсэл
тараадаг хэрэгсэлнүүдһээ
мэдэнэ ёһотойт. Харин Галуута-

Леонид Васильевич Потапов
журналистнуудтай уулзажа,
тохөөлөһон байдал тушаа
тодорхойгоор хэлэжэ үгөө. -
Гансашые Галуута-нуурай
эрбедэ бэшэ, республикын мүн
ондоошые газарнуудта зэбсэгэй
имэрхүү баазанууд бии юм.
Энэ аюулманда хэһээл боложо,
бидэ удангүйгөөр Оборонын
министерствэтэй хамта шал-
галта хиналтын шанга ажал
ябуулжа, аюулгүй байдалай
түлөө тэмсэлгын хэмжээнүүдые
бэсэлүүлхэ уялгатай болообди,
гэжэ Леонид Васильевич хэлэнэ.
- Аюул тухай дуулаһаар лэ, би
Галуута-Нуур хүрөөд, хүнүүдые
абаралгын ажалда эмхидхэжэ
эхилээб. Сэлэнгын аймагай
захиргаан эмхитэйгээр ажал
ябуулалсаа гэжэ тэмдэглэхэ
зэргэтэй. Мүн Улаан-Үдын
захиргаан һайн дураараа
туһаламжа үзүүлхэ гэжэ
оролдоо. Юрэдөө республикын
бүхэ албанууд һайн талаһаа
бөөр харуулжа шадаа. Хэдэн
мянган зоние аюулгүй
нууринуудта саг зуурын
болзорто абаашаха транспорт,
хонолгын газарнуудыг бэлдэхэ,
эдэсүүлхэ ажал угаа
эмхитэйгээр бэсэлүүлэгдээ.
Зүгөөр ехэнхи ажал үшөө
урдманай. Шифер, шэл гэхэ
мэтэнүүдые оложо байнабди,
гэжэ Президент мэдүүлэнэ.

Заһабарилга, барилгын ажал
хадаа правительствын анхар
лодо ходо байха. А.Потапов
нааяр Россин Федерациин
Правительствын түрүүлэгшэ
М.Касьянотай ажалай хэрэгээр
улзахадаа, Галуута-Нуурта
болоһон аюулта ушар тушаа
соносхоод, туһаламжа эрихэ
хүсэлэнтэй. Тэгшэ нэгэ һара
урдахана эндэ, Галуута-Нуур
тосхондо Тамчын дасанай 260
жэлэй ой үргэнөөр тэмдэглэгдээ
бэлэй. Суута энэ дасан
тэһэрэлгын газарһаа оройдоо 3
километрэй зайда байдаг юм.
Бурхан хаража, нэгэшые снаряд
дасан гэмтээгээгүй. Арьяа Баала
абараа ааб даа!

Николай НАМСАРАЕВ.

Сошордомо дохёо

ГЭНТЫН АЮУЛ ГЭТЭЭД ЕРЭЭ...

аюулда нэрбэгдэһэн айл
бүлэнүүд гэрнүүдээ заһабари-
луулжа гэжэ оролдоно.

Аймшагтай энэ аюул гурбан
хүнүүдэй һаһа таһалаа.
Н.Федотов П.Филин хоёр
снарядуудай тэһэрэлгэдэ
алуулшоо, харин Т.Чекар-
динагай зүрхэн байшоо.
Баарһадые бүхэ тосхонооро
хүдөөлүүлбэ. Гүрэн түрын
зүгһөө бүлэнүүдгэнь туһаламжа
үзүүлэгдэхэ болобо гэшэ. Үшөө
аюул боложо байха үедэ манай
корреспондентнүүд Россин
Федерациин оборонын мини-
стрэй орлогшо А.Московский
болон сэрэгэй Сибириин
округой командалагша В.Бол-
дыревой уулзажа, хэдэн
асуудалнуудыг урдань табиһан
байна.

-Ямар ушарһаа гэнтэ
снарядууд тэһэрхэ болоо юм?
- Гол шалтагааниинь гэхэдэ,
хэрэгһээ гараһан зэбсэгүүдэй
зүйлиүүдые усадхаха феде-
ральна тусхай программа
мүнгэгүй үедэ бэсэлүүлэг-
дэнгүй. Болзорһоо үнгэрһэн

Нуурай эндэхи бааза аяр
жараад онуудаар баригданан
юм. Арбан жэлэй урда
Монголһоо сэрэг гарахадаа,
тэһэрэлгын нөөсэ снарядуудые
эндэ хадагалаа бэлэй. Тус
снарядууд юрын үхэр буу,
танкнуудта хэрэглэгдэдэг юм.
Химическэ, бактерио-логическа
болон ядерна зүйлнүүд эндэ үгы,
гэжэ А.Московский ойлгуулба.
-Сахилгаанһаа имэ аюулта
ушар болоо гэжэ тухайлнабди.

Зүгөөр тусхай комисси
шалтагааниинь бодото дээрэнэ
элирүүлхэ ёһотой, гэжэ
В.Болдырев мэдүүлэнэ. - Тусхай
мэргэжэлтэд мүнөө энэ
шэглэээр ажаллажа байна.
Гэхэтэй хамта, сапернууд угаа
анхаралтайгаар бааза болон
тэрэнэй оршон тойрониие
шалгажа, аюултай зүйлиүүдые
суглуулна. Тэрэшэлэн сэрэгшэд
гай тодорхой газарнуудыг
сэбэрлэнэ, тосхоной хүн зондо
алибаа туһаламжа үзүүлхэ гэжэ
оролдоно. Аюулай үедэ нэгэшые
сэрэгшэн хосороогүй. Буряад
Республикын Президент

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РФ-гэй
оборонын министрэй зэбсэг-
жүүлгын талаар орлогшо
А.М.Московский Буряад
Республикын Президент
А.В.Потаповтай.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭЛГЭ ТҮЛЭГ ДУНДАА

Ургаса хуряалга - 2001

«Байкальское» гэжэ тур-
агын ажахы Кабанскын
амагта түрүүшүүлэй
орогог эрхим ажахы

Эндэ 2300 гектарта
ахан, 190 гектарта
мээн, 670 гектарта обеос,
гектарта гэршүүхэ, 650
гектарта донник ургадаг.
нөө донник хуряалга түлэг
ага ябажа байна.

Гектар бүриһөө 70
агшар абтана. һүүлэй
дэгдэнүүдэй ёһоор 3000
агшар сенаж дарагдааг
агшар. Механизаторнууд
түлэгэй ёһоор 6000 тонно
агшар хуряаха ёһотой.
Механизаторнууд Матвей
Александров, Владимир ба Сергей
Ивановууд, Петр Ивашин,
Александр Кардаполов,
Александр Трифонов,
Александр Жилин болон бусад

эрхимээр ажаллана. ОПХ-гай
отделени бүхэндэ столовонууд
хүдэлжэ, тогоошод амттай

эдез хоол бэлдэнхэй механи-
заторнуудыг уртадаг. Бэ-
шүүрэй аймагай Калининай
нэрэмжтэ колхоздо хүдэлжэ
байһанаа «Байкальское» ОПХ-
да ахалагша агрономоор ерэнэн
Виктор Петрович Терен-
тьевтэй уулзахадамш, сенаж
даража дүүргээд, үбһэ
хуряалгада эдэ үдэрнүүдтэ хам
орхобди гэжэ хэлээ нэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: жо-
лошон Александр Карда-
полов; донник хуряагдана;
механизатор Владимир
Селиванов болон ОПХ-гай
ахалагша агроном Виктор
Терентьев.
С.БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Зэдын аймагай «Коммунизм»

БҮРИН ХААНАЙ ҮРШВЭЛ ХАЙРАТАЙ

...Бурин хаан тээхээ нэрюүхэнээр нэбшээлээдхинэ. Борьёогой тала ами ороһондол миралаад, гоё гээшэнь. Холоһоо нюсэгэн мэтээр харагдадаг гүбээ добуунууд шэмэтэй, амтатай набша ногоогоо дэлгээн, аадар бороогой орохы хүлээнги ха. Хэды гоёб даа, хээрэ талада гээд, хэдэн үеын уран зохёолшод оршон тойронхи байгаалтай харилсахадаа, эжлүүдгүй габтадаг бэшэ гү?

Эгээл шимэ үедэ, үдын наранай үлүүсэ хурсаар шараһан ааяма халуунай хаһада Зэдын аймагай «Коммунизм» СПК-гай 70 жэлэй ойн баяр дэлсэтэй дэлэрээр, хотоймо налаймаар боложо үнэрбэ. Түрүүшын үдэр — урилдаан, барилдаан, волейболоор мұрысөөн, мори урилдаан — юрэдөө хаа-яагүй яла сала хубсалһан харагшад, олон хүүгэд залуушууһаа эхилээд, таяг тулгуурия бариһан наһатай зон хайндэрэй мэдэрэлдэ абтанхай, һүүдэр һахижа, гэртээ үлэһэн хүн үгы хэбэртэй. Энэ хайдэрые угтуулан, нютагайхид яһалал бэлдэһэн байба. Үйлсэ гудамжанууд сээр, сэмсэгэр, сонхо хаалтанууд шэб шэнэхэн шэрын үнэртэй, хашаа хорёо заһагдангүй, стадион, худалдаа наймаанай газар — хуу жэншэдгүй бэлдэртэй. Ута гэгшын хургаар бургаһаар ногоон нэеы гэр тодхогонхой, досоонь нэрюун, зохид. Инзагатынхид эртын ёһо заншалаа сахудаг, үбгэ эсэгэнэрээ хүндэлдэг, эмхитэйгээр ажалладаг, эбтэйгээр найрладаг байһанаа энэ хайндэрэй үедэ үнэхөөр харуулжа шадаал даа.

Түүхэнээ - түүбэрлээд...

Далан жэл гэхэдээ, эхин түүхэдээ эжлүүдгүй хандаха жэшээтэй гээшэ. Тиймэхээ эгээл энэ ойн баяртай дашарамдуулан, «У святой горы Бурин-Хаан» гэхэн нютагай түүхэ тухай номой хэблэхээ гараһаниинь найшаалтай байба.

Бүри хэдэн жэл урид колхозой түрүүлэгшээр хүдэлжэ байһан Ж.Д.С. Батуевай ажалай ветеран Д.Д.Дабаета ном бэшэхэ тухай захяа хэлэжэ байһыень һананаб. Энэ хүсэлын бээлбэ. Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан, Ажалай Улаан Тугай орденго Д.Д.Дабаета үнэхөөрөөшье баян материал суглуулжа, саашань дамжууһаниинь аймагай газетын редактор Маргарита Бадаева найруулан бэшэһэн байба. Энэ ушараар буянта хэрэг бүтээһэн хүндэтэ Дымбырл Дашицыреновиче үнэн зүрхэнһөө амаршалха, үүсхэлынь дэмжэһэн Маргарита Бадаевада баярые хүргэхэ дуран хүрөө һэн.

— Дымбырл Дарицыренович, түүхэтэ ой хагань нэгэ хэдэн үгөөрые һаань, ажахын хүгжэлтэ тухай дурдьял даа.

— 1930 ондо эндэмнай 5 жэжэ ажахы бии болоһон юм: Ворошилов, СССР, Калинин, Ленин, Красная Искра гээд... Удангүй Ворошилов СССР хоёр нэгэдээд, Ербановай нэрэмжэтэ болоо. 1934 ондо Калинин Ербанов хоёр хамтараад, Разумовай болоод, түбынь Инзагадаа түбхинөө. Энэ ажахын түрүүлэгшэ Дарицырен Будаевич Дабаета нютаг зоңдоо ехэл тунатай хүн байһан, хамалган хашалганай үедэ али болохоор аршалһан, хамгаалһан габьяатай юм.

Ажахымнай суутай солотой, алтан хаһань - 60-аад, 70-аад, 80-яад онуудай үе. 45 мянган хонитой, 18 мянган эхэ хонитой, 1800 үнэстэй, 600 адуутай байһан юм. Ажахын хүгжэлтэдэ элитэ хубитаяа оруулан хүнүүдэй нэрэ мэдээжэ, аяр 25 хүн СССР-эй орденуудта хүртэһэн бэлэй. Заримыень дурдаа һаа, колхозой түрүүлэгшэ П.К. Амагыров, хонитод Н.Ч.Гомбоев, Ч.Д.Аюшеев, С.Ч.Бальжиев, Д.С.Р. Батуев, Л.Д.Иванов, Р.Д.У.Гармаев болон бусад олон болоно. Социалис Ажалай Герой, Россия Федерациин Верховно Советэй депутатаар дүрбэ дахин хунгадаһан Г.С.Г.Цыремпиловагай нэрэ холо, «ойгуур мэдээжэ болон гээшэ. «Эсэгэ ороноо хамгаалһын Агууехэ дайнай үедэ шэн габьяата ажалай түлөө» медалаар 80 гаран хүн шагнагдаһан, хүндэтэ колхознигуудай тоодо 39 хүн оруулагдаһан, 13 хүн «Буряадай

АССР-эй габьяата малшан» гэхэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Эхэ-Геройнууд шотагтамнай арбаад шахуу.

Эсэгэ ороноо хамгаалһын Агууехэ дайнда 153 хүн мордоод, 53-ниинь бусажа эрээгүй. Дайшалхы олон орден медалнуудаар шагнагдаһан сэрэгшэдэй тоодо Ф.Б.Нимаевые, Б.Ж.Цырендоржиевые, Д.Д.Вампиловые, Р.Д.Ч.Гармаевые, Г.Б.Чагдуровые болон бусадые нэрлэмээр. Мүнөө дайнай ветеранууд Н.Д.Аюрзанаев, Д.С.Ч.Лубсанов, Х.Ч.Дымбырлов, Д.Л.Вампилов, Д.Н.Бальчинов, С.С.Мункуев, Л.М.Митапов аша зээнэрээ харан, амгалан мэндэ ажаһууна.

Нютагаймнай элитэ хүбүүн, олоной одон боложо, шажан мүргэлөө үргэжэ ябаһан эмшэн, зохёолшо М.Р.Чойбоновые онсо дурдалтай. Уран зохёолшод Д.Д.Мункуевай, Р.Шоймардановай нэрэнүүд олонитэдэ мэдээжэ. Энээнэй урда колхозоо урагшатай толгойложо байһан Ж.Д.С.Батуев мүнөө аймагаа толгойложо байна гээшэ. Тэрэнэй удаа ажахын жолооо хам бариһан В.Н.Цырендоржиев эхилэһэн ажалайн эршые нуладуулангүй, хүн зонтойгоо ами нэгэн ажаллаһаар - гээд, ветеран хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

Зоной түлөө зоригтой

Үсэгэлдэрэй алдар суута үе, мүнөөдэрэй бодото байдал, ерээдүйн хараа - сагай сахилгаан ябаса соо эдэ гурбан ойлгосо нарин нягта холбоотой. Ойн баяраар дашарамдуулан, мүнөөнэй байдалаар хонирхободи, СПК-гай түрүүлэгшэ В.Н.Цырендоржиевтай хөөрэлдэбди.

— Валерий Нимаевич, тарна талха, мал агууһан хэр үгдэстэй гээшэб?

— Мүнөө жэл 1600 гектар талмайда шэниисэ, 584 гектарта ешмээн, 400 гектарта обёос, 184 гектарта тэжээлэй ургаса таряабди. 1894 гектарай наар хахалагдаа. 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьган абтаа. 2000 онойхидо хонтодоо, тоо толгойнь 800-гаар олошороо. Мүнөө 5500 гаран хонитой, 258 эбэртэ бодо малтай, 90 шахуу моритойбди. Симментал үүлтэрэй 31 тугал һү хаалин хүрэгтэ нэмээ. Өөһэдын хүсөөр Тайшаа Бууса гэхэн газарта гахайн шэнэ байра баряабди. Хяагтын-Адагай гахайн фермэхээ һайн үүлтэрэй 9 эмэ гахай асарагдаа. Худага гэхэн газарта залуу малай гүүртын барилга эхилэгдээ. Мүнөө үедэ шэнэ гаражтай, 2 складтай, столовой, амаралтын таһалгатай машинна дворой барилга удангүй түгэсхэгдэхэнь. Республикын Финансын министрствэхээ хүнгэлэлтэртэй урьһаламжа абтаа.

— Ажалаа урагшаа ябуулхада, нэгэ ханаа коллективэй, суг хүүдэ нүхэдэй үүргэ ехэ гээшэ...

— Зүбынь аргагүй. Мэргэжэлтэд - дүршэлтэ харюусалга ехэтэй зон Барилгын цехэй началь Анатолий Алексеевич Дамба ахмад энергетик Александр Шарипович Аюшеев, ахуй агроном Валерий Цырендоржиев, ахуй инженер Батоочир Васильев, ахуй ветеринар Цыренов, ахуй врач Чойсорон Дашанимаев, ахуй Цыбикжапов, ахуй зоотехник Екатерина Доржиева, ахуй бухгалтер Людмила Гармажапова, Галданова - бултадаа оролцотой, урагшаа ханаатай. Хүдөөгэй зоной үхибүүд, хэ багын ажалай дүршэлтэ зон гээшэбди. Би, жэшээ жолоошоноор ажаллааб, нин ажалда удаан хүдэлөөб.

— хайндэртэ бэлдэһайнаар ябуулагдаа гээд Нютагаархинаа хабаагуулашадаа ха юмта даа.

— Хашаа хорёогоо байдалаа зоннай заһаа, бол босон болгоо. 500 кубометр нарна, 350 кубометр шэнэ дуладуулангүй, хүн зонтойгоо ами нэгэн ажаллаһаар - гээд, ветеран хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

Шэдитэ хүшэлын сэлгэгдэхэдэ...

...Түрүүшын үдэрэй мұрысөөнүүд сооһоо барилдаан хаража хонирхободи. Тунганаа, Борьёогой тала ханатан ерэжэ ябаһан борьёо бүхэ барилдаашагай хонирхободи тэмсэлдэ һааг хэхэгдэ гэхэнгээ, аалида аалида саашалшаба хэбэртэй. Үе үе сахилгаалаа, тэнгэр дуугараадые абана. Сагдарт тээ саанань хоёр холонг сээсэгэн мүнгдөөд, ямар нэгэн шэдүтэ хүшэлы сэлгэгдэхэдэ, харажал гэмээр. Найхан үзэгдэ Барилдааншые - хонирхободи той үзэгдэ.

Энээнэй урда Зэдын аймагай тренер, бүхэ барилдаан спортын мастерта канда В.С.Бальжиевтай хөөрөөдэ байгаабди.

М.Р.Чойбонов

Ж.Д.С.Батуев

Матвей ЧОЙБОНОВ

Немало лет храню в себе я нечто. Немало лет я жил сурово, молча. И ждал, признаюсь, часа своего, Скрывая в сердце помыслы большие. Я верил, что когда-нибудь, однажды, Безветренной осенью порою, Как яблоня, обильно расцвету И дам плоды обильные, и ночью, В нежнейшем лунном свете растворюсь, Родную степь лелеять долго буду. Я верил, что однажды непременно, Недальних звезд две пригоршни набрав, Я щедро серебристо изукрашу Дома, холмы, чужие сны и тени... Я знал: всхождит к рассвету буду Сияющими росами на травах, Чтоб напоить предутренних крылатых.

КРУГОВОРОТ

Невольно гляну утром на ладони Усталой, доброй матери моей. Что видел я растресканней, темней? Быть может, камень на прибрежном склоне...

Невольно гляну я в глаза - и будто Я не в глаза гляжу сейчас, а на Чистейшее безоблачное утро, Уйдя душой в былые времена.

Припав к ногам, невольно ощущаю Всю муку ею пройденных дорог, И пыль ладонью медленно стираю С неновых этих ладненьких сапог.

...Когда мне тяжело, думаю о маме, О теплоте ее чудесных рук... И вновь я крепок, точно древний камень, И жизни круг по силам, жизни круг...

СПК-гай 70 жэлэй ой

БҮЯАН ХЭШЭГЭЭ ДЭЛГЭЭНЭН НЮТАГ

унизм... гаггүй. М... дүршэлт... тэй зон... евич Дам... ик Алекс... шеев, аха... ий Цыре... уров, аха... ир Василь... ветерина... ашанимае... камад зоо... Доржиев... мад бухт... армажапо... гадаа оро... анаатай. Х... хувибууд... дүршэлт... Би, жэшээ... жаллааб, ... хүдэлөөб... тэ бэлэгд... гаа гээг з... хабаагуул... гаа. ...огоо, бай... й заһаа, бо... 500 кубоме... метр шнэв... ө пилорам... нэмди. Эн... о болонш... рхэн юм. М... а, хүүгдэ... идаа заһа... Соёлой-сп... сын заһа... а, проек... ациин ёһо... риг гарта... нөө 200 м... гадаа бай... удалууд... а харааб... Юрэнхыд... той ябахат... роһон гэж...

Зэдын залуушуул волейбол баанда ехэ дуратай юм. Зэагатын 300-гаад үхибүүд урилгонуудта ябадаг. Тренер Александр Самбуевич Тоговэй габьяа шадабари эндэ Барилдаанай 2 бүлэгтэйбди. Нютагаанай энэ зүйлөөр спортын 3 мастер урган гараа. БУ-гай студентнэр юм. Түмэн Цырендоржиев, Баярта Цырендоржиев, Эрдэм Доржиев гэгшэд болоно. Мүнөө эдэ эдэмай БГУ-да тренер Иван Олег Николаевичай уридалга доро бээ хоридог. Тиэхэдэ Цырендоржиев доктор, Доржиев Виталий, Доржиев Вячеслав гэгшэд спортын мастера кандидадууд юм. Мүнөө жэлэй республикын хархарбаанда Зэдын аймаг мандаараа түрүү нуури эзэлэ үзэ. Нютагаанай хүбүүн, аймагай захиргаанай гулваа Ц.Д.С.Батуев аймаг дотороо спорт хүгжөөлгэдэ онсо гаралаа хандуулдаг юм. Үрэ спортын элиржэ байна. Нур харбалгаар спортын ветеранууд - Буряадай АССР-эй габьяата инженер В.Ч.Дамчеев, М.Жугдуров гэгшэд мүршье болотор харбаһаар үзэдаа. Мүнөө «Верхний-Цыргалтай» колхозой түрүүшээр хүдэлжэ байһан В.Дамчеев нютаг сооһоомнай нур харбалгаар спортын түрүүшын мастер болон үзэдооро. «60 лет Октября» колхозой ахамад ветврач Ц.Ц.Ахмажапов нур харбалгаар спортын мастера кандидат мүн, - гэжэ Валерий Сономович хөөрзэб.

абсолютна чемпион-абарга болобо. Илагшадта хонин бэлэгүүдыше «адхарба». Шагжитаровта хүндэлэй гури-маар хүлэг эрдэни - бэлэг барюулагдана гэхэдэнь, халуун алыга ташалган болоно. Эндэ хабаадаһан спортсмен бүхэн өөрын замаар амжалта туйлан ябажа байһан зон. Жэшээлбэл, Алдар Жамбалов Россин спортын мастер, республикын Сурхарбаанай олон удаа чемпион, РФ-гэй Азиатска хубийн табан удаа чемпион, Баярта Цырендоржиев дүрэ буляалдалгын болон буряад барилдаагаар республикын олон удаа чемпион, Түмэн Цырендоржиев Буряадай суглуулагда-мал командын гэгшүүн, Эрдэм Доржиев, Сергей Цыденов - Россин спортын мастернууд, Валерий Шагжитаров Хүхэ хотодо, Румынида болоһон уласхоорондын турнирай, Сибириин, Алас Дурна зүгэй зонин чемпион болон тодорһон габьяатай. Зэдын зэрлэгээтэ талада моридой зуралзан урилдахын харахада, сагаа ахижа ябаһан агта хүлэгүүд гү гэхээр... Урилдаанда түрүүлэгшэдэй ерэхэдэ, ёһо гуримаар угтан абана. Энэ урилдаанда А.Мункуев (Борьёо), В.Балданов (Дээдэ-Үшөөтэй) түрүүлэн ерзэб. нур харбалгаар мүршөөндэ эрэшүүл сооһоо Жамса Цыремпилов (Ташир), эхэнэрнүүд сооһоо Вика Бадмаева (Бургалтай), ветеранууд сооһоо Марат Галсанов (Ташир) илаа. Волейболоор мүршөөндэ эрэшүүлэй команданууд сооһоо залуушуулай 1-дэхи, эхэнэрнүүдэйхи сооһоо Инзагатын нургуулин, ветеранууд сооһоо 50-һаа дээшэ наһатайшуулай команда илаба. Городки наада эмхидхэһинийн баһал һонирхолтой. Түрүүшын нуури ветерануудта (капитан Ц.Ц.Дашипилов) олгогдоо. Хүнгэн атлетикээр эхэнэрнүүд сооһоо Эржена Доржиева, эрэшүүл сооһоо Жаргал Нимаев шалгаран гараһан байна. Эндэ хүршэ Сэлэнгын аймагай, Зэдын ондо ондоо нютагуудай түлөөлэгшэд олоор хабаадалсаа. Талын заншалаар нүхэд олонтой, тала мэтэ үргэн сэдхэлтэй, хүндэмүүшэ даа, инзагатынхид.

болгоод, баряад тушаадаг юм. Харин энэ айлайхид түлөөһынь мүнгөөр түлэхэ бэшэ, намартаа ургасын гарахада тоосоо хэдэг. Ехэл найн үүсхэл гээшэ. Жаргал Даба-Самбуевич Батуев түрүүлэгшэ байхадаа, ажахыгаа пилораматай болгоһон юм. Мүнөө тусхай бригада модо бэлэдхэжэ худалдана. Гэхэхээ гадуур аймагай толгойлогшо мүнөө ажахы бүхэн пилораматай болохо ёһотой гэдэг, энэ талаар хүдэлмэриие өөрөө хинан шалгадаг. Ажахынхид залуушууддаа анхарна. Улаан-Үдэ хотодо нурадаг студентнэртэ үе-үе болоод автобус эльгээжэ байдаг юм. Түрэлхидын эдэе хоол, хүнэхэ бэлдээд, жолошондо тушаажа үгэхэдэнь, тэрэнь заагдаһан адресаарнь оюутада тараажа үгэдэг. Сессиин түгэсэхэ үеэр автобус Улаан-Үдэ ошожо, студентнэрые асардаг. Энэ гурим хэдэн жэлэй урда зохёогдоһон юм, мүнөө жэншэдгүй сахигдана. Хэрбэээ дайнай болон ажалай ветерануудай бээ эмш-лүүлхэээ город гараха гээ һаань, хүнгэн машина үгтэдэг. Юрэдөөл, наһатайшууд анхарал ямаршые сагта нуладаагүй юм. Мүнөө Валерий Нимаевич аха аргаарал оролдоно гээшэ. Больница-стационарай ахамад врач-терапевт мэргэжэлээ дээш-лүүлхэээ нурадалсада ябаа. Юрэдөөл, Инзагатада байдал зогшооогүй, ажамидарха шэнэ аргуудые бэдэрээд, олоод байдаг ханаамгай зон эндэ ажаһууна, ажаллана.

«Баян хэшэгтэй, бата найдамтай ябыт даа»

«Коммунизм» СПК-гай 70 жэлэй ойн баярай ёһолодо хүршэ ажахынуудай толгойлогшонорһоо гадна Сэлэнгын аймагай түлөөлэгшэд олоороо хабаадаа. Буряад Республикын Президентын дэргэдэхи старейшинэнүүдэй советэй гэгшүүн Д.Ю.Цыбикжапов, аймагай хүдөө ажахын профсоюзай хорооной түлөөлэгшэ Р.Ж.Балсанова, аймагай захиргаанай гулваагай орлогшо К.З.Кокуркина, Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын академин багша, эрдэмэй кандидат А.П.Кушнарёв, Элүүрые хамгаалгын министерствын зүгһөө Буряадай АССР-эй габьяата врач В.Д.Бубеев, «Царм» коопхозой толгойлогшонор И.Л.Чимитов, П.Д.Чимитова болон бусад халуун амаршалгая инзагатынхидта зориулба. Мүнгэн бэлэг, телевизор, заншалта ёһоор хэшэгэй дээжэ - мал адууһан бэлэгүүд нэрлэгдэбэ. (Үргэлжэлэлын 6-дахи нюурта).

Арга хургынень олодог лэ юм

Аймагай захиргаанай гулваагай экономикын талаар орлогшо К.З.Кокуркина манай корреспондентгэ иигэжэ хөөрзэб: - Инзагатынхид зоноо ажалтай болгохын тула яһала оролдодог. Жэшээлбэл, худаг малтаха бригада эмхидхээ һэн. Худаг малтуулха дуратай айтай хэлсээ баталаад, бэлэн

Б.Л.Мурхонов, 1951 онһоо 1969 он болотор колхозой түрүүлэгшэ

Ц.Г.Багмажапова, хүндэтэ колхозник

С.Б.Цыретаров, республикын габьяата малшан

Д-С.Р.Батуев, Буряадай АССР-эй габьяата малшан

Матвей ЧОЙБОНОВ

ОБРАЗ ОТЧИЗНЫ

Колыбельная песня
Во мне не смолкает поныне.
Слышу старый напев -
Вижу образ прекрасный отчизны моей;
Вековой лампадой небес
Воссияла средь верных детей,
Материнскою сказкой
Звучит в напывающей сини.

Оглянусь и увижу:
Вон там на отшибе селенья
Притаилась домишко,
Где мать поживала когда-то с отцом...
Что же делать, мой брат?...
Сочию-ка я стихотворенье
С развеселым началом
И все-таки с грустным концом.

Но я помню всегда,
Что твердыни легко исчислимы:
Это Родина-мать,
Да еще материнская чудо-гуша.
Говорят, граница ну так,
До того хороша!..
А меня-то влекут в свое лоно
Байкальские лета и зимы.
На привольных просторах
Молюсь без помехи богам.
И мой синий хадак
На ветру извивается, плещет...
Есть на свете разные люди,
И деньги, и вещи,
Но отчизна, кровинка моя...
Я ее ни за что не отдам!

Светлый образ отчизны похож
На Бурхана незыблемый лик.
О, Боргойская степь!
О, родное навеки селенье!
С вами я каждый год,
Каждый час, каждый миг.
И ни тенц обид между нами,
Ни капли сомненья.

Зэдын аймагай «Коммунизм» СПК-гай 70 жэлэй с

БҮРИН ХААНАЙ ҮРШӨӨЛ ХАЙРАТАЙ БҮЯН ХЭШЭГЭЭ ДЭЛГЭЭХЭН НЮТАГ

(Түгэсхэл. Эхининь 4-дэхи, 5-даху нюурнуудта).

Инзагатаһаа урган гараһан бүүдын шажанай гүн ухаанай доктор, арагай медицинаһан магистр, поэт М.Р.ЧОЙБОНОВ «Коммунизм» СПК-гай түрүүлэгшэ В.Н.Цырендоржиевта «Самсунг» түхэлэй телефон бэлгэлэхэ зуураа иижэ үрээбэ:

Албата зонийнгоо хаанашье байхадань, холо, ойро гэлтэгүй, дары дохёо үгэжэ, ажалаа шууд эршэтэйгээр ябуулжа байгыт гэжэ таңдаа энэ утаһата оньһо бэлгэлэнэб. Нютагайнгаа түүхье өөр дээрэ даажа гараһан үндэр наһата үбгөө, эмгэйнэртээ доро дохин, саанаһаа урган ябаһан сагдуул мэтэ багашууда ехэ ерээдүйе үрээ.

Сэлэнгын аймагай «Царм» коопхозой түлөөлэгшэ П.Д.Чимитова иигэжэ хэлэбэ:

Холын түрэлхидһөө дүтын хүршээр дээрэ гээд хэлсэдэг. Бидэнэр хэдэн жэлэй саана ажахыгаа байгуулжа эхилхэдэмнай, Инзагатимнай ханинар ехээр лэ бидэнэртээ туһалхан юм. Мүнөөшье тээрмэдэнь гурилаа гарганабди. Бэе бээе дүмэхэ, туһалха - нимэ гуримтай юм манай нүхэд. Үбэр бэлшээр ииетнай үхэр мал бүрхөөг, хотогор талыетнай хони ямаан шэмэглэг. Баян бардам хэшэгтэй, бата найдамтай нүхэдтэй оршон ябыт даа.

Инзагата нютагта 1929 ондо түрэн, бүхы наһараа эндэ хүдэлжэ гараһан ажалай ветеран (складые даагшаһаа эхилээд, хонишодой бригадараар ажаллаа, наһанайнгаа амаралтада гараһанай удаа 9 жэлдэ ажахыдаа таһалгаряагүй хүдэлөө) **БАДАНОВ Гармажаб Гармажаповичтай** уулзажа, хайндэр тухай наһал бодолоо хубаалдахыень гуйбабди.

Ехэл удхатай хэмжээ ябуулга боложо байна. 70 жэл гээшэмнай ехэ болзор. Энэ хугасаа соо ажахымнай юу үзөөгүйб даа... Ажалай ашаар амжалта туйлагдадаг гэжэ зүб лэ хэлсэдэг. Нилээд хүлһөө гоожуулжа, ажахыгаа тогтонжонги байдалтай болгохо гэжэ бидэ шармайһан байхабди. Ган гасуурай үедэ хилын саана гаража, үһһо ногоо, шэмэтэ тэжээл бэлдэхыше ушарнууд болоо.

Мүнөө шэнэ түрүүлэгшэ Валерий Нимаевич Цырендоржиевтай ябуулжа байһан ажалай дүнгүүдээр урмашан баярламаар байдаг. Эцэ хүмнай бригадир ябахаданашье, урагшаа жүдхэмжэтэй, амжалтатай хайн хүдэлөө. Валерий Нимаевичта ажахынхидай зүгһөө дэмжэлгэ туһаламжа үзүүлэгдэдэг байха гэжэ найдуулнабди.

ХҮГЖЭМ ДҮҮРЭН ЗЭДЭЛЖЭ...

Сартуулай юһэн голой эгээн зүүн захата үндэр дээдэ Бүрин-Хаанай урда хормойдо оршодог Инзагата нютагта уужам үргэн талмайтай, ургамал ногоон дэбисхэртэй, марса хужартай, олон хони малтай, хуушанай ёһо заншалтай үнэр баян нуудалтай баруун сартуул угсаатан ажаһуудаг. Энэ хайхан нютагай 70 жэлэй хайндэртэ зорюулагданан концерт наадан, баяр ёһолол жабхаланта жагсаалаар нээгдэжэ, набша намаата тала дайдаараа мянгаад хүрэгөө адуулдаг Бадмаева Зинаида Жамсарановна, Чойдонов Андрей Валерьевич, Гунзенова Сэсэгма Борисовна, Сидиряков Сергей Валентинович, таряа талха ургуулдаг дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд олон, тэдэнэй тоодо Иванов Бато Лосолович, нэрэтэй солотой модошо дархашуул, тэдэнэй тоодо Сидиряков Владимир Владимирович, хургуули, хүүгэдэй саадта, соёлой байшанда амжалтатай ажалладаг Дамбинимаев Владимир Дамбинимаевич, Цыремпилова Долгоржап Дашиевна, Хабитуева Вера Цыреновна, Лайдапова Галина Цыренжаповна болон бусад нэрлэгдээд, хайхан дуунууд тэдэндэ зорюулагдаба.

Алдар суута оронойм Алишье нютаг бүхэнһөө Олон ондоо яһатан, Омог дүүрэн ахатан, Энэ гүрэн улсасай Эрхэ сүлөөгэй тулада Байлдаан дайнай дүлэн соо Баатар ёһоор унаба, - гээд концерт наада хүтэлэгшэд сэдхэл хүдэлгэмөөр уншаха юм. Инзагата нютагһаа дайнда мордожо, баатарай үхэлөөр унаһан эрэлхэг хүбүүдэй дурасхаалые ёһолон, стадион дээрэ сугларһан бүхы зон хүл дээрээ бодожо, саг зуурын туршада абяа шэмээгүй зогсод. Мүнөө Инзагатада Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүрбэн ветеранууд ажаһуудаг.

Үбгэдэ фронтовикууд үбсүүгээ яларуулан, Үхибүүдээ хүтэлөөд, наранда гарыт.

Орон нютагайнгаа урган хубилһые Олые үзэн нюдөөрөө харыт. Аша зээнэрэ тойруулан нуулгаад, Алдарт гварди тухай хөөрыт.

Эдэ үгэнүүдэй зэдэлэмээр дуушад, хатаршад хайхан зугаа наадаа дэлгэн харуулбад.

Эдир багахан Эржена Вампилова болон Эржена Цыремпиловагай «Хонгорхон, холшорхон» гэнэн дуу хонгёо гоёор дуулахадань, стадион дээрэ сугларашад халуун альга ташалгаар үдэшөө. Нютагай хургуулин эдир хатаршадан ансамбль хаа хаанагүй мэдэжэ болонхой. Тэдэнэй гүйсэдхэн буряад, хитад, цыган, яхад, зүүн зүгэй арадуудай хатарнууд бүгдэндэ хайшаагдаа. Тийхэдэ үшөө «Кукарелла», «Самбо», «Джей-оо», мүн бусад мүнөө үеын хатарнуудые мэргэжэлтэ

хатаршаднаа дутуугүйгөөр гүйсэдхэгдэн байна. Эндэ хореограф С.Э.Цыремпиловагай оролдолго, габыа ехэ гээд тэмдэглэе. Эдэ эдир хатаршадан хубсаһаниинь угаа гоёор оёгдонхой. Рита Цыреновагай гүйсэдхэн «Инагай захая», Вячеслав Ван-чиковай «Нангин мэдэрэл», Светлана Гомбоевагай «Эжимни», Түрүүшын дуран», Галсан Раднаевай «Дагина» гэнэн дуунууд угаа ехээр хайшаагдаа.

Инзагатын 70 жэлэй ойн баяр нютагай дүүрэн шарайе, зонийн хүндэмүүшэ хайхан зан абарие харуулан байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Имэл илдам зандаа амжалтын орьел өөдэ дабшахатнай болтогой, Инзагата нютагаархид!

ИНЗАГАТАЙНАЙ!

Эртын баатарнуудай үргөө тоонто – Эрхэ, бэрхэ хүбүүд, басагадтаа Элитэ бэлиг түхөөн заяаһан Энхэ хайхан буряад нютагнай.

Зэрэлгээтэ Зэдын зулай нютаг, Зэдын дууе зэдлүүлхэн нютаг!

Бүрин хаанай үршөөл хайраар Бүрин хэшэгээ дэлгэн суурхалан, Буурал аба, эжын юрөөлөөр Бүянаа эглэн, урагшаа дабшаһан

Борьёо талын малшадай нютаг, Баян ургасын эзэгэй нютаг!

Арагай эмшэнэй аригуун юрөөлтэй, Аймагай ажахые дааха хүбүүтэй, Аласай замда урагшаа шармайһан, Аяар далаа хүржэ налайһан

Хэээни сагта халбарха нютаг, Хэнэйшье сэдхэлые хүлгүүлхэ нютаг!

Зоной сэдхэлтэй, золой жолоотой Зулгы хүүхэдтэй, зоригтой хүбүүдтэй, Зугаагаар баян, зөөрээр агам – Зуу хүржэ найрлахатнай болтогой!

Илдам түһөөтэй, энхэ заяатай Инзагата нютаг, энхэргэн нютаг!

Галина ДАШЕЕВА, Дарима ЭРДЫНИЕВА, газетын тусхай корреспондентүүд. Ажахын архивһаа абтаһан фото-зурагууд.

ХАЛЬМАГ АРАДАЙ ХУБИ ЗАЯАН

Монгол арадуудай нэгэн болохо хальмаг арадай хуби заяан уташые, орёошые, уйдхартайшые, гунигтайшые, нур жабхалантайшые юм. Хальмаг арадай эртэ урдын үбгэ эсэгэнэр хадаа буряад арадайхидал адли. Тэдэнэй түүхэ манай ээрын урда тээхи II-I мянган жэлүүдэй үеһөө эхилдэг. Эгээл тэрэ үеһөө эхилжэ, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ Түб Азийн гүн сооһоо хунну, дунху, сяньби, жужан, тоба, кидан гэхэ мэтэ монгол хэлэтэ эртэ урдын арадууд бэе бэеэ нэлгэн, хүрэгжэ ерэнэй түүхэтэй.

Чингис хаанай үедэ мүнөөнэй хальмагуудай эгээл дүтшн үбгэ эсэгэнэр болохо ойрадууд (тэдэнэй тоодо торгодууд, хошууудууд, дүрбэдүүд, ойрадууд ороно) хойшоо Енисейн киргизүүд хүрэтэр, зүүн тээшэ Сэлэнгэ мүнэн хүрэтэр, урагшаа Алтайн ууланууд, Иртыш мүнэнэй эхин хүрэтэр газарнуудыг эзэлжэ хуудаг бэлэй.

Тэдэ тэрэ үеын монгол хэлэтэ обогхуудай хоорондо хэрэлдээн, хөморон, үһөө хиһаа саг үргэлжэ боложо, анх аймагууд үрхиржэ, арад зон үймэждэжэ, хүсэтэйнь хүсэгүйгөө үрбэхижэ байһан үе хэн.

Эгээл тэрэ үе тухай Чингис хаан ингэжэ хэлэһэн байдаг: «Намайе хаан болгохоёон, урда монголшуудай дотор ямаринь эмхи гурим байдаггүй. Ури хүүгэдэнь эхэ эсэгынгээ үгэ дууладаггүй, эрэн эхэнэртгээ эгигэдэггүй, эхэнэрынш үхэртгөө захирагдадаггүй, баяниинь ядуудаа гуналдаггүй, доодошуулын дээдхэнэ хүндэдэдгүй байһан юм. Тийхэдэнь арад түмэнөө улас гүрэндэ нэгэдхэдэ, миний хамагай түрүүн ханаагаа табижа юумэни хадаа тэдэнэй дунда ёһо журам, үнэн шударгы байдал тогтоохогүйн ябадал болоно». Тийгэжэ Чингис хаан:

**«Хара толгойгоо хайрлангүй,
Халуун шүһаа гамнигүй,
Гарайнгаа хамсы дэрлэжэ,
Гадаада хормойгоо дэбдэжэ,
Шүһэнэй хөөһөөр ундалжа,
Шүдэнэй мяхаар хооложо,
Магнайнгаа хүһэнэй гоожотор
Маша шармай ябажа»**

Монгол эхэ Уласыг байгуулхын тула оролдоһон байна. Нэн түрүүн тэрэ мэргидүүдэ, тайчуудыг татаарнуудыг, хэрэйдыг, уйгурнуудыг нэгэдхэн нийлүүдхэн байна. Удаань Чингис хаан Зүчи хубүүндэ баруун гарай сэрэг даалгажа, ойрадыг эзэлхынь ябуула. Тэрэн тухай «Монголой ноуса тобшо» дотор ингэжэ хэлэгдэнэ:

«Туулай жэл (1207 он) Зүчи баруун гарай сэрэгыг абажа, ойн иргэниие эзэлхээр мордоходонь, Буха газаршалжа ябаба. Ойродой (оин арад) Худуга бэхи түмэн ойродоо абажа, һайн дураараа нийлэн оробо. Худуга бэхи ерээд, Зүчиин газаршалан, түмэн ойродой нотагаар абажа, Шиншид (Шигшид) годдо хүрбэ. Зүчи ойрод, буряад, барга, урсууд, хабханас, ханхас, туба аймагуудыг оруулаад, Түмэн хэргисэй түмэнэй ноёд, Хэргисэн ноёд Эди, Инал, Алдир, Үлэбэг, тигингэр нилэн орожо, сагаан шонхор, сагаан мори, хара булга абажа ерээд, Зүчинэй уузаба, Шибир, Хэсдин, Баяд, Тухас, Тэниг, Төөс, Тас Зэргэ Баягидһаа наашанхи ойн иргэниие эзэлжэ оруулаад, хэргисэй түмэнэй ноёд, мянганай ноёд ба ойн иргэнэй ноёдыг абаад ербэ. Тэдэн Чингис хаанда сагаан шонхорнуудыг, сагаан мориныг, хара булгануудыг бэлэглэжэ уузаба.

Ойродон Худуга бэхиин урдахаанай утан, түмэн ойродоо дахуулан нийлэжэ ербэ гэжэ соёрхожо, тэрэнэй хубүүн Иналчида Чэчэйхэн үхинөө үгэбэ. Иналчиин аха Түрэлчидэ Зүчин үхин Олуйханниие үгэбэ. Алага бэхи үхиниие Олуйханниие үгэбэ. Чингис хаан Зүчиин соёрхожо аиладхаба: «Хүбүүдэймни ахамад, шиг гэрһээ анха гараад, мур һайтай яважа, хүрэн газартаа хун, мориног гарчалуулжа зобоогоогүйш, үлэбэг ойн иргэниие оруулжа ербэлши. Эдэ эрхэгтэниие шамда үгэе» гэжэ зарлиг буулгаба. Мүн баһа эгээл энэ үедэ Эхэ Монгол Уласан бүридэлдэ хори түмэд нийлэн ороһон байна.

А.ДОРЖИЕВАЙ зураг.

Тэрэ гэнэн саһаа хойшо ойрадууд Чингис хаанай болон тэрэнэй хубүүдэй бүхы дайн сэрэгтэ хабаадажа, Эхэ Монгол Уласыг мандуулжа хэрэгтэ оролсоһон юм. Чингис хаан сэрэгынгээ байгуулга эмхидхэнэйнгээ удаа Тангад, Хитадта добтолжо, Дунда Ази руу дайнда бэлдэжэ эхилэ хэн. Тийгэжэ 1220 оной зун бүхы дунда Ази эзэлэгдэн байна. Чингис хаанай амиды мэндэ байхада, Эхэ Монгол Уласай бүридэлдэ Хитад, Тангад, Зүүн Туркестан, Дунда Ази, Хойто Иран, Афганистан, Иртыш мүнэнөө захалаад, Волго хүрэтэр Үргэн эхэ газараар оруулагдан юм.

Эхэ хаанай наһа бараһанай һүүлээр тэрэнэй хубүүн Үгэдэй эсэгынгээ хэрэг үргэлжэлүүлжэ, Хойто Хитадыг, Солонгосыг, Грузи, Армение, Бага Азие, Оросыг, Польшыг, Венгриие, Трансильваниие, Словение, Хорватиие, Босниие, Албаниие, Сербиие, Болгариие эзэлэд байхадань, Цагаадай Үгэдэй хоерой наһа бараһан тухай мэдээсэл абаад, монголой сэрэг баруун тээшэнхн дайгаа дүүргэжэ, нотагаа бусаха гэнэн шийдхэбэри абаһан байна.

1251 ондо Тулуйн хубүүн Мох Хэ хаанаар хунгагдаба. Мох хаанай үедэ монгол сэрэг Урда Хитадыг, Ирание, Афганистаниие, Азербайджаниие, Ирагыг, Курдистаниие, Кипрыг, Бирмыг эзэлэн абаба, хэдэн дахин Япон, Вьетнам, Ява руу добтолго хэхээр нэдхэн байна.

Тэдэ эхэ хаанай наһа бараһанһаа хойшо тэрэнэй алтан урагайхидай дунда эб эень таһаржа, хоорондоо үһөө хиһаатай болоо хэн. Мүн үсөөн тоото монголнууд дэлхэйн хахадһаа эхэ газарыг эзэлхэдэ, өһөдөө эзэлхэн арадуудайнгаа дунда шэнгээ эхилэ бэлэй. Гадна олон арбаад жэлэй туршада дай хэхэдэ, тэдэнэр эсэжэ, ээрхэмдэ-хэн арадуудын эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ, бодожо эхилхэн юм. Харин нотагтаа үлэһэн монголнууд - үбгэд, хүгшэд болон эхэнэртүүд бараг-данагүй алба тагабарида дарагдажа, норгаяа тэниилгэхэ аргагүй болоо хэн. Зүгөөр эгээл эхэ хохидол ушаруулан хэрэг гэхэдэ, Чингисэй алтан урагайхидай эб эгүй бололо болоно. Тийгэжэ Эхэ Монгол Улас олон газар таһаран халаа бэлэй.

1399 ондо баруун монголой ойрадууд Тогын Түмэрэй гуша хубүүн болохо Элбэг хааниие алажа, хамаг монголой хаашуудай мэдэлхээ халин гараһан байна. Ойрадуудай эзэлжэ бойһан газарай зүүн талань Хангайн хаданууд, Хойто хилань Иртыш, Енисей мүнэнүүдэй эхин, урда хажуун элхэн Гоби болоһон юм. Тэрэ гэнэн саһаа хойшо ойрадууд газар уһанайнгаа түлөө, худалдаа наймаа хэхэ арга боломжонуудайнгаа түлөө саг үргэлжэ тэмсэжэ, дайн сэрэг хэхэ эхилэ хэн. XV зуун жэлэй эхилхээ хойшо баруун болон зүүн монголнуудай хоорондо хэдэн арбаад жэлүүдтэ үргэлжэлхэн тэмсэл

нэгэ үе шангадан, нэгэ үе һуларан болодог байгаа. Тэдэнэй хоорондохи тэмсэлыг хитадай засагаархид зорюута хүжэргэн дэбэргэдэг бэлэй. Зүгөөр ойрадуудыг ударидажа байһан Тогоншыг, тэрэнэй хубүүн Эсеншыг хитадуудай урдаһаа тэмсэжэ, сэрэгынь бута сохёод, зөөри зөөшынь булан абадаг хэн. Эсенэй наһа бараһанайнь һүүлээр зүүн, баруун монголшууд таһаран таһарһан юм. Тийгэбэшье 1543 он болотор Даян хаан бүхы монголшуудыг гар дээрээ баряад байһан гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй удаа Түмэн Засагта хаан бүхы монголшуудыг нийлүүлэхэ нэдэлхэ хэды дахин хэбэшье, тэрэн бүтэхэгүй хэрэг байгаа хэн. 1552 онһоо эхилжэ, баруун, зүүн монголшуудай хоорондо шэнэ тэмсэл орболоод, тэрэниие Түмэдэй Алтан хаан ударидаһан байна. Зүүн монголшуудай Хүх нуур, Алашан, Ордос гэхэ мэтэ газарнуудыг эзэлхэдэнь, дураа гутажа, хэдэн арбаад жэл үргэлжэлхэн дай эхилэ хэн.

Мүн баһа тэрэл үеһөө эхилжэ, Халхын хаашуул ойрадуудыг Алтай уулаһаа сааша түрин намнаха нэдэлгэтэй тэмсэл эхилхэн байна. Гадна баруун талаһаань казахай хаанууд ойрадуудыг амар байлдадаггүй хэн. Тэрэ үеын ойрадууд дүрбэн эхэ обогһоо бүридэдэг бэлэй. Тэдэнэй ямар болоно гэхэдэ, чорос, дүрбэд, торгууд, хошууд болоно. Эхэ Монгол Уласай бүридэлдэ ородог байхадаа, ойрадууд дүрбэн түмэн сэрэг бүридүүдэг байгаа. Харин зүүн монголшууд дүрбэн түмэн сэрэг табидаг бэлэй. Тиймэхэ бүхы монголшуудыг дундахи зуун жэлүүдтэ «дүрбэн дүрбэ» гэжэ нэрлэдэг хэн. Чорос болон дүрбэдүүдэ Эсен тайжаһаа гарбалтай гэжэ тоолододог байгаа.

Ойрадууд джунгар (зүүн гар) нэрэтэйшыг хаа, Чингис хаанай үедэ тэрэнэй сэрэгтэй баруун гар байһан юм. Харин джунгар (зүүн гар) гэжэ нэрлэжэ бүри урид тэдэнэд олгогдоһон байна. «Дүрбэд» гэшэнь эртэ урдын дүрбэн гэнэн монгол обогтонһоо эхитэй. Хошуудай ноёд Чингис хаанай дүү хубүүн Хабугу-Хасарһаа уг удамаа абадаг юм. «Хошун» гэнэн үгөөр Чингис хаанай үедэ сэрэгтэй манлайг нэрлэдэг байгаа. Харин «торгууд» гэнэн үгэ Чингис хаанай торгууд хишигтэн шадар сэрэгтэй эхилэ абадаг. Гадна торгуудыг Хэрэйдэй Ван хаанһаа эхитэй гэнэн домог монголшуудай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүн тэрэ үеын ойрадуудай дунда дүрбэн эхэ обогтуудһаа гадуур хойдууд, батадууд, элэдүүд, баргадууд, түмэдүүд, ородог байгаа. Мүн тэдэнэй бүридэлдэ түүрэг, тунгус, самодийска яһатаншыг оролсодог хэн.

XVI зуун жэлэй хоёрдохи хахадта монгол хаашуул буддын шажанда орожо эхилхэн байна. Эгээл түрүүдэн Ордосой ударидагша Хутугтай Цэцэн хун тайжа 1566 ондо буддын шажанда оробо. Удаань арбан нэгэн жэл болоод, Түмэдэй Алтан хаан Түбэдэй эхэ лама Содном Дамцыг

Хүхэ нуурта урижа, монгол хаашуудай хуралдаан дээрэ тэрэндэ Далай лама гэнэн нэрэ зэргэ олгоһон байна. Тийгэжэ монголдо дасан дуганууд олоор баригдажа, ламанар олошоржо, бөө удаганууд хашагдажа, жаршалуулжа эхилэ хэн. XVI зуун жэлэй һүүлдээ эхилжэ, ойрадай обогтууд болохо торгуудууд болон дүрбэдүүд Сибириин урда талаар баруулжаа нүүжэ эхилэ бэлэй. Тэрэл үедэ тэдэнэй хойгуур зүүн тээшэ ород хасагууд шэнэ газарнуудыг барин дабшажа ябаа. Тийгэжэ 1607 ондо ородуудай хоорондо харилсаанууд боложо эхилэ хэн. Зунгарһаа таһаржа ошоһон ойрадууд Сибириин урда захата ерэхэдэ, хальмаг гэжэ нэрлэжэ болоһон юм. Тийгэжэ тэдэнэр ородуудһаа Иртыш, Камышлов, Омь, Ишим мүнэнүүд шадар нотаглаха зүбшөөл хураһан байна. 1608 оной февралын 14-дэ ойрадай элшэн сайдуудыг Шуйскийн хаан угтан абаа хэн. Энэл үдэрһөө эхилжэ, хальмагууд Русь орондо һайн дураараа нийлэн ороһон гэжэ тоологдодог. Мүн тэдэнэр Тюмень, Тобольск, Уфа хотонууд шадар зөөдөг байгаа. Харин тэрэ үедэ Зунгарта Хара Хулын засагай шангадажа байһан үе бэлэй. 1625 ондо Чохур болон Байбаиш гэнэн аха дүүнээрэй хоорондо тэмсэл эхилжэ, Далай-Баатр Хо-Урлюгһаа халажа, Иртыш мүнэнэй эхиндэ нотагжаһан Хара-Хулада нийлэжэ ошоо хэн. Энэ тэмсэлһээ боложо, хальмагууд Астрахань хүрэтэр баруулжаа нүүжэ ошоһон байна. Харин ойрадуудай мэдэлдэ байһан кара-калпагууд, ногайцууд, казахууд болон бусад түүрэг хэлэтэ арадууд Балхаш нуурай хойто бээр һуурижаа хэн. Семиречье болон Иссык-Куль нуур шадар ажаһууһан казахууд баруун тээшэ болон хойшо, киргизүүд Фергана руу түригдэжэ, ойрадууд олоороо Зунгарайнгаа талада тэхэрин ерэжэ, нэгэ гүрэн түрэ боложо, нийлэжэ, Зунгарай хаанга гүрэн гэжэ нэрлэгдэ бэлэй. Ойрадуудыг нэгдүүлхын тула айхабтар эхэ оролдодог гаргаһан Хара Хула энэ үйлэ хэрэгтэй болохын нэгэ жэл урда наһа бараһан байна. Тийхэдэнь Далай лама, тэрэнэй хубүүн болохо Хот-Хоцин-Баатрта Эрдэнэ Баатар-хун тайжа гэнэн соло олгожо, Баатар-хун тайжа Зунгарай түрүүшын хаан боложо тодорoo хэн. Тэрэ үедэ бүхы монголыг газар дайда дээрэ буддын шажан дэлгэрүүдхынгээ хажуугаар ойрадай тодо бэшгэ зохёоһон байна. Ойрадай гүрэн хүсэндөө орожо, киргизүүд тэдэнтэй тэмсэхэ шадалгүй болоо хэн. Мүн Алтан-хаануудай гүрэншыг хүсээ буураа бэлэй. Зүгөөр тэрэ үедэ манжуурнууд Урда Монголыг эзэлжэ, Манжуурай император Абахай бүхы монголой хаан гэшэб гэжэ өөрыгөө тоолодог болобо. Мүн Ойрадташыг баһа тэмсэл эхилбэ. Баатр-хунтайжа хошуудай Туру-Байху (Гуши хаан) хоёрой хоорондохи тэмсэл эхилжэ, Туру-Байху өөрынгөө мэдэлэй арад зоние абаад, Хүхэ нуур руу зөөжэ, аминдаа болон халаһан байна. 1640 ондо Зунгарай Тарбагатайн хадануудта бүхы монголшуудай хуралдаан зарлагдажа, Халхын, Зунгарай, Хүхэ нуурай, Волго шадархи монголшуудай ноёд сулгаржа, манжуурнуудай урдаһаа тэмсэхэ асуудал хаража үзөө хэн. Энэ хуралдаа Баатр-хунтайжа, Зая-Пандит гэгшэд зарлаһан байна.

Дондок БАЛЬЖИНИМАЕВ бэлдэбэ.
(Үргэлжэлэлын хожом гараха).

Пурбо Балданжапович Балданжапов родился 12 апреля 1921 года в селе Цаган-Оль Агинского Бурят-Монгольского национального округа. В 1941 году, закончив Агинскую среднюю школу в с. Агинском, работал учителем истории в Зугалайской семилетней школе Агинского национального округа, а в ноябре 1942 года закончил с отличием Иркутский государственный университет, после этого работал директором Агинской средней школы, с августа 1951 г. - заведующим Агинским окружным отделом народного образования. В сентябре 1955 года Пурбо Балданович поступил в аспирантуру Института востоковедения АН СССР (Москва) по специальности «История Монголии» и в 1956 г. защитил диссертацию по теме «Монгольская летопись» «Эрдэни-ийн эрикэ» как исторический источник, в которой, впервые после длительного перерыва в монголистике, начал серьезную работу над первоисточниками по монгольской истории, если не считать исследования монголистов старшего поколения (А.С.Пучковский, Н.П.Шастина, С.Д.Дылыков).

В 1956-1957 гг. П.Б.Балданжапов работал проректором Кызыльского педагогического института, а с 1957 г. был деканом историко-филологического факультета Читинского педагогического

УЧЕНЫЙ, ПЕДАГОГ, ЖУРНАЛИСТ

института. Начиная с июля 1959 года вся жизнь П.Б.Балданжапова связана с Бурятским институтом общественных наук.

Диапазон интересов П.Б.Балданжапова был очень широк и сложился, если судить по материалам его архива, еще в школьные годы. Так, например, сохранилась его ученическая тетрадь 1957 г., в которой им были записаны пословицы, поговорки и благопожелания, бытовавшие среди агинских бурят, на

внедрявшемся тогда латинском алфавите. Часть из них была подготовлена к печати и опубликована на современном бурятском языке его спутницей жизни и помощницей Д.Д.Дарижаповой.

Еще до поступления в университет П.Б.Балданжапов интересовался древней историей своего края, историей монголов, в связи с чем им были обследованы и паспортизированы несколько сотен археологических памятников Юго-Восточного Забайкалья, а также впервые обнаружены останки поселений древних жителей данного края (писаницы, стоянки, городища и др.). Эти материалы были использованы П.Б.Балданжаповым при написании дипломной работы «Краткий исторический очерк Агинского Бурят-Монгольского округа», в отзыве на которую в июне 1949 г. А.П.Окладников писал: «...Работа студента П.Балданжапова доставила мне большое наслаждение... Несмотря на свою молодость и, естественно, отсутствие специальной археологической подготовки, автор ее внес существенный вклад в

археологию Забайкалья, исключительной тщательностью, любовью и усердием собрал он ряд весьма ценных фактов, ранее науке неизвестных. Кроме того, не ограничиваясь констатацией фактов, как они есть, П.Балданжапов сделал весьма интересную попытку исторически осмыслить этот материал и дать на его основе связное повествование о древнему периоду истории Агинского округа. При этом он сделал ряд ценных и даже неожиданных по оригинальности наблюдений и выводов... Б течение ряда лет после окончания университета П.Б.Балданжапов продолжал сбор материалов по этой теме, но работа осталась неизданной и сохранилась в рукописи.

Д.ДАРИЖАПОВА,
ветеран педагогического труда

Хабар гэшэмнай урин дулаан сагаараа, асархан шэнэ үржэлээрөө найхан сагай эхин юм.

1960 оной хабар - манай Эхэ ороной арадуудай долоон жэлэйнгээ түсэбье дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байхан хоёрдохн хабар.

Эрдэм бэлигээ хүгжөөһөн, эрлэхэг зоригоо зангидаһан эдир залуу хүбүүд, басагадай инженер, техник, багша, врач гэхэн дипломуудые абажа, арадай ажахыда хүдэлхөөр гарахаяа байһан үе.

Манай ороной ажалшад энэ хабарые баатарлиг хэрэгээр, габыята ажалаар угтаба.

Советскэ индустриин суута баатарнууд 1959 онойнгоо түсэбье үлүүлэн дүүргээд, шэнэ иалтын түлөө тэмсэжэ байһай.

Эхэ ороноймнай заха хизааргүй тала дайдаар - Сибирин үргэн нэмжээ шотагуудта, Кавказай хада уулануудта, ондоошье хизаарнуудта - шэнэ шэнэ заводууд, эхэ эхэ барилганууд нара бүри бодожол байдаг. Энэмнай коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай хүсэтэ алхам, баатар далайса болоно.

Энэ жэлэй хабар эртэ, намдуугаар эхилээ. Сага шуургагүй, эдир тэнигэр, урин дулаан уларил хаа хаанагүй тогтожо, газарай шүүһэн хүдэлөөд, ургаса жэмсэй үндэһинөө үрэ ногоон бултайба.

Хада уулада, тала шотагуудта, сээжэ зүрхэндэше урин сагай амисхаал үзэгдэбэл даа.

Колхозой түрүү хонишон Доржи тарган сагаан хонидоо тала майлаар дүүрэн бэлшээжэ ябахандаа, зулгы ногоон дээхэнүүр дэбхэрлэдһэн хурьга эшгэдые харахадаа, түүхэтэ долоон жэлэй түсэб тухайда, зуун эхэ хонин бүринөө зуун табин хурьга абаха гэхэн социалис уялга тухайгаа бодоно.

Тунгалаг найхан голый хоймортхои, зэрлэгэтэ уулын үбэрэй бэлшээрини ургы сээг шэмхэлжэ ябаһан хонин хүрэгэйнгөө хажууда нуухадаа, «нимэ хабар ойро найнайшье болоогүй ха,

мүнөө жэл саг эхэ наашаа байна» гээд ханана.

Буряд ороноймнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 1960 онойнгоо нэгдэхн кварталай түсэбье амжалтатайгаар дүүргэжэ, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 171 процент, хү - 116,

- Сайн, хэзээ гараад, хаагуур ябаад, хайшаа ошожо ябанаш? Колхозоорнай, холо ойро ямар хонин болоноб? - гээд, Доржи аха асууна.

- Танда шэнэ газетэнүүдые асарааб, хонин юумэ олон даа, - гээд Доржын хажууда ержэ хууба.

УРИН САГАЙ АМИСХААЛ

үндэгэ - 125 процент дүүргэжэ, Алас-Дурна зүгэй оршон соо эрхимлэн, РСФСР-эй Министрүүдэй Советэй дамжуулгын Улаан туг, зуун мянган түхэриг мүнгэн шан абаха болоһондоо эхээр баясан нэгшэнэ.

... Доржи ахын наһан соо хэды хабар үнгэрөөб. Хубисхалай урда тээхи хуурай халхар, хара шоройгоор дарадаг хабарай сагта хоёр-гурбан толгой малаа хооллуулха гэжэ гүнхэглэдэгээ, зуд туранхада зободогоо, шотагай баяд, ноёдой нэе нэдхүүл, үхэһэн хатаһанай үлэгдэлөөр хоолложо ябаһанашье ханана.

Эдэ бүгэдые мүнөөнэй совет үеин байдалтай жэшэхэднэ, парата тунгалаг үдэр харанхы балай хүни хоёр шэнги.

«Энэ найхан үдэрнүүдые Октябрин хубисхал асараа. Ажалшан арадай гайхамшаг багша В.И.Ленин үгөө» гэжэ шэбшэн сэдхэжэ хуутар, гэнтэ мориной турьяха дуулаад, нэгэ хүнэй мориноо буужа байхан харагдаба.

- Аа, колхозоймнай парторг шэнэ газетэ асарба, мал хүрэгөө эрьежэ ябана ха юм, - гээд, хонишон үбгэн хүхинэ.

- Түрүү хонишон Доржи ахатанаа, Майн нэгэнэй найндэрөөр амаршалнаб! - гэжэ хэлээд, тэрэ хүн малгайгаа абан, мэндэшлэб.

Майн нэгэнэй бэлэгүүд тухай, ороной дотоодо, гадаадын байдал тухай халуун хөөрлэдөөн, эгтэй хүхиуи энээдэн захалба...

Майн нэгэнэй 70 жэлэй түүхэһээ хараад үзэхэдэ, энэ үдэрнай ажалшан арадта жэл бүри шэнэ шэнэ иалата асардаг, хүсэ шадалынь нэмээдэг, дайшалхы жагсаалай үдэр болонхой.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй эсэхээ хойшо Майн нэгэнэй түүхэ В.И.Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой юм. Октябрин эхэ хубисхал илажа, дэлхэй дээрэ шэнэ ачалаб, социализмын үе саг эхилээ хааб даа.

Тэрэ гэхээр дүшэ гаран жэл үнгэрөө. Энэмнай хүн түрэлтэнэй түүхэдэ багахан саг болобошье, бүтэһэн хэрэгээрээ угаа эхэ. Энэ үе соо дэлхэйн социалис лагерь бии болоод, хамаг зоной хахадын социализмын сүлөөтэ замаар дабшажа эхилэнхэй.

Социалис ороноудта эбтэй найхан, энхэ түбшэн байдалай хүгжэн мандажа байхада, капитализмын олохон ороноуд дотор баяд, ноёдой дарлалта, ажалша зоной ханшаланта байдал үшөөл үлэнхэй байһаар.

Эээрхэг ёһо гуримаа, засаг түрээ яабашье үлөөхэ гэхэн капиталис дээрмэшэд «хүйтэн дай», ядерна туршалга, хардалга гүрдэлгэ гэхэ мэтэ

хорото муухай ябуулгануудые хэвэ. Энэньшье ойлгосотой. Хүйтэн дулаан хоёрой, шэнэ хуушан хоёрой хоорондо болодог хөмороон, тэмсэл шэнгээр, түрүү хүн түрэлтэн эээрхэг хобдог этэгээдүүд хоёрой хоорондо хөмороон туладаан үргэлжэлөөр. Эсэхэй эсэхэ хүйтэнөө дулаанинь илажа, хабар-зун болодог, дайда дэлхэй сээгэлэ намаалдаг. Тиигэжэ хуушанаа шэнэ юумэнь буижа, саашадаа хүгжээг гээшэ ааб даа.

1945 онһоо хойшо Европо, Ази, Африкын нэгэ миллиард дүрбэн зуун миллион зонтой хорин табан орон бээр дааһан байдалтай болоо. Энэмнай эб найрамдалай, демократин ба социализмын түлөө тэмсэлэй үрэ түгэс нүлөөнһөө үндэһэтэй.

Арад зоной аша туһын тулаа дэлгэрүүлэгдэһэн энэ эхэ хүдэлөөе Советскэ Союз түрүүтэй социалис лагерь толгойло ябаа.

Манай Коммунист парти, Совет Провительство буу зэбсэгүүдые бүгэдэ-ниитээрээ, бүхы дээрэнь хурьяжа, атомна дайнай аюул зайсуулжа, амгалан байдал батадхаа зорилгоор хүлээ хэдэн жэлэй туршада ямараар оролдог гаргана гээшэб!

Эдэ бүгэдын ашаар «хүйтэн дайнай» сэдбэг мүйлэн шэмээлтэн, ороноудай хоорондын харилсаан дулааржа захалхан түүхэтэй.

Олон уласай байдал найжаруула, орон дотороо коммунизмын дабшалтые түргэдэхын тулаа эхэ юумэнэй хэгдэжэ байхые хараха, дуулахадаа, үшөө найнаар ажаллажа, мал хүрэгэйнгөө тоо толгой, ашаг шэмье арьбадхан, таряалан, хадалагайнгаа ургаса улам дээшлүүлжэ, Эхэ оронойнгоо мандалда үшөө эхэ хү, тоһо, мяха, ноһоо, ороһо таряа, үһэй тэжээл үргэхэ гэхэн зориг дээрэмнай зориг нэмэнэ гээд, хонишон Доржи хөөрөөгөө дүүргэбэ.

П.БАЛДАНЖАПОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат,
БКНИИ-гэй эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ

07.00	Тел
10.00	Но
10.15	«З
11.15	Не
12.05	«С
12.40	«Е
12.50	Би
13.00	Но
13.15	«Д
14.15	Зв
14.40	Де
16.00	Но
16.15	Му
16.40	Му
17.00	«Б
18.00	Се
19.00	Ве
19.20	«Е
19.30	«С
20.00	«З
21.00	Жд
22.00	Вр
22.40	«З
23.35	та
00.30	«С
00.50	Но
01.30	Ко
	бе
	«Вл
07.00	Тел
10.00	Но
10.15	«З
11.15	Не
12.10	«С
12.40	«Е
12.50	Би
13.00	Но
13.15	«Д
14.10	Ца
14.35	«П
16.00	Но
16.15	Му
16.35	«Е
17.00	«С
18.00	Се
19.00	Ве
19.20	Ру
19.50	«З
20.50	Де
22.00	ст
22.40	Вр
22.40	Х/с
00.10	«Д
00.30	ми
00.45	«П
01.15	Х/с
07.40	Утр
08.00	09
08.15	«В
08.50	09
09.15	СЕ
09.25	«Т
10.15	«Н
	вл
10.45	«П
11.50	«Д
12.00	«Д
12.00	МС
13.00	ВЕ
13.30	«С

ПРОГРАММА ТЕЛЕПЕРЕДАЧ

Понедельник, 30

ОРТ

- 07.00 Телеканал «Доброе утро»
- 10.00 Новости
- 10.15 «Земля любви». Сериал
- 11.15 Независимое расследование
- 12.05 «Смехопанорама»
- 12.40 «Ералаш»
- 12.50 Библиомания
- 13.00 Новости
- 13.15 «Добрый день»
- 14.15 Звездный час
- 14.40 Детектив «Профессия - следователь». 1-я серия
- 16.00 Новости
- 16.15 Мультсериал «Все псы попадают в рай»
- 16.40 Мультсериал «Покемон»
- 17.00 «Большая стирка»
- 18.00 Сериал «Собачье дело»
- 19.00 Вечерние новости
- 19.20 «Ералаш»
- 19.30 «С легким паром!»
- 20.00 «Земля любви». Сериал
- 21.00 Жди меня
- 22.00 Время
- 22.40 «Закон джунглей». Документальный сериал (Би-Би-Си)
- 23.35 «Секретные материалы»
- 00.30 Ночные новости
- 00.50 «На футболе»
- 01.30 Комедийный сериал «Полная безопасность»

РТР

- 07.40 Утро Бурятии
- 08.00 ВЕСТИ
- 08.15 «Верность любви». Т/с
- 08.50 ВЕСТИ-МОСКВА
- 09.15 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
- 09.25 «Телепузики»
- 10.15 Мультфильмы
- 10.30 «Москва - Минск»
- 10.45 «Православный календарь»
- 10.50 «Дежурная часть»
- 11.15 «Два рояля»
- 12.00 МОЯ СЕМЬЯ
- 13.00 ВЕСТИ
- 13.30 «Санта-Барбара»
- 14.30 «Селеста». Т/с
- 15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу
- 16.00 ВЕСТИ
- 16.30 «Шальные деньги». Т/с
- 17.30 «Дикий ангел». Т/с
- 19.00 «Уянгын шурын» уулзалганууд. Рок-группа «Хурд»
- 19.30 Профессионалы
- 19.45 Гражданская инициатива: «Поселок Восточный - территория будущего»
- 20.00 Байгал
- 20.15 Рек-тайм
- 20.25 «Буряад орон»
- 21.00 Фильм «Точка зрения В. Жириновского»
- 21.15 Рек-тайм
- 21.30 Республиканские новости
- 21.50 Гороскоп и прогноз погоды
- 22.00 ВЕСТИ
- 22.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 22.50 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. Ивар Кал-

- ныньш в детективе «Подарки по телефону». 1977г.
- 00.40 «Судьбы». «В поисках настоящего»
- 01.00 ВЕСТИ + ПОДРОБНОСТИ
- 01.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 01.40 ОБЛАДАТЕЛЬ ПРЕМИЙ «ФЕЛИКС» и «ФИПРЕССИ». Фильм Горана Паскалевича «Бочка пороха» (Сербия-Франция-Германия). 1998г.
- 03.35 «Спорт за неделю».

Тивиком

- 09.00 «Сеньора»
- 09.30 «Хит-парад на ТНТ»
- 09.55 «Телемагазин»
- 10.00 «Сегоднячко: лучшее за год»
- 11.00 «Магазин на диване»
- 11.10 Сериал «На краю Вселенной»
- 13.30 «Телемаркет»
- 13.50 «Телегазета»
- 13.55 «Жизнь без риска»
- 14.00 «Videoaеа»
- 14.15 «Телемагазин»
- 14.30 Сериал «Королева сердец»
- 15.30 М/с «Приключения Болека и Лелека»
- 16.00 Сериал «Пытливые умы»
- 16.30 Сериал «Лето нашей тайны»
- 17.30 Док. сериал «Дикая Америка»
- 18.00 «Страсти по Соловьеву»
- 18.30 «Из жизни женщины»
- 18.55 «Прогноз погоды»
- 19.00 «Музыкальные поздравления»
- 19.30 Сериал «Женщина - полицейский»
- 20.25 «Прогноз погоды»
- 20.30 «Спецрепортаж»
- 20.40 «Телемаркет»
- 21.00 М/с «Кенди, Кенди»
- 21.20 «Спецрепортаж», «Телегазета», «Прогноз погоды»
- 21.30 Комедия «А не послать ли нам гонца?»
- 23.55 «Прогноз погоды»
- 00.10 «Страсти по Соловьеву»
- 00.45 «Палочка-майор»
- 01.20 «Глобальные новости»
- 01.30 Хит-парад на ТНТ

Ариг Ус

- 08.00 «Сегодня» с В. Крисневичем.
- 08.30 Спорт
- 08.40 Дорожный патруль. Сводка за неделю
- 09.00 «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 09.10 «Самые громкие преступления XX века»
- 09.40 Товар лицом
- 09.45 Т/с «Агент национальной безопасности» - Транзит.
- 10.55 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» предлагает
- 11.00 День за днём
- 11.45 Дорожный патруль. Сводка за неделю.
- 12.00 Наше кино: О. Ефремов, Т. Доронина в фильме «Три тополя на Плющихе»
- 13.30 Т/с «Достойное ремесло». 1-я с. Перерыв до 17.00
- 17.00 Товар лицом
- 17.05 Вы - очевидец
- 17.50 Победоносный голос верующего
- 18.20 Катастрофы недели
- 19.15 «ТУМЭР МОРИН» предлагает
- 19.20 Музыкальный подарок
- 19.40 Формула успеха
- 20.00 «Сегодня»
- 20.25 Метеопрогноз
- 20.30 Т/с «Легенда о Вильгельме Телле»
- 21.35 ТК «Ариг Ус» представляет: «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 21.45 Товар лицом
- 21.50 Формула успеха
- 22.10 Джулия Робертс в фант. комедии «Моя мама - инопланетянка»
- 00.00 «Сегодня»
- 00.30 Метеопрогноз
- 00.40 Т/с «Полицейские во времени» 5 с.
- 17.00 М/ф «Битлджус»
- 17.30 М/ф «Зорро»
- 18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла»
- 19.00 «Первое свидание»

- 19.30 «Веселая компания»
- 20.00 «Товарный ряд»
- 20.20 Клип-презент
- 21.00 Т/с «Зачарованные»
- 22.00 Кино на СТС. «Мелвин и Говард»

НТВ

- 08.00 «СЕГОДНЯ»
- 08.30 «Впрок»
- 08.45 «Карданный вал»
- 09.00 «СЕГОДНЯ»
- 09.20 «Криминал»
- 09.30 Сериал. Комедия «КУРОРТНЫЙ РОМАН», фильм 5-й. «ЖРИЦА ЛЮБИ»
- 11.00 «СЕГОДНЯ»
- 11.25 Сериал. Комедия «КУРОРТНЫЙ РОМАН», фильм 6-й. «ШКОЛА ВЫЖИВАНИЯ»
- 13.00 «СЕГОДНЯ»
- 13.30 Сериал. «ВЕЧНЫЙ ЗОВ»
- 15.00 «СЕГОДНЯ»
- 15.25 «СТАРЫЙ ТЕЛЕВИЗОР»
- 16.40 «КУКЛЫ»
- 17.00 «СЕГОДНЯ»
- 17.30 «ОЧНАЯ СТАВКА»
- 18.00 Сериал. Пета Уилсон в боевике «ЕЕ ЗВАЛИ НИКИТА», (США-Канада)
- 19.05 Геннадий Хазанов «ЖИЛ БЫЛ Я...»
- 20.00 «КАРДАННЫЙ ВАЛ»
- 20.15 «КРИМИНАЛЬНАЯ РОССИЯ», «ПОБЕГ ИЗ «КРЕСТОВ», 2-я серия
- 21.00 «СЕГОДНЯ»
- 21.35 «КРИМИНАЛ»
- 21.45 Час сериала. Ричард Чемберлен и Рейчел Уорд в сериале «ПОЮЩИЕ В ТЕРНОВНИКЕ», 1-я серия /США/
- 22.55 Сериал. Боевик «ТРОЕ»
- 24.00 «СЕГОДНЯ»
- 24.35 «КРИМИНАЛ»
- 01.05 Сериал. Уильям Форсайт и Том Амандес в остросюжетном сериале «НЕПРИКАСАЕМЫЕ» (США)

ПРОДАЮ частный бревенчатый дом 7х8 в п. Сокол рядом с остановкой.
Тел.: 21-99-22 (до 18.00).

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-55-97 •

Вторник, 31

ОРТ

- 07.00 Телеканал «Доброе утро»
- 10.00 Новости
- 10.15 «Земля любви». Сериал
- 11.15 Жди меня
- 12.10 Спасатели. Экстренный вызов
- 12.40 «Ералаш»
- 12.50 Библиомания
- 13.00 Новости
- 13.15 «Добрый день»
- 14.10 Царь горы
- 14.35 «Профессия - следователь». 2-я серия
- 16.00 Новости
- 16.15 Мультсериал «Все псы попадают в рай»
- 16.35 «Ералаш»
- 17.00 «Большая стирка»
- 18.00 Сериал «Собачье дело»
- 19.00 Вечерние новости
- 19.20 Русский экстрим
- 19.30 «Земля любви». Сериал
- 20.50 Детективный сериал «Противостояние». 4-я серия
- 22.00 Время
- 22.40 Х/ф «Алмазы для Марии»
- 00.10 «Десант за голубыми беретами». Спецрепортаж
- 00.30 Ночные новости
- 00.45 «Русская глубина». Фильм 1-й
- 01.15 Х/ф «20000 лье под водой»

РТР

- 07.40 Утро Бурятии
- 08.00 ВЕСТИ
- 08.15 «Верность любви». Т/с
- 08.50 ВЕСТИ-МОСКВА
- 09.15 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
- 09.25 «Телепузики»
- 10.15 Мультфильмы
- 10.30 «Москва - Минск»
- 10.45 «Православный календарь»
- 10.50 «Дежурная часть»
- 11.15 «Два рояля»
- 12.00 МОЯ СЕМЬЯ
- 13.00 ВЕСТИ
- 13.30 «Санта-Барбара»
- 19.00 «Уянгын шурын» уулзалганууд. Рок-группа «Хурд»
- 19.30 Профессионалы
- 19.45 Гражданская инициатива: «Поселок Восточный - территория будущего»
- 20.00 Байгал
- 20.15 Рек-тайм
- 20.25 «Буряад орон»
- 21.00 Фильм «Точка зрения В. Жириновского»
- 21.15 Рек-тайм
- 21.30 Республиканские новости
- 21.50 Гороскоп и прогноз погоды
- 22.00 ВЕСТИ
- 22.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 22.50 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. Ивар Кал-

- 14.30 «Селеста». Т/с
- 15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу
- 16.00 ВЕСТИ
- 16.30 «Шальные деньги». Т/с
- 17.30 «Дикий ангел». Т/с

- 19.00 Детское время Мультфильм
- 19.10 Концерт русского академического оркестра Гостелерадиокомпании Новосибирска
- 19.40 «Улгур». Эвенки КНР
- 20.00 Байгал
- 20.15 Рек-тайм
- 20.25 Спортивная программа «Тамир»
- 20.45 «Мэлэ» ансамблин дуунууд
- 21.00 Актуальное интервью. Депутат Государственной Думы РФ С. П. Будажапов о Земельном Кодексе
- 21.20 Рек-тайм
- 21.30 Республиканские новости
- 21.50 Гороскоп и прогноз погоды
- 22.00 ВЕСТИ
- 22.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 22.50 Х/ф «На изломе дня» (США)
- 00.40 «Судьбы». «Танцы в стиле «счастье»»
- 01.00 ВЕСТИ + ПОДРОБНОСТИ
- 01.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 01.40 Х/ф «Основные цвета»

- 21.20 Рек-тайм
- 21.30 Республиканские новости
- 21.50 Гороскоп и прогноз погоды
- 22.00 ВЕСТИ
- 22.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 22.50 Х/ф «На изломе дня» (США)
- 00.40 «Судьбы». «Танцы в стиле «счастье»»
- 01.00 ВЕСТИ + ПОДРОБНОСТИ
- 01.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 01.40 Х/ф «Основные цвета»

Тивиком

- 09.00 «Прогноз погоды», «Сеньора»
- 09.30 «Хит-парад на ТНТ»
- 09.55 «Телемагазин»
- 10.00 «Женщина-полицейский»
- 10.55 «Прогноз погоды»
- 11.00 «Магазин на диване»
- 11.10 Фильм «Не валяй дурака»
- 13.30 «Телемаркет»
- 13.50 «Телегазета»
- 14.00 «Телемагазин»
- 14.30 Сериал «Королева сердец»
- 15.30 М/с «Приключения Болека и Лелека»
- 16.00 Сериал «Пытливые умы»
- 16.30 Сериал «Лето нашей тайны»
- 17.30 Док. сериал «Дикая Америка»
- 18.00 «Страсти по Соловьеву»
- 18.30 «Из жизни женщины»
- 18.55 «Прогноз погоды»
- 19.00 «Музыкальные поздравления»
- 19.30 Сериал «Женщина - полицейский»

- 20.25 «Прогноз погоды»
- 20.30 «Спецрепортаж»
- 20.40 «Телемаркет»
- 20.55 «Жизнь без риска»
- 21.00 «Кенди, Кенди»
- 21.20 «Спецрепортаж»
- 21.30 Детектив «Причина смерти»
- 23.40 «Прогноз погоды»
- 23.55 «Страсти по Соловьеву»
- 00.30 «Палочка-майор»
- 01.05 «Глобальные новости»
- 01.15 Хит-парад на ТНТ

Ариг Ус

- 08.00 «Сегодня»
- 08.35 Спорт. Метеопрогноз
- 08.45 Тушите свет
- 08.55 Товар лицом
- 09.00 «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 09.10 «Сегодня»
- 09.40 Спорт
- 09.45 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» предлагает
- 09.50 Т/с «Достойное ремесло», 2-я с.
- 11.00 День за днём
- 11.45 Т/с «Следствие ведут знатоки». Дело №1 «Черный маклер»
- 13.20 Т/с «Приключения Шерлока Холмса»: «Шесть Наполеонов»
- 14.30 Товар лицом
- 14.35 Х/ф «Приведение, которое возвращается»
- Перерыв до 17.00
- 17.00 Дорожный патруль
- 17.15 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
- 17.45 Победоносный голос верующего
- 18.15 Товар лицом
- 18.20 Юм. сериал «Женаты... С детьми»
- 18.55 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» предлагает
- 19.00 Музыкальный подарок
- 19.25 Тушите свет
- 19.35 Формула успеха
- 20.00 «Сегодня»
- 20.25 Метеопрогноз
- 20.30 Т/с «Легенда о Вильгельме Телле»/Великобритания/
- 21.35 «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 21.45 Формула успеха
- 22.05 Том Хэнкс и Мэг Райан в фильме «Ваша почта»

- 00.00 «Сегодня»
- 00.25 Метеопрогноз
- 00.30 Дорожный патруль
- 00.50 Сериал «Полицейские во времени», 6-я с.
- 21.45 Формула успеха
- 22.05 Мелодрама «Мачеха»
- 00.00 «Сегодня»
- 00.30 Метеопрогноз
- 00.35 Сериал «Полицейские во времени», 2 с.

ОТВ

- 17.00 М/ф «Битлджус»
- 17.30 М/ф «Зорро»
- 18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла»
- 19.00 СВ-ШОУ
- 19.30 «Веселая компания»
- 20.00 «Товарный ряд»
- 20.20 Клип-презент
- 21.00 Т/с «Зачарованные»
- 22.00 Комедия на СТС. «Венские канникулы Шерлока Холмса»

НТВ

- 08.00 «СЕГОДНЯ»
- 08.45 «Криминал»
- 08.57 Погода
- 09.00 «СЕГОДНЯ»
- 09.15 «Впрок»

ИНСТИТУТ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ИННОВАЦИЙ
(г. Москва)
(Некоммерческое высшее учебное заведение, лиц. № 16-002 от 09.09.1996 г.)
Представительство института объявляет набор студентов на заочное обучение по следующим специальностям:
- государственное и муниципальное управление (менеджер);
- юриспруденция;
- экономика: а) финансы и кредит; б) бухгалтер, аудит;
- психология.

Профессорско-преподавательский состав г. Москвы
ИНСТИТУТ ВЫДАЕТ ДИПЛОМ ГОСУДАРСТВЕННОГО ОБРАЗЦА
Срок обучения на базе средне-специального обр. - 4 года, высшего и высшего - 3 года.
ОБУЧЕНИЕ НА ПЛАТНОЙ ОСНОВЕ
НАШ АДРЕС: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Советская, 30, каб. 18.
Тел.: 21-36-44.

Среда, 1

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
10.00 Новости
10.15 «Земля любви». Сериал
11.15 Детективный сериал «Противостояние». 4-я серия
12.15 Пока все дома
12.50 Библиомания
13.00 Новости
13.15 «Добрый день»
14.10 Зов джунглей
14.35 «Профессия - следователь». 3-я серия
16.00 Новости
16.15 Мультсериал «Все псы попадают в рай»
16.35 «Ералаш»
17.00 «Большая стирка»
18.00 Сериал «Собачье дело»
19.00 Вечерние новости
19.20 Человек и закон
19.50 «Земля любви». Сериал
20.50 Детективный сериал «Противостояние». 5-я серия
22.00 Время
22.40 Комедия «Мистер Магу»
00.30 Ночные новости
00.45 Премьера. «Русская глубина». Фильм 2-й
01.15 Комедия Клода Зиди «Ассоциация злоумышленников»

РТР

07.40 Утро Бурятии
08.00 09.00 10.00 11.00 ВЕСТИ.
08.15 «Верность любви». Т/с
08.50 09.50 ВЕСТИ-МОСКВА.
09.15 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
09.25 «Телелутики»
10.15 «Ну, погоди!». «Обезьянки и грабители». «Как обезьянки обедали». Мультфильмы.
10.45 «Православный календарь».
10.50 «Дежурная часть».
11.15 «Два рояля».
12.00 МОЯ СЕМЬЯ.

13.00 ВЕСТИ.
13.30 «Санта-Барбара»
14.30 «Селеста». Т/с
15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу
16.00 ВЕСТИ.
16.30 «Шальные деньги». Т/с
17.25 «Дикий ангел». Т/с

БГТРК
19.00 Детское время. Мультфильм
19.10 «Тудэб баабайнда»
19.30 «Музыкальная жемчужина»
19.40 Молодежный фестиваль в Закамне
19.55 Гороскоп и прогноз погоды
20.00 Байгал
20.15 Рек-тайм
20.25 «Мелодии и танцы родного края». Государственный театр танца «Бадма-Сэсэг». Часть 2-я
20.50 Программа об отдыхе и туризме «Отдыхай»
21.00 Международная научная конференция по возобновляемым источникам энергии на Байкале. Часть 2-я
21.15 Рек-тайм
21.30 Республиканские новости
21.50 Мир прессы

РТР
22.00 ВЕСТИ.
22.30 ВЕСТИ-МОСКВА.
22.50 Х/ф «Карьера Димы Горина».
00.40 «Судьбы». «Шут своего величества».
01.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ
01.30 ВЕСТИ-МОСКВА.
01.40 Х/ф «Тюремный романс»

Тивиком

09.00 «Прогноз погоды». «Сеньора»
09.30 «Хит-парад на ТНТ»
09.55 «Телемагазин»
10.00 «Женщина-полицейский»
10.55 «Прогноз погоды»
11.00 «Магазин на диване»
11.10 Х/ф «Коварный план Сюзан»
13.30 «Телемаркет»
13.50 «Телегазета»
13.55 «Жизнь без риска»
14.00 «Телемагазин»
14.30 Сериал «Королева сердец»

15.30 М/с «Приключения Болека и Лелека»

16.00 Сериал «Пылливые умы»
16.30 Сериал «Лето нашей тайны»
17.30 Сериал «Дикая Америка»
18.00 «Страсти по Соловьеву»
18.30 «Из жизни женщины»
18.55 «Прогноз погоды»
19.00 «Музыкальные поздравления»
19.30 Сериал «Женщина - полицейский»
20.25 «Прогноз погоды»
20.30 «Спецрепортаж»
20.40 «Телемаркет»
21.00 «Кенди, Кенди»
21.20 «Спецрепортаж», «Погода», «Телегазета»
21.30 Комедия «Домашний арест»
00.00 «Прогноз погоды»
00.15 «Страсти по Соловьеву»
00.50 «Палочка-майор»
01.25 «Глобальные новости»
01.35 Хит-парад на ТНТ

Ариг Ус

08.00 «Сегодня»
08.35 Спорт. Метеопрогноз
08.45 Тушите свет
08.55 Товар лицом
09.00 «Календарь работ от А. Кушнарева»
09.10 «Сегодня»
09.40 Спорт. Метеопрогноз
09.50 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» предлагает
09.55 Т/с «Достойное ремесло», 3-я с.
11.00 День заднем
11.45 Т/с «Следствие ведут знатоки» Дело №2 «Ваше подлинное имя»
13.20 Товар лицом
13.25 Т/с «Приключения Шерлока Холмса»: «Знак четырех», 1-я ч.
14.35 Х/ф «Красные дьяволята»
Перерыв до 17.00
17.00 Дорожный патруль
17.15 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
17.45 Победоносный голос верующего

18.15 Товар лицом
18.20 Юм. сериал «Женаты. С детьми»

18.55 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» предлагает
19.00 Музыкальный подарок
19.25 Тушите свет
19.35 Формула успеха
20.00 «Сегодня»
20.25 Метеопрогноз
20.30 Т/с «Легенда о Вильгельме Телле»/Великобритания/
21.35 ТК «Ариг Ус» представляет: «Календарь работ от А. Кушнарева»
21.45 ТК «Ариг Ус» представляет: «То, что надо»
22.05 Формула успеха
22.25 Фильм-катастрофа «Пожар»
00.00 «Сегодня»
00.30 Метеопрогноз
00.35 Дорожный патруль
00.50 Сериал «Полицейские во времени», 7-я с.

ОТВ

17.00 М/ф «Битлджус»
17.30 М/ф «Зорро»
18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла»
19.00 «Комедийный квартет»
19.30 «Веселая компания»
20.00 «Товарный ряд»
20.20 Клип-презент
21.00 Т/с «Зачарованные»
22.00 Кино на СТС. «Королевская

гвардия»

НТВ

08.00 «СЕГОДНЯ»
08.45 «Криминал»
08.57 Погода
09.00 «СЕГОДНЯ»
09.15 «Впрок»
09.30 «Карданный вал»
09.40 «Криминал»
09.50 Час сериала. «ПОЮЩИЕ В ТЕРНОВНИКЕ»
11.00 «СЕГОДНЯ»
11.25 Сериал. Боевик «ТРОЕ»
12.30 «СРЕДА»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.25 Сериал. «ВЕЧНЫЙ ЗОВ»
15.00 «СЕГОДНЯ»
15.30 «СТАРЫЙ ТЕЛЕВИЗОР»
16.40 «ВПРОК»
17.00 «СЕГОДНЯ»
17.30 «ДОГ-ШОУ. «Я И МОЯ СОБАКА»
18.00 Сериал «ЕЕ ЗВАЛИ НИКИТА»
19.05 Геннадий Хазанов «ЖИЛ БЫЛ Я...»
20.05 «КАРДАННЫЙ ВАЛ»
20.20 «РАСТИТЕЛЬНАЯ ЖИЗНЬ». Программа Павла Лобкова
21.00 «СЕГОДНЯ»
21.35 «КРИМИНАЛ»
21.45 Час сериала. «ПОЮЩИЕ В ТЕРНОВНИКЕ»
22.55 Сериал. Боевик «ТРОЕ»
24.00 «СЕГОДНЯ»
24.35 «КРИМИНАЛ»
01.05 Сериал «НЕПРИКАСАЕМЫЕ»

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-55-97 •

Четверг, 2

ОРТ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
10.00 Новости
10.15 «Земля любви». Сериал
11.15 Детективный сериал «Противостояние». 5-я серия
12.15 Человек и закон
12.50 Библиомания
13.00 Новости
13.15 «Добрый день»
14.15 Программа «100%»
14.40 «Профессия - следователь». 4-я серия. Часть 1-я
16.00 Новости
16.15 Мультсериал «Все псы попадают в рай»
16.35 «Ералаш»
17.00 «Большая стирка»
18.00 Сериал «Собачье дело»
19.00 Вечерние новости
19.20 Юмористическая программа «Сами с усами»
19.50 «Земля любви». Сериал
20.50 Детективный сериал «Противостояние». 6-я серия
22.00 Время
22.40 Боевик «16-й отдел»
23.35 Независимое расследование: Неопознанные летающие объекты
00.30 Ночные новости
00.45 «Русская глубина». Фильм 3-й
01.15 Криминальная драма «Часовщик из Сен-Поля»
03.10 Реальная музыка

РТР

07.40 Утро Бурятии
08.00 09.00 10.00 11.00 ВЕСТИ.
08.15 «Верность любви». Т/с
08.50 4.50 ВЕСТИ-МОСКВА.
09.15 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ.
09.25 «Телелутики»

10.15 «Ну, погоди!». «Путаница» Мультфильмы.
10.30 «Открытая таможня».
10.45 «Православный календарь».
10.50 «Дежурная часть».
11.15 «Два рояля».
12.00 МОЯ СЕМЬЯ.
13.00 ВЕСТИ.
13.30 «Санта-Барбара»
14.30 «Селеста». Т/с
15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу
16.00 ВЕСТИ.
16.30 «Шальные деньги». Т/с
17.30 «Дикий ангел». Т/с

БГТРК
19.00 Детское время. Мультфильм
19.10 75 лет социальной защите
19.40 Тайна северных курганов
20.00 Байгал
20.15 Рек-тайм
20.25 Ая-ганга
20.45 Александр Клементьев. Видео-зарисовка «Тайны камней»
20.50 Горячая линия
21.15 Рек-тайм
21.30 Республиканские новости
21.50 Гороскоп и прогноз погоды

РТР
22.00 ВЕСТИ.
22.30 ВЕСТИ-МОСКВА.
22.50 Комедия «Взрыв из прошлого». (США). 1999г.
00.40 «Судьбы». «Белые вороны».
01.00 ВЕСТИ+ПОДРОБНОСТИ
01.30 ВЕСТИ-МОСКВА.
01.40 Х/ф «Ответный ход»
03.20 ЗВУКОВАЯ ДОРОЖКА.

Тивиком

09.00 «Прогноз погоды»; «Сеньора»
09.30 Хит-парад на ТНТ
09.55 Телемагазин
10.00 «Женщина - полицейский»
10.55 «Прогноз погоды»
11.00 «Магазин на диване»
11.10 Фильм «Домашний арест»
13.30 «Телемаркет»
13.50 «Телегазета»

14.00 «Телемагазин»
14.30 Сериал «Королева сердец»
15.30 М/с «Приключения Болека и Лелека»
16.00 Сериал «Пылливые умы»
16.30 Сериал «Лето нашей тайны»
17.30 Документальный сериал «Дикая Америка»
18.00 «Страсти по Соловьеву»
18.30 «Из жизни женщины»
18.55 «Прогноз погоды»
19.00 «Музыкальные поздравления»
19.30 Сериал «Женщина - полицейский»
20.25 «Прогноз погоды»
20.30 «Спецрепортаж»
20.40 «Телемаркет»
20.55 «Жизнь без риска»
21.00 «Кенди, Кенди»
21.20 «Спецрепортаж»
21.30 Драма «Немного солнца в холодной воде»
00.00 «Прогноз погоды»
00.15 «Страсти по Соловьеву»
00.50 Сериал «Палочка-майор»
01.25 «Глобальные новости»
01.35 Хит-парад на ТНТ

Ариг Ус
08.00 «Сегодня»
08.35 Спорт. Метеопрогноз
08.45 Тушите свет
08.55 Товар лицом
09.00 «Календарь работ от А. Кушнарева»
09.10 Страна чудес: сказка «Василиса Прекрасная»
10.30 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» предлагает
10.35 «Сегодня»
11.05 День заднем
11.45 Т/с «Следствие ведут знатоки». Дело №3 «Сполычным»
13.30 Т/с «Приключения Шерлока Холмса»: «Знак четырех», 2-я ч.
14.35 Ф. Раневская в комедии «Новые похождения Швейка»

Перерыв до 17.00

17.00 Дорожный патруль
17.15 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 Товар лицом
18.20 Юм. сериал «Женаты. С детьми»
18.55 ТЦ «ТУМЭР МОРИН» предлагает
19.00 Музыкальный подарок
19.25 Тушите свет
19.35 Формула успеха
20.00 «Сегодня»
20.25 Метеопрогноз
20.30 Т/с «Легенда о Вильгельме Телле»
21.35 ТК «Ариг Ус» представляет: «Календарь работ от А. Кушнарева»
21.45 Формула успеха
22.05 Триллер «Ведьмина доска»
23.45 Дорожный патруль
00.00 «Сегодня»
00.30 Метеопрогноз
00.35 Сериал «Полицейские во времени»

ОТВ

17.00 М/ф «Битлджус»
17.30 М/ф «Зорро»
18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла»
19.00 «Молодожены»
19.30 «Давайте жить отлично»
20.00 «Товарный ряд»
20.20 Клип-презент

21.00 Т/с «Зачарованные»
22.00 Кино на СТС. «Семеро с небес»

НТВ

08.00 «СЕГОДНЯ»
08.45 «Криминал»
08.57 Погода
09.00 «СЕГОДНЯ»
09.15 «Впрок»
09.30 «Карданный вал»
09.40 «Криминал»
09.50 Час сериала. «ПОЮЩИЕ В ТЕРНОВНИКЕ»
11.00 «СЕГОДНЯ»
11.25 Сериал. Боевик «ТРОЕ»
12.25 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.25 Сериал. «ВЕЧНЫЙ ЗОВ»
15.00 «СЕГОДНЯ»
15.30 «СТАРЫЙ ТЕЛЕВИЗОР»
16.40 «ВПРОК»
17.00 «СЕГОДНЯ»
17.25 «ПОЛУНДРА»
18.00 Сериал «ЕЕ ЗВАЛИ НИКИТА»
19.05 Геннадий Хазанов «ЖИЛ БЫЛ Я...»
20.00 «КАРДАННЫЙ ВАЛ»
20.15 «ОЧНАЯ СТАВКА»
21.00 «СЕГОДНЯ»
21.35 «КРИМИНАЛ»
21.50 Час сериала. «ПОЮЩИЕ В ТЕРНОВНИКЕ»
22.55 Сериал. Боевик «ТРОЕ»
24.00 «СЕГОДНЯ»
24.35 «КРИМИНАЛ»
01.05 Сериал «НЕПРИКАСАЕМЫЕ» (США)

МЕТЕЛ

От производителя по оптовым ценам

Мебель для дома:
стенки, кухни, шкафы плательные, шкафы для книг, столы кухонные, письменные, комоды, кровати, тумбы под телевизор и радиопаратуру, диваны, кресла

Мебель для офиса:
столы руководителя, шкафы для книг, компьютерные столы, модули, стеллажи

Мебель для кафе:
стола, скамьи из массива сосны, бар-стойки, витрины-горки

Любых размеров и конструкций, в том числе по эскизам заказчика

Адрес: ул. КЛЮЧЕВСКАЯ, 21 ☎ 33-18-37

КУПИМ бу деревообрабатывающие станки (в т.ч. в нерабочем состоянии), гипоматериал, ДСП, ДВП

10-9193, 10-9197

Пятница, 3

ОРТ

- 07.00 Телеканал «Доброе утро»
- 10.00 Новости
- 10.15 «Земля любви». Сериал
- 11.15 Детективный сериал «Противостояние». 6-я серия
- 12.15 Юмористическая программа «Сами сусами»
- 12.50 Библиомания
- 13.00 Новости
- 13.15 «Добрый день»
- 14.10 «Чтобы помнили...» Инна Гулая. Ведущий Л.Филатов
- 14.50 «Профессия - следователь». 4-я серия. Часть 2-я
- 16.00 Новости
- 16.20 Страна чудес. Спасенный праздник в фильме «Ангел-хранитель»
- 17.45 «Ералаш»
- 18.00 Сериал «Собачье дело»
- 19.00 Вечерние новости
- 19.20 Документальный детектив. «По следу «своих»»
- 19.50 «Земля любви». Сериал
- 20.50 Полечудес
- 22.00 Время
- 22.40 Комедия «Достопочтенный джентльмен»

- 00.45 Ночные новости
- 01.00 Боевик «Слово полицейского»

ОРТ

- 07.40 Утро Бурятии
- 08.00 09.00 10.00 11.00 ВЕСТИ
- 08.15 «Верность любви». Т/с
- 08.50 4.50 ВЕСТИ-МОСКВА
- 09.15 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
- 09.25 «Телелутики»
- 10.15 «Ну, погоди!». «Сто пуговиц». Мультфильмы
- 10.30 «Тысяча и один день»
- 10.45 «Православный календарь»
- 10.50 «Дежурная часть»
- 11.15 «Два рояля»
- 12.00 МОЯ СЕМЬЯ
- 13.00 ВЕСТИ
- 13.30 «Санта-Барбара»
- 14.30 «Селеста». Т/с
- 15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу
- 16.00 ВЕСТИ
- 16.30 Комедия «Берегите женщин»
- 19.00 «ОтИНИсь». Программа для молодежи
- 19.25 Присягая на верность
- 19.40 «Уянгын шүрээ». Музыкальная программа
- 20.00 «Сагай суурьян». Инф.-аналит. программа

- 20.20 Рек-тайм - время вашей рекламы!
- 20.30 «Если б снова начать...» К 40-летию Бурятского государственного телевидения
- 20.45 Тахо Байкал. Прямой эфир
- 21.15 Рек-тайм
- 21.30 Республиканские новости
- 21.50 Радио для всех
- 21.55 Гороскоп и прогноз погоды

- 22.00 ВЕСТИ
- 22.30 ВЕСТИ-МОСКВА
- 22.50 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. Боевик «Осторожно! Красная ртуть». 1995 г.
- 00.30 Х/ф «Номер «люкс» для генерала с девочкой»
- 02.35 Х/ф «Седьмое знамение»

Тивиком

- 09.00 «Прогноз погоды», «Сеньора»
- 09.30 «Хит-парад на ТНТ»
- 09.55 «Телемагазин»
- 10.00 «Женщина - полицейский»
- 10.55 «Прогноз погоды»
- 11.00 «Магазин на диване»
- 11.10 Фильм «Немного солнца в холодной воде»
- 13.30 «Телемаркет»
- 13.50 «Телегазета»
- 13.55 «Жизнь без риска»
- 14.00 Телемагазин»
- 14.30 Сериал «Королева сердец»
- 15.30 М/с «Приключения Болека и Лелека»
- 16.00 Сериал «Пытливые умы»
- 16.30 Сериал «Лето нашей тайны»
- 17.30 Д/с «Дикая Америка»
- 18.00 «Первые лица»
- 18.30 Из жизни женщины»
- 18.55 «Прогноз погоды»
- 19.00 Музыкальные поздравления»
- 19.30 Дознание да Винчи»
- 20.25 «Прогноз погоды»
- 20.30 Спецрепортаж»
- 20.40 Телемаркет»
- 20.50 Телегазета», «Прогноз погоды»
- 20.55 «Радар-спорт»
- 21.30 Боевик «Полицейский вне закона»
- 23.50 Прогноз погоды», «Телемаркет»

- 00.05 «Первые лица»
- 00.40 «Глобальные новости»
- 00.50 «Хит-парад на ТНТ»
- 01.20 Криминальная драма «Клептоманки»

Ариг Ус

- 08.00 «Сегодня»
- 08.30 Спорт. Метеопрогноз
- 08.45 Тушите свет
- 08.55 Товар лицом
- 09.00 «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 09.10 «Сегодня»
- 09.40 Спорт. Метеопрогноз
- 09.50 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
- 09.55 Т/с «Достойное ремесло», 4 с.
- 11.00 День за днем
- 11.45 Т/с «Следствие ведут знатоки». Дело №4 «Повинную голову»
- 13.25 Товар лицом
- 13.30 Т/с «Приключения Шерлока Холмса»: «Серебряная отметина»
- 14.35 Х/ф «Старинный водовиль»
- Перерыв до 17.00
- 17.00 Дорожный патруль
- 17.15 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
- 17.45 Победоносный голос верующего
- 18.15 Товар лицом
- 18.20 Юм. сериал «Женаты: с детьми»
- 18.55 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
- 19.00 Музыкальный подарок
- 19.30 Тушите свет
- 19.40 Формула успеха.
- 20.00 «Сегодня»
- 20.25 Метеопрогноз
- 20.30 Ток-шоу «Я САМА»: «Единожды солгал»
- 21.30 ТК «Ариг Ус» представляет: «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 21.40 ТК «Ариг Ус» представляет: «Армия любимчиков»
- 22.00 Формула успеха
- 22.20 Т/с «Агент национальной безопасности II» - Россан
- 23.30 Дорожный патруль
- 23.30 Керк Дуглас в вестерне «Перестрелка»

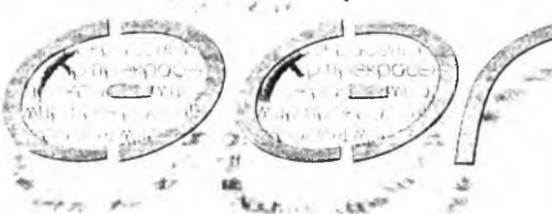
- 17.30 М/ф «Зорро»
- 18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла»
- 19.00 «Полное Мамаду»
- 19.30 «Скрытая камера»
- 20.00 «Товарный ряд»
- 20.20 Клип-презент
- 21.00 Т/с «Зачарованные»
- 22.00 Комедия на СТС. «От всего сердца»

НТВ

- 08.00 «СЕГОДНЯ»
- 08.45 «Криминал»
- 08.57 Погода
- 09.00 «СЕГОДНЯ»
- 09.15 «Впрок»
- 09.30 «Карданный вал»
- 09.40 «Криминал»
- 09.50 Час сериала. «ПОЮЩИЕ В ТЕРНОВНИКЕ»
- 11.00 «СЕГОДНЯ»
- 11.25 Сериал. Боевик «ТРОЕ»
- 12.25 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
- 13.00 «СЕГОДНЯ»
- 13.30 Сериал. «ВЕЧНЫЙ ЗОВ»
- 15.00 «СЕГОДНЯ»
- 15.25 «СТАРЫЙ ТЕЛЕВИЗОР»
- 16.40 «ВПРОК»
- 17.00 «СЕГОДНЯ»
- 17.30 «УЛИЦА СЕЗАМ»
- 18.00 «БОЛЬШИЕ РОДИТЕЛИ»
- 18.35 Сериал «ЕЕ ЗВАЛИ НИКИТА»
- 19.40 Геннадий Хазанов «ЖИЛ БЫЛ Я...»
- 20.35 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
- 20.50 «КАРДАННЫЙ ВАЛ»
- 21.00 «СЕГОДНЯ»
- 21.30 Х/ф «КАСКАДЕРЫ» /США/
- 23.15 «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД» Оксаны Пушкиной
- 24.00 «СЕГОДНЯ»
- 24.35 «КРИМИНАЛ»
- 01.05 Фильм ужасов «ДОМ-3» /США/
- 03.05 Цвет ночи. «ГОЛОД», 21-я, 22-я серии, заключительные (Канада)

Диспетчерская
попутных перевозок
тел.: 21-67-37, 22-34-41. Св. Ю3642

ОПТИКА

МН «ТОВАРЫ ДЛЯ МУЖЧИН»
ТЦ «ВОСТОЧНЫЕ ВОРОТА»
УЛ. ТЕРЕШКОВОЙ, 24
ТД «ЮБИЛЕЙНЫЙ»
КСК ЗММК

☎ 23-11-23

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-55-97 •

Суббота, 4

ОРТ

- 08.00 Новости
- 08.20 Сериал «Нежный яд»
- 09.20 Мультсеанс
- 09.40 Слово пастыря. Митрополит Кирилл
- 10.00 Полечудес
- 11.00 Библиомания
- 11.10 Окек
- 11.30 «Смехопанорама» Евгения Петросяна
- 12.05 В мире животных
- 12.45 Здоровье
- 13.25 «С легким паром!»
- 13.55 Рэкуэл Уэлч и Ричард Чемберлен в фильме «Три мушкетера»
- 16.00 Новости (с сурдопереводом)
- 16.10 Сериал «Девушки с характером»
- 17.05 Дисней-клуб: «Все о Микки Маусе»
- 17.35 Верные друзья
- 18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
- 19.15 «Час ангела». Спецрепортаж Шон Коннери в классическом детективе «Убийство в Восточном экспрессе»
- 22.00 Время
- 22.40 Шарон Стоун в триллере «Последний танец»
- 00.40 Коллекция Первого канала. Западня для спецназа в боевике «Ожньй комфорт»

- 14.30 САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР
- БГТРК
- 15.00 Детское время. Мультфильм
- 15.20 Концерт оркестра бурятских народных инструментов БГТРК. Песни Пурбо Дамиранова
- 15.40 Видеофильм «Жизнь и время». Заслуженный художник России Андрей Хомяков
- 16.00 Программа об отдыхе и туризме «Отдыхай»
- 16.10 Рек-тайм - время вашей рекламы!
- 16.20 Гороскоп
- 16.25 Примите поздравления
- РТР
- 18.00 Чемпионат мира по легкой атлетике. Прогнозы и надежды.
- 18.20 Тамара Гвердцители в новой сольной программе «Музыка без границ»
- 20.00 МОЯ СЕМЬЯ
- 20.55 «АНШЛАГ»
- 22.00 ВЕСТИ
- 22.35 Арнольд Шварценеггер и Линда Хэмилтон в фильме Джеймса Камерона «Терминатор-2: судный день» (США)
- 01.10 Комедия «Страсти по Анжелике»
- 02.40 Художественная гимнастика. Кубок чемпионов Газпрома.

- 19.30 Сериал «Дознание да Винчи»
- 20.30 Сериал «На краю Вселенной»
- 21.20 «Прогноз погоды»
- 21.30 Триллер «Человек-бомба»
- 23.45 Боевик «Закон мести»
- 02.05 «Глобальные новости»

- 09.00 ТРК «Ариг Ус» представляет: «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 09.10 «Сегодня»
- 09.40 Спорт. Метеопрогноз
- 09.50 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
- 10.20 Т/с «Возвращение Шерлока Холмса»: Нога дьявола»
- 11.25 Ток-шоу «Я САМА»
- 12.30 Наше кино: «Петр I», 1-я с.
- 14.15 Погода
- 14.20 Юм. сериал «Дежурная аптека N»
- 15.05 Интеллект-шоу «Я знаю все»
- 16.05 Рок - фестиваль «Нашествие-2001»
- 17.50 Жизнь в слове
- 18.20 Товар лицом
- 18.25 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
- 19.00 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
- 19.05 Музыкальный подарок
- 19.35 Формула успеха
- 19.55 Наше кино: С. Никоненко в фильме «Шестой»
- 21.55 Календарь работ от А. Кушнарева»
- 21.45 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
- 21.50 Дорожный патруль. Расследование
- 22.10 Формула успеха
- 22.30 Т/с «Агент национальной безопасности II»: «Гордеев узел»
- 23.40 «Товар лицом»
- 23.45 Х/ф «Отель страсти»
- 01.45 Рок-фестиваль «Нашествие-2001»

Тивиком

- 09.00 «Прогноз погоды», «Телемаркет»
- 09.20 «Телегазета»
- 09.30 «Из жизни женщины»
- 10.00 М/с «Приключения Рекса»
- 10.30 М/с «Сейлормун-супервоин»
- 11.30 Сериал «Гонки на выживание»
- 12.40 «Сегоднячко: лучшее за год»
- 13.30 «Мой зоологический словарь»
- 14.00 «Час Дискавери»
- 15.00 «Дознание да Винчи»
- 16.00 М/сериал «Боб и Маргарет»
- 16.30 «Скрытой камерой»
- 17.00 «Музыкальные поздравления»
- 18.00 «Антология юмора»
- 19.00 «Прогноз погоды»
- 19.05 «Телемаркет»

Ариг Ус

- 09.00 ТРК «Ариг Ус» представляет: «Календарь работ от А. Кушнарева»
- 09.10 «Сегодня»
- 09.40 Спорт. Метеопрогноз
- 09.50 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
- 10.20 Т/с «Возвращение Шерлока Холмса»: Нога дьявола»
- 11.25 Ток-шоу «Я САМА»
- 12.30 Наше кино: «Петр I», 1-я с.
- 14.15 Погода
- 14.20 Юм. сериал «Дежурная аптека N»
- 15.05 Интеллект-шоу «Я знаю все»
- 16.05 Рок - фестиваль «Нашествие-2001»
- 17.50 Жизнь в слове
- 18.20 Товар лицом
- 18.25 Юм. сериал «Третья планета от Солнца»
- 19.00 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
- 19.05 Музыкальный подарок
- 19.35 Формула успеха
- 19.55 Наше кино: С. Никоненко в фильме «Шестой»
- 21.55 Календарь работ от А. Кушнарева»
- 21.45 ТЦ «ТҮМЭР МОРИН» предлагает
- 21.50 Дорожный патруль. Расследование
- 22.10 Формула успеха
- 22.30 Т/с «Агент национальной безопасности II»: «Гордеев узел»
- 23.40 «Товар лицом»
- 23.45 Х/ф «Отель страсти»
- 01.45 Рок-фестиваль «Нашествие-2001»

ОТВ

- 09.00 М/ф «Ква-ква гвардия»

ОТВ

- 17.00 М/ф «Битлджус»

АвтоЦентр "ЖАССО"

ПРИНИМАЕТ ЗАЯВКИ НА ПОСТАВКУ
МИКРОАВТОБУСОВ ИЗ ЮЖНОЙ КОРЕИ

ВЫГОДНЫЕ УСЛОВИЯ, ГАРАНТИЯ

Тел.: 34-72-58, 34-26-13

Лиц. Г 489886 ТР-II от 27.06.2000 г.

- 09.30 М/ф «Назад в будущее»
- 10.00 «Товарный ряд»
- 10.20 Музыка на СТС
- 10.30 «Улица Сезам»
- 11.00 «Чакк Финн»
- 11.30 Комедия на СТС. «От всего сердца»
- 14.00 Кино на СТС. «Конкорд... Аэропорт-79»
- 16.30 Мировой реслинг
- 17.30 «Клеопатра 2525»
- 18.00 «Товарный ряд»
- 18.15 Мультипликационный фильм
- 18.30 Стильные шутки
- 19.00 «Клип-презент»
- 19.30 Шоу-бизнес
- 20.00 Т/с «Зена - королева воинов»
- 21.00 «Скрытая камера»
- 21.30 «Полное Мамаду!»
- 22.00 Кино на СТС. «Папочка - привидение»
- 00.30 Мистер Ужас представляет... «Кровавая среда»

НТВ

- 09.00 Мир приключений и фантастики. «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ СУПЕРМЕНА»
- 10.05 Мультфильм «ТЕРЕМ-ТЕРЕМОК»
- 10.20 «РАСТИТЕЛЬНАЯ ЖИЗНЬ»

- 11.00 «СЕГОДНЯ»
- 11.50 «ПОЛУНДРА». Семейная игра
- 12.25 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
- 13.00 «СЕГОДНЯ»
- 13.20 Криминал. «ЧИСТОСЕРДЕЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
- 13.50 Наше кино. Х/ф «БЕЗЫМЯННАЯ ЗВЕЗДА», 1, 2 серии
- 16.20 «КРИМИНАЛЬНАЯ РОССИЯ». «ПОБЕГ ИЗ «КРЕСТОВ», 2-я с.
- 17.00 «СЕГОДНЯ»
- 17.25 ДОГ - ШОУ: «Я И МОЯ СОБАКА»
- 18.05 «НАМЕДНИ-85»
- 19.00 Сериал. Острозащитный боевик «ИЛЛЮЗИЯ УБИЙСТВА»
- 20.15 «СЛУЖБА СПАСЕНИЯ»
- 21.00 «СЕГОДНЯ»
- 21.25 Наше кино. Боевик «АМЕРИКЭН БОЙ»
- 24.00 «СЕГОДНЯ»
- 24.45 Сериал. Александр Збруев, Наталья Антонова, Наталья Гончарова и Сергей Шустик в комедии «КУРОРТНЫЙ РОМАН», фильм 7-й. «ОСЕННИЙ БЛЮЗ»
- 02.15 Цвет ночи. Вирджиния Мэдсен, Ленни Фон Долен и Эрик Андерсон в острозащитном фильме «КОГДА ЛЮБОВЬ УБИВАЕТ»

Воскресенье, 5

ОРТ

08.00 Новости
08.15 Сериал «Нежный ид»
09.15 Армейский магазин
09.45 Дисней-клуб: «Русалочка»
10.10 Веселые истории в журнале «Ералаш»
10.25 Комедийный сериал «Ускоренная помощь»
11.00 Библиомания
11.10 «Непутевые заметки» с Дм Крыловым
11.30 Пока все дома
12.05 Клуб путешественников
12.45 Юмористическая программа «Сами с усами»
13.15 Утренняя почта
13.50 «Десант за голубыми беретками». Спецрепортаж
14.05 Боевик «В зоне особого внимания»
16.00 Новости
16.10 Сериал «Девушки с характером»
17.05 Дисней-клуб: «Черный плащ»
17.35 «Умницы и умники»
18.00 Живая природа. «Правда о белом медведе»
19.00 Вечерние новости
19.20 Праздничный концерт к Дню железнодорожника
21.40 Пьер Ришар и Жерар Депардье в комедии «Палачи»
23.30 Ночные новости
23.45 Сериал «Тысячелетие»
00.35 Ричард Чемберлен в мелодраме «Леди Каролина Лэм»

РТР

09.10 Татьяна Друбич, Василий Мищенко и Сергей Шакуров в фильме «Спасатель». 1980г.
РУССКОЕ ЛОТО
11.40 Всероссийская лотерея ТВ БИНГО-ШОУ»

12.20 ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!
12.55 АНШЛАГ
13.50 «Городок». Развлекательная программа
14.25 «Большой вопрос». Телеигра
15.15 «И дальше века...» Документально-публицистическая программа Владимира Молчанова. Мартин Борман
16.00 ВЕСТИ
16.20 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ
17.20 «Вокруг света»
18.25 Комедия «Дайте жалобную книгу». 1964г.
20.15 Александр Балухев, Дмитрий Харатьян и Вера Глаголева в детективе «Маросейка, 12». Фильм 1-й. «Зеленый лед»
22.00 ВЕСТИ
22.35 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. Людмила Гурченко, Олег Басилашвили и Никита Михалков в фильме Эльдара Рязанова «Вокзал для двоих». 1982г.
01.15 Дженнифер Джейсон Ли и Уиллем Дефо в остросюжетном фильме «Экзистенция» (Канада). 1999г.
03.10 Легкая атлетика. Чемпионат мира. Передача из Канады
03.40 Художественная гимнастика. Гран-при Газпрома

Тивиком

09.00 «Прогноз погоды»
09.20 «Телегазета»
09.30 «Актуально-насуточно»
10.00 «ТелеБом»
10.30 М/с «Сейлормун - супервоин»
11.30 «Гонки на выживание»
12.40 Встреча с... Д. Маликов
13.30 Сериал «Все о собаках»
14.00 «Неизвестная планета»
14.30 «НХЛ. Короли и свита»
15.00 «Дознание да Винчи»
16.00 М/с «Боб и Маргарет»
16.30 «Скрытой камерой»
17.00 Музыкальные поздравления»

17.30 «Мы и наш город»
18.00 Комедия «Крестный отец из Гонконга»
20.15 «Телемаркет»
20.30 «На краю Вселенной»
21.20 «Телегазета»
21.25 «VideoГид»
21.30 «Телекоктель на троих»
22.00 «Жизнь без риска»
22.05 «Однажды вечером»
23.15 «Хит-парад на ТНТ «Итоги»
23.50 Ночной канал «Для тех, кому за полночь...»

Ариг Ус

09.00 «Сегодня»
09.30 «Страна чудес». Сказка «Старая, старая сказка»
11.10 Товар лицом
11.15 Рок-фестиваль «Нашествие-2001»
12.35 Наше кино «Петр I», 2-я с.
14.15 Погода
14.20 Юм. сериал «Дежурная аптека IV»
14.55 Дорожный патруль
15.10 Программа для садоводов «Все в сад»
15.35 Товар лицом
15.40 Дорожный патруль. Расследование
16.00 Т/с «Агент национальной безопасности II»: «Гордеев уезл»
17.15 Дорожный патруль
17.30 Благая весть
18.00 Товар лицом
18.05 Дневник рок-фестиваля «Нашествие-2001»
18.40 Формула успеха
19.00 Музыкальный подарок
19.25 Наше кино: Олег Видов и Людмила Савельева в фильме «Всадник без головы»
21.20 Формула успеха
21.40 Т/с «Агент национальной безопасности II»: «Смертник»
22.50 ТК «Ариг Ус» представляет: «То, что надо!»

23.10 Комедия «Свежая Рауля»
00.50 Рок-фестиваль «Нашествие-2001»

ОТВ

09.00 «Один в кубе»
09.30 «Отражение»
10.00 «Товарный ряд»
10.20 Музыка на СТС
10.30 «Улицы Сезам»
11.00 «Чакк Финн»
11.30 Кино на СТС. «Палочка - привидение»
14.00 Кино на СТС. «Бирюзовое ожерелье»
16.00 Кино на СТС. «Железный орел»
18.30 «Товарный ряд»
18.45 Мультипликационный фильм
19.00 Программа музыкальных поздравлений. «Клип-презент»
19.30 «Осторожно, Модерн-2»
20.00 «Первое свидание»
20.30 «Молодожены»
21.00 «СВ-ШОУ»
21.30 «Комедийный квартет»
22.00 Кино на СТС. «Газета»

НТВ

09.00 Приключенческий фильм «ВОСЬМЬСОТ ЛЬЕ ПО АМАЗОНКЕ»
10.40 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
11.00 «СЕГОДНЯ»

11.40 Мир приключений и фантастики «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ ПЕРМЕНА»
12.40 Мультифильмы
13.00 «СЕГОДНЯ»
13.20 «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД» Оксана Пушкиной
14.00 Мир кино. Роберт Редфорд Джейн Фонда в комедии «СИКОМ В ПАРКЕ» (США)
16.05 МУЗЫКА НА КАНАЛЕ
16.20 «ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА»
17.00 «СЕГОДНЯ»
17.25 ПРОФЕССИЯ - РЕПОРТЕР Сергей Кудряшов «Билет на ТНТ»
17.55 «БОЛЬШИЕ РОДИТЕЛИ»
18.40 Сериал «Острозюжетный боевик «ИЛЛЮЗИЯ УБИЙСТВА»»
19.50 Мир кино. Майкл Дуглас и Гленн Клоуз в остросюжетном фильме Эдриена Лайна «РОКОВНОЕ ВЛЕЧЕНИЕ»
22.10 «КУКЛЫ»
22.30 Сериал. Алексей Булдаков и Евгений Воскресенский в комедии «КУРОРТНЫЙ РОМАН» фильм 8-й. «ПОСЛЕДНЕЕ ШЕШЕНИЕ»
24.00 «СЕГОДНЯ»
24.40 Мир кино. Винсент Прайс и Джек Каррадайн в мистическом фильме «ДОМ ДЛИННЫХ ТЕНЕЙ»

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР "БАЙКАЛ"

Table with 2 columns: Product description and Price. Includes items like 'Благовей трикотаж', 'Мужское теплое белье', 'Колодки', etc.

ОАО «СУДОСТРОИТЕЛЬНЫЙ ЗАВОД»
Предлагает:
1. СЕНОКОСИЛКА
2. ГРАБЛИ
3. ЗЕРНОУБОРОЧНЫЕ КОМБАЙНЫ
4. СЕЯЛКИ
5. Вал муфты сцепления на трактор ДТ-75
6. АГРЕГАТЫ
7. ЗАПЧАСТИ К АГРЕГАТАМ
8. ТОВАРЫ НАРОДНОГО ПОТРЕБЛЕНИЯ
9. ЛИТЬЕ

Кафе "САРАН"
Комплексные обеды
Вкусно и недорого в уютной обстановке среди друзей
ул.Ключевская, 39, ост.ВСГТУ, тел.:41-11-00

Промышленно-финансовая компания «Улан-Удэнский авиационный завод»
Предлагает:
Сельскохозяйственную технику и запасные части
Спецдежда
Лодки
А также:
Магазин «АНТЕЙ», ул. Заигравская, 3. Тел.: 25-30-71, 25-30-60, пос. Авиазавода (рядом со зданием администрации поселка).

Промышленно-финансовая компания «Улан-Удэнский авиационный завод»
Промышленно финансовая компания «Улан-Удэнский авиационный завод» принимает заявки на поставку и изготовление фасованных частей к канализационным трубам:
Муфта МФ-50 - 29,88 руб.
Муфта МФ-100 - 49,00 руб.
Муфта подвижная МФН-100 - 81,79 руб.
Тройник ТП 100x100 - 130,89 руб.
Тройник ТП 50x50 - 49,91 руб.
Тройник ТП 100x50 - 82,26 руб.
Тройник ТПР - 50x100x100 - 93,72 руб.
Тройник ТК 45x100x50 - 90,90 руб.
Тройник ТК 45x100x100 - 118,75 руб.
Тройник ТК 45x50x50 - 53,07 руб.
Ревизия Р-100 - 117,57 руб.
Ревизия Р-50 - 69,40 руб.
Отвод О-135-100 - 69,54 руб.
Отвод О-135-50 - 41,26 руб.
Колено К-100 - 83,76 руб.
Колено К-50 - 45,14 руб.
Крестовина КП 50x50 - 78,47 руб.
Крестовина КП 10x100 - 149,35 руб.
Крестовина ЛКД 100x100x50 - 130,31 руб.
А также хлебные формы ГОСТ 17327-88 (масса выпекаемого хлеба от 0,22 до 0,92 кг) и формы для кексов, литые из пищевого алюминия, стакан гофрированный, трубочка кондитерская.
Заявку на поставку продукции вы можете сделать по адресу:
Промышленно-финансовая компания «Улан-Удэнский завод»
г. Улан-Удэ, ул. Хоринская, 1, тел.: 25-30-60.

Антон ШОМОЕВ:

«Я благодарен тренерам за проделанную работу со мной»

проводился международный турнир кафедры шахмат РГАФКа, и я занял тогда первое место, набрав 8 очков из 11, что соответствовало норме балла международного мастера. В 1999-2000 г.г. я мало играл в серьезных турнирах. В этом году я не ставил такой задачи, но решил как можно больше играть в сильных выездных соревнованиях.

- Антон, расскажи, пожалуйста, о серии турниров 2001 года.

- С начала я выступил в Москве в мемориале гроссмейстера Е.П. Геллера, а затем в Туле в мемориале гроссмейстера А.А. Котова. Эти турниры я рассматривал как тренировочные к финалу первенства России среди юношей до 20 лет. Затем выступил в Суздале в 1-м первенстве России по быстрому шахмату среди юношей до 20 лет, где стал вторым призером. В апреле участвовал в первенстве России среди юношей до 20 лет в Казани, в котором набрал 6 очков из 11 и занял 13-е место. Это было не совсем удачное выступление.

- В чем причина относительного неуспеха?

- Стартовал я хорошо, набрав 4 очка в 5 турах, причем удалось победить будущих призеров: международного мастера Павла Смирнова (рейтинг 2511) и мастера ФИДЕ Артема Тимофеева («Казань», рейтинг 2494). В 6 туре играл черными с будущим чемпионом России мм Евгением Шапошниковым (рейтинг 2525). Мог в партии сделать ничью, но рискнул играть на выигрыш и в итоге проиграл. После этого наступил спад, и я проиграл подряд 2 партии не очень сильным шахматистам...

- Но затем ты выступил отлично в Новосибирске.

- В Сибири среди мужчин в г. Новосибирске, которое являлось отборочным к чемпионату России 2001 года, играл более успешно. Набрал 7 очков из 9 возможных (без поражений) и разделил 1-3- места. По дополнительным показателям в финал чемпионата России вышли международные мастера Андрей Белозеров и Денис Фролов (оба - г. Томск).

- Расскажи, пожалуйста, о своих гроссмейстерских результатах в международных турнирах в Томской области.

- В круговом международном турнире «Кубок Томского политехнического университета» в г. Томске участвовало 3 международных гроссмейстера. Я разделил 1-2 места с мм А. Белозеровым,

которому проиграл в первом туре. После 4 туров имел 2 очка, но затем в семи партиях удалось набрать 6,5 очков, что обеспечило выполнение нормы гроссмейстерского балла (8,5 очков из 11).

Через день в г. Северск в наполовину обновленном составе стартовал турнир VII категории ФИДЕ на Кубок г. Северска. Играл я с легкостью, не ставя спортивных целей, но к 10-му туру с удивлением обнаружил, что оказался единоличным лидером турнира.

В итоге занял 1-ое место и перевыполнил на пол-очка норму МГ.

- Были ли в этих турнирах трудные моменты?

- Да, конечно. В первом турнире очень важную в спортивном отношении победу одержал на финише над мг Андреем Никитиным (г. Северск). А во втором турнире в 10-м туре перед партией с кмс Аришиным (Казахстан) я заболел, вызывали даже «Скорую помощь». Эта партия оказалась на редкость трудной для меня, но я собрался с силами и в эндшпиле нашел этюдный выигрыш, что позволило досрочно выполнить норму второго балла международного гроссмейстера. (Итоги турнира: 1. А. Шомоев - 9 очков из 11; 2. мг А. Ковалев (Республика Беларусь) - 8,5; 3. мг В. Комляков (Республика Молдова) - 7,5; 4. мг А. Никитин - 6,5; 5. мм Д. Фролов - 6,5 и т.д. Прим. авт.).

Затем я выступил в этапе «Кубка России-2001» в г. Томск (30 июня-8 июля 2001 года). В турнире по швейцарской системе в 9 туров разделил 6-9 места, набрав 6 очков (1. мм В. Аксельрод (г. Новосибирск); 2 мм Р. Овечкин (г. Нижний Тагил) - по 7 очков; 3. км Корнев (г. Москва); 4. мм Д. Бочкарев; 5. мм П. Смирнов - у всех по 6,5 очков Прим. авт.). По итогам турнира свой коэффициент ЭЛО увеличил на 20 пунктов. Также принял участие в турнире на призы Торгового Дома «Славянский Базар» и занял первое место. (1. А. Шомоев - 20,5 очков из 21; 2. мм П. Смирнов - 19,5 очков. Прим. авт.).

- Сколько партий с серьезным контролем времени ты сыграл за полугодию и каков твой рейтинг?

- В семи турнирах я сыграл 69 партий. На 1 января 2001 года рейтинг составлял 2381, на 1 июля мой рейтинг равен 2397, а на 1 октября - 2497. Фактически с начала года прибавил 150 пунктов к своему индивидуальному коэффициенту ЭЛО, но Международная федерация шахмат (ФИДЕ) не разрешает увеличивать коэффициент ЭЛО более чем на 100

пунктов, так что 32 пункта у меня «сгорают».

- Антон, скажи, пожалуйста, какие у тебя планы на ближайшее время?

- Для начала я хотел бы просто отдохнуть. Есть желание сыграть в последнем этапе Кубка России в г. Тольятти (8-18 августа 2001 года). Надеюсь принять участие в командном первенстве России среди шахматных клубов (первая лига) за команду г. Улан-Удэ (сентябрь 2001 г.) и в турнире на призы мэра г. Улан-Удэ Г.А. Аидаева.

- После серии успешных выступлений тебя пригласили участвовать в каких-либо турнирах?

- Да, меня пригласили участвовать в составе ряда профессиональных клубов в первой лиге командного чемпионата России, но я буду играть за команду г. Улан-Удэ.

- Какова была у тебя турнирная стратегия, в каком стиле ты играл в сильных турнирах?

- Как таковой турнирной стратегии не было, я не планировал определенный результат, поэтому играл очень раскованно, постоянно шел на обоюдоострую борьбу.

- Что ты думаешь о перспективах наших молодых шахматистов?

- В первую очередь хочу отметить несомненное шахматное дарование Инны Ивахиновой, которая в сотрудничестве с тренерами А.Ю. Митуповым и Т.Г. Ивановым, уверен, добьется очень больших успехов. А среди юношей большая группа шахматистов может добиться многого при серьезном отношении к делу. К примеру, мне нравится временами яркая и творческая игра Сергея Печерского.

- Антон, стремишься ли ты стать первым в истории шахмат Бурятии международным гроссмейстером?

- Конечно, было бы приятно, но для меня не имеет принципиального значения стану ли я первым или пятым гроссмейстером. Считаю, что большие шансы стать им имеет Батор Самбуев, который демонстрирует игру высокого класса.

- Антон, спасибо за интересное интервью. Я желаю тебе не останавливаться на достигнутом, добиваться новых побед и продолжить совершенствование своего мастерства.

Интервью взял
Анатолий РАДНАЕВ.

- Антон, от имени любителей шахмат республики, читателей газеты поздравляю тебя с гроссмейстерскими достижениями.

- Расскажи, пожалуйста, в каком возрасте ты увлекся шахматами, какие выступления в детские годы тебе запомнились?

- В возрасте 5 лет меня познакомил с правилами шахматной игры мой отец, а в 1-м классе он привел меня в шахматную секцию к тренеру Светлане Ивановне Серебровой.

В 1990 году участвовал в Болгарии в 2-м международном шахматном фестивале «Тетевен-90», где занял первое место в турнире среди детей до 10 лет. Победил в полуфиналах первенства России до 16 и 18 лет и участвовал в финалах первенства России до 10, 12, 16, 18 и 20 лет.

- А кто еще тебя тренировал?

- Занимался я шахматами под руководством Виктора Степановича Алексимова, а затем у Тимура Георгиевича Иванова в ДЮСШ-8, в шахматной секции СК «УЛВРЗ» (ныне ФСК ЛВРЗ ВСЖД - Прим. авт.) у тренера А.Ц. Раднаева, а с 1996 года вновь занимался в ДЮСШ-8 у международного мастера Т.Г. Иванова.

У нас была хорошая шахматная группа, в которую входили Денис Абашеев, Батор Самбуев, Юра Михайлов, Илья Хахинов, Ора Бочкарев и другие ребята, которые стали кандидатами в мастера спорта.

Я благодарен всем тренерам за проделанную работу со мной, особенно большой вклад внес Тимур Георгиевич, под руководством которого стал серьезно заниматься шахматами, научился самостоятельно работать и повысить свое позиционное понимание.

- Когда ты рассчитывал стать международным мастером?

- 3-13 марта 1999 года в Москве

Футбол

ЗА ПУТЕВКУ В БАРНАУЛ

В течение трех дней на стадионе «Локомотив» проходили кустовые соревнования первенства России по футболу среди юношей 1985 г.р.

В первом туре юные улан-удэцы со счетом 2:0 (голы забилы Налетов и Кузнецов) победили сверстников из Братска. А циркуляне с минимальным перевесом 1:0 переиграли читинцев. В следующем туре играли Улан-Удэ - Иркутск - 1:0 и Братск - Чита 1:0. Одержав две победы, хозяева независимо от результата последней встречи, досрочно заняли первое место. Результаты последнего дня Улан-Удэ - Чита - 2:1 и Братск - Иркутск - 1:1.

Путевки на финал первенства Сибири и Дальнего Востока, одновременно являющимся и полуфиналом юношеского первенства России, завоевали команды Улан-Удэ (тренер Юрий Головкин) и Иркутска. Последние по лучшей разнице забитых и пропущенных мячей опередили братач.

Финальный тур Сибири и Дальнего Востока состоится в Барнауле, в августе месяце.

Алексей ЛУПАНОВ.

НА КОВРЕ ЮНЫЕ

Три дня в центре олимпийской подготовки стоял шум, гам юных борцов, присевших с территории Дальневосточной зоны России. Более трехсот детей до тринадцати лет равырывали путевки на финал России по вольной борьбе, который состоится осенью в Нижнем Новгороде. Умело и технично боролось почти все участники. Лучшие из них заняли призовые места. Самым юным чемпионом стал якутский школьник Айхал Михайлов. Победитель в весе до 24 кг родился в 1990 году. Он в финале уложил на лопатки своего сверстника из Агинского округа Блинго Бальжинмаева. Победный путь своего земляка поддержал Станислав Захаров из Саха-Якутии. Он в финале веса до 26 кг победил амурчанина Александра Бревникова. Маленький тувинец Омак Скорин неожиданно резко и быстро уложил на лопатки нашего Александра Гармаева и удостоился чемпионского звания в весе до 28 кг.

Отлично отборолся ученик таширского тренера Геннадия Бубеева Доржо Бадмаев, победивший в весе до 30 кг.

В остальных весах чемпионами стали Сергей Сакняев, Дарма Тыхеев, Баясхалан Ванчиков, Балдан Могилов (Бурятия), Тимур Пестерев, Евгений Шестаков (оба Саха), Артем Таданов (Хакасия), Александр Базаров (Агинск).

Валерий СЫДЕЕВ.

ТОЧНО В ЦЕЛЬ

На лукодроме спорткомплекса Бурятского госуниверситета прошло первенство республики по стрельбе из лука среди молодежи. Высший молодежный чемпионат собрал более 60-ти участников, практически всех сильнейших на сегодняшний день. Турнир проходил по трем возрастным группам - 1980-1982 г.р., 1983-1984 и 1985 год.

В стартовом круге в упражнении М-1 по старшему возрасту победили студент БСГУ, мастер спорта Александр Болотов и член сборной России, мастер спорта Виктория Дагбаева из БГСХА. У юношей первенствовал выпускник улан-удэской школы № 1, мастер спорта Павел Шаранхоев, а у девушек - студентка профессионального лицея, мастер спорта Дарима Тугулдурова. По младшему возрасту первенствовали кандидаты в мастера спорта, одноклассники из школы №12 Дмитрий Солдатов и Галина Олзоева.

В финальном круге, в упражнении ФК-1 (дистанция 70 метров по 18 стрел, начиная с четверть финала - 12 стрел), сильнейшими в своих группах стали: среди юниоров - мастера спорта Булат Батуев (БСГУ) и Виктория Дагбаева, по среднему возрасту - выпускник 65-ой школы, кмс Эрдэм Ванчиков и участница этапа Кубка Европы и первенства мира в Италии, мастер спорта международного класса Мэгэма Лодоева из Ташира. Среди самых младших лучшими были кмс Эрдэм Цабенов (школа № 32) и кмс из Бургултая, средняя из сестер Дагбаевых - Намжилма. Участвовала в чемпионате республики и самая младшая - Алена Дагбаева.

Успехи своих воспитанников по праву разделяют наставники Т.Гончикова, А.Халудоров, Ш.Хазатаев, К.Эрдынеев, Г.Эрдынеева, М.Дабаев, А.Хамнагаев, Б.Иришцев и Н.Дагбаев.

По итогам чемпионата определен состав сборной Бурятии - 9 человек - для участия в молодежном первенстве России, которое состоится в Санкт-Петербурге в июле месяце.

Алексей ЛУПАНОВ.

I Пётр хаанда хори буряадуудай ошоһоор 300 жэлэй ойдо

УГАЙ УРЯЛААР

1930 оной январин 16-да Хэжэнгын аймагай Ажалша нотагта мүнөө үедэ угы болоһон энэ нотагай түүхэ бэшэхэ хуби заяатай уран бэшээшэ Доржопалан Дылгырович Дымбрылов түрэнэн юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ хүршэ Ушхайта нотагаингаа эхин тургуули дүүргэнэн Доржопалан түрүүн адуушанаар ажалладаг байгаа. 1943 ондо трактористын курса дүүргээд, онһонтехникэдэ дүршэлтэй байһанаа харуулаа бэлэй. Ерээдүйн уран зохёолшо, драматург 1946 ондо Новосибирскда киномеханигай 6 нарын курсада хуража бусаад, хүдөө нотагуудаар кинофильм харуулжа, хайндэрэй байдал хаа хаанагүй тогтоодог болоо хэн.

Уран гартай, зураха бэлигтэй залуу киномеханигай зураһан киногой афишанууд олон зоной анхарал тагадаг бэлэй.

1959 ондо Д.Д.Дымбрылов Прибайкалийн аймагай Турунтаевын кинотеатрай директорээр, харин 1962 онһоо пенсидэ

гаратараа ахмад киномеханигаар, техноругаар, һүүлдэнэ директорээр Хоридоо амжалта түгэсөөр ажаллаһан юм. Онһон нарижуулагшын онсо бэлигтэй Доржопалан Дылгыровичэй ухаалан зохёоһон кинопроектнүүд жэлһээ жэлдэ һэльбэн шэнэлэгдэдэг хэн.

«СССР-эй кинематографиин отличник» гэхэн үндэр нэрэ зэргэтэй болоһон Д.Д.Дымбрылов залууһаа шүлэг, расказуудаа «Шэнэ Үдэ» (Хори), «Буряад үнэн» газетэнүүдтэ, «Байгал» журналда хэблүүлдэг байгаа.

«Поэт - буряад эхэнэртэ», «Хорин дайдын гурбан саг», «Сагаалган», «Хэжэнгэ» гэхэн шүлэгүүд, Буряад оройнонгооуһа гол, мурэнүүдтэ зориулагданан магтаал дуунууд олондо һайшаагдаа хэн.

1994 ондо Хоридо хэблэгдэхэн «Ажалшаархин» гэхэн дайнай үеын хүдөөгэй зоной ажабайдал, ажал тухай улгам буряад, баян хэлээр хөөрэхэн авторай номые өөрын зураһан зурагууд шэмэглэнэ. Нёдондо «Буряад

үнэн - «Дүхэрнэ» газетэ соо хэһэгүүдын хэблэгдэжэ, уншагдай понир-хол татаа бэлэй.

Энэ туужын баяр ёһололой Хоридо болоһон үдэшэдэ ха баадаһан мэдээжэ поэдүүд, уран зохёолшод Цырендүлма Дондогой, Сөргөй Цырендоржиев, мүн бэлигтэй журналист Вера Токтохоева, үнинэй багшанар Сэсэг Цыбанова, Роза Дашиева энэ номдонь үндэр сэгнэлтэ үгэхэн байна.

Доржопалан Дылгырович Дымбрылов хада дэлдэгэр галзууд угтай Бадан Тураахитай (угайн арбан долоон үеын нарбаалжан Хорин музейдэ бии, «Буряад үнэн», «Хэжэнгэ» газетэнүүдтэ хэблэгдэхэн) үри надаһан болоно. I Пётр хаанда хори буряадуудай делегаци хүтэлбэрлэжэ ошоһон уг унгийн түрүү болохо зайһан Бадан Тураахинда зориулан пьесээ («Амгалан байдалай түлөө») Хорин драматическа коллективтэй найруулан табижа, нёдондо Хэжэнгэдэ эмхидхэгдэхэн «Театрай хабар» гэхэн фестиваль дээрэ 3-дахи нуури абанан юм. Доржопалан Дылгырович өөрынгоо уг унгийн түрүү болохо Тураахи үбгэнэй ролдо өхэ оролдосотойгоор наадаһан байна.

Харин «Хилэ табилга» гэхэн шэнэ пьесэнэ урдахи бүтээлэйн үргэлжэлэл болоно гэшэ. Өөрынгоо үе, уг унгийн найм мэдэхэ Доржопалан Дылгырович уран зохёолшын хурса хэлэтэй, урданай юумэ найм наһадаг, өхэ зохидоор хөөрэдэг байна.

Үхибүүдын, аша эзэнэрын баһал эсэгээ, үбгэн эсэгээ

нажаажэ, бэлиг талаантай юм Дымбрыловтэнэй гэр бүлэ ансамбль олондо мэдээ болонхой.

Доржопалан Дылгырович республикын Уран зохёолшо холбооной түрүүлэгшэ Ард Лопсонович Ангархаев нэн түрүү дэмжэжэ, шэнэ пьесэнүүдэй ном «Буряад үнэн» хэблэлэй байшанда барлаха түсэбтэ Тиэхэдэ Буряад Республикы Президент Леонид Васильев Поталов, соёлой министр Евдокия Будажаповна Раднаев Президентын Захиргаанай дүгэдэхэ тусхай комитет түрүүлэгшэ Валентина Михайловна Алексеева Д.Д.Дымбрыловэй зохёохы ажалда сөөрөөр хангажа байһанда баяртайбди.

Зохёохы ажалынгаа охин зоригжон ябаһан, бэлигэ хүрээдхэн бэшэжэ байһан Доржопалан Дылгырович аха нүхэртөө үшөө өхэ амжалта, найһахниие хүсэнбэ!

Бато-Доржо СОДНОМОВ

Доржопалан ДЫМБРЫЛОВ

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Арба нэгэн үзэгдэлтэй, гурбан үйлэтэй драмаһаа хэһэгүүд

НААДАХА НЮУРНУУД:

- 1. Тураахи Табанай - Хорин арбан нэгэн үзэгын отогые толгойлһон галзуудай ахалагша үбгэн, 70 наһатай.
2. Бадан - Тураахинин хүбүүн, 30 наһатай.
3. Жарантай - дунда шадалтай үбгэн, 67 наһатай.
4. Мухаан - Жарантайн хүтшэн, 60 наһатай.
5. Нашан - Жарантайн хүбүүн, 20 наһатай.
6. Залма - Жарантайн басаган, 25 наһатай.
7. Абжаа удаган - 24 наһатай.
8. Үбгэн түрүү - 75 наһатай.
9. Тасха Бодороогой - харгана отогон зайһан, 45 наһатай.
10. Бабахи - Хуасай түрүү, 42 наһатай.
11. Тэхэ - улаа нэхэгшэ, 35 наһатай.
12. Марха - нотагай баян, 53 наһатай.
13. Бодонгуудай түрүү.
14. Хүбүүдэй түрүү.
15. Гушадай түрүү.
16. Худайн түрүү.
17. Батанайн түрүү.
18. Шарайдай түрүү.
19. Сагаанай түрүү.
20. Хальбинай түрүү.
21. Удамарша хунхууз.
22. 1-хи хунхууз.
23. 2-хи хунхууз.
24. I Пётр - ородой хаан.
25. Головин - Буряадта байһан хаанай түлөөлэгшэ.
26. Андрей - офицер, Головинай адьютант.
27. Хоёрдохи офицер, Андрейн нүхэр.
28. Меньшиков - хаанай түшэмэл.
29. Граф Толстой - харин хэрэгээр хаанай софетник.
30. Боярин - түшэмэл.
31. Камердинер.
32. Василий Булавин - хасаг.
33. Михайло - хасагуудай эмшэн.
34. Нэгэдэхэ хасаг.
35. Хоёрдохи хасаг.
36. Гурбадахи хасаг.
37. Дүрбэдэхэ хасаг.
38. Флигель - адьютант.
39. Ордоной хоёр албатад.
40. Марфа - хасагуудай тогошон.
41. Үдэшлэгийн дуунай хоороорхин, арад зон. Барга манжынхид.

2-ДОХИ ҮЗЭГДЭЛ

Тохойн шугын нэмэрлэгтэ Бадан Залма хоёр адуугаа байруулаһанай һүүлээр унажа ябаһан моридоо үдхэн хагданда аргамжаад, ябагаар хоюулан эмээлэй дүрөөдэ бүхэли үдэр шалаһан хүлүүдэ тэниилгэн, аалиханаар хугадалдан гэхэхэдэ зуураа Залма Бадан тээшэрэ инагай шодөөр шэрбэн харана.

ЗАЛМА (Баданай тэбэрин нэмэлдшэ):

- Эндэмнай ямар зохид нэмэри газар бэ, галшые түлэе һаа болохо газар байна.

БАДАН (Залмынгаа хасар дулаагхан эльбэнэ):

Залма! Хасаршни хүлдөө үгы бээ?

ЗАЛМА:

- Үгы юм ааб даа. Энэ тухай шуурга һалхи үзэхэн хасар байха. Гансал энэ бузар саһан адуу захидахадам, бузар үбшгэнгүйгөөр ноур шэрбэнэл. Бадан, үсэгдээр юундэ манайда ерээгүйбши?

БАДАН:

- Сүлөө болоогүй. Эсэгынгээ хэрэгээр Үдын байһан ошоһон аад, орой гэртээ хүрээжэ ерээ хэм.

ЗАЛМА (Хушуугаа ута болгон, һанаа алдажа):

- Үсэгдээр хүдэрхэн гэшэмни. Шамайе харахадаа, сэдхэлни дүүрэдэг ха юм.

БАДАН (Залмынгаа хасартаһан хасараа няжа тэбэринэ):

- Зай, бү гомдыш даа, хүлисыш даа, Залмаһини, шамдаа ерээ ха юмбид даа, уулзаа ха юмбиди даа, хоюуланайнгаа инагай дуратай дуугаа дуула, ямаршые һалхи шуурган бидэ хоёрто һаалта хэхгүй.

(Адуулагданга)

Үдын голой бургаһан Уһан дээрэ нэгэнэ.

Ушарһан хайратай амарани Уулажа намтаяа дуулана.

Дуулим Анагай бургаһан Долгин дээрэ нэгэнэ.

Дураһан хайратай амарани Дуулажа намтаяа уулзана.

Үдэ Анаа хоёрдойнай Урадхал нэгэдээд гоё гэшэмни.

Үшнэйл хайратай амартайгаа Ушарааг сэдхэлэйм дүүрэн гэшэмни.

(Инар дуранай охиндо эзэлэгдээд байһанаа дуугаа замхаруулжа, Залма Баданга гүнзэгэ зөөлэхэн хара шодонгууһээр эльбэнэ шигээр харана).

ЗАЛМА:

- Тэхэндэ хажуудаа ерээ хадаа орожо, халуу ороо даа, Бадан, моридтоо ошоо.

БАДАН (юумэ шагнаархана):

- Байлдаа, Залма, хүнүүд дугаралсаһан шиги юумэ дуудана бэшэ гү, Залма?

ЗАЛМА:

- Шуурга һалхин тиггэжэ дуудана бэшэ гү? Үгы харыш, Бадан, аргам-

жаатай моридоймнай хажуугаар хүнүүд бии болоод, моридоо бургаһанда уяжа байна.

БАДАН (Тонгойжо байжа харана):

- Адуу малаа алдаад бэдэрхэн зон хэбэртэй, яагаа олоороо бэдэрээ юм, гурбан хүнүүд харагдана ха сохом. Залма, ши эндэ байгаарайш, бишни ошожо, дуугаралсахам, ямар, али отогой зон ябаа юм.

ЗАЛМА:

- Бадан, ойлгожо һэргэлэн ошо, эдэшни гэнтэ дээрмэшэ. Түшэгүүнэйхид ябаханда болохобшэбы даа.

БАДАН:

- Яахабши даа, адуу зориео минн хараад лэ алдаха ёһогүй ха юмбиди. Тээшье эдэшни маниие хараба ха юм. Наашаа ман руу ерээдэ, Шимни манһаа холохон бээе абаад байгаарай. Зэбсэгтэй Түшэгүүнэйхид гү, али минн лэ, мал бэдэрээшэ гү? Нэлмээ абаагүй ябаһан, буруу байна.

(Нэлмэ зүүнхүүд, бэхэдэ ута хутагануудые һуйбагхайнууд, норгандаа номо һаадагуудые үргэлэхэй-нүүд, хасабшатай хужагар манжуур малгайтайнууд хунхуузууд ёһоороо дүтэлжэ ерэхэдэнь, Бадан зүрхэтэйгөөр тэгэнэй урданга уртан хажууган ошоно. Тэгэнэй удамаршан хэбэртэй наһатайшагынь Баданай урга сэхэ ерээ.)

УДАМАРША:

- Хэн гэшэбши?

БАДАН (зүрхэтэйгөөр):

- Би Бадан гэшэб, Тураахинин хүбүүн.

УДАМАРША:

- Эдэтай хэнэй адуун бэ?

БАДАН:

- Манай адуун. Минни эсэгэ Жарантай хоёртой.

УДАМАРША:

- Аа, мүнөө эдэ адуунтай манай болоо. Түшэгүүн гэжэ адуулаа һэн гүш? Тэрэнэй мэдээд оробо гэшэб!

БАДАН (мүрөө хабшагад гүүлэн):

- Юун гэжэ гэшэбта?!

УДАМАРША:

- Энэ шиги зогсожо байгааша газар, манай Түшөөтэ хаанай газар уһан юм. Эндэ һууһан хамаг зон тэрэнэй албатаар гэшэ...

БАДАН (шаһа хоолойгоор):

- Бидэ, хори буряад зон, Түшөөтэ хаанай албата бэшэди. Найн дураараа ородой баатар сагаан хаанда албатаар оронхойлди.

УДАМАРША (хашихарна, нэлмынгэ барюулаа шүүрэн ахана):

- Аа, үшөө тинмэбта? Таһандай нимэ үсэд, манай хаанда алба түлэхэе арсадаг хада хамаг мал адууһа, эдэ зоориетнай хуу хурнажа абаха гэжэ Түшэгүүн захиранхай. Тиэхэдэ үгэ дууламгай, номгон болохот. (Залма тээшэ заажэ) Энэ юун басаган бэ?

БАДАН:

- Минни һамган, яахатнайб?!

(Энэ үгэ олон адуунуудай туруунуудай түбэрөөн, моридой унасагаалдаан, адуу захидаһан, үдэхэн барга хунхуузуудай эшхэрэн, хашихаран дуулдана. Шуурган һалхин түргэдэнэ.)

УДАМАРША:

- Энэ эхэнэрые барижа, хоморгондо абатгы!

(Хоёр хунхуузууд Залмага үбэрнүүдгээр хул хүлэхэ, оһор гарган дүтэлбэр, Залма хайра гамгүй ташуураар тэгэнэе сохижо, ташуурдажа оробо. Энэ үгэ Бадан Удамаршые ташуураингаа бүдүүн хулһан эшээр сохижо унгаагаад, Залмага арбаржа харайжа ерэхээр, Залмые хүлэх гэжэ носолсогожо байһан нэгэ хунхуузын толгой руу ташуураингаа эшээр буулгажа найгуулаад, хутагаа нутагһаа нүгөөдэ тээшэн даб гэхэдэнь, тэрэнэй нэлмээ хорд гэтэр хуйһаа доголхондэ нэлмэтэй гарайн сарбуу аршаа, нэлмынь алдахуулба. Энэ зуура мэдэ орожо, хүл дээрэ бодогон удамаршаны нэлмээ нугалан, Баданга довтолхондэ «Бадан..! Араһашни..!» гэжэ Бадан тархжа сохиулан хунхуузын носолдожо байһан Залмын хүширөөшье һаань, Бадан эрьелдэжэ үрдигбгүй..)

Баданай баруу һүбэй уруунь яб гэжэ халуу бусалаад, баруун хулын һуларжа толгойдонь хүндэ юумэ буужа, мэдээд аддан унаба. Хоро шараа бусалһан Барманжынхид Баданиие хүдэлжэ болиторнь үдхэхэдэ, сохибо.

1-ДЭХИ ХУНХУУЗ (нэлмээ нугалаа, Баданга дүтэлэн):

- Тархниень таһа сабша жархихамна, энгийн үшөө амиды хэбэртэй.

ЗАЛМА (гарайнгаа хулиг мулладай оролдон, Удамаршадань уйлаганань хүхирнэ):

- Болуулыш энээнэ, хэрбээ Баданай ами таһалаа хадатнай эсэгын Тураахи Табанай ха юм. Хорин арба нэгэн эсэгын ахалагша, Түшэгүүнтай мэдээд хунхуузые Баданһаа холо болгонор!

2-ДОХИ ХУНХУУЗ (нэлмээшэ, Яахабиди? Энэшни мэдэжэ хүнэй хүбүүн лэ.)

УДАМАРША (халаглангаар):

- Дэмьл энэ руу ерээбди. Энэ хүбүүн моридонь ганзагалжа хүлээд арбагайдаад, энэ яанше эхэнэрые орхижо болохогүй, хэлэ ама шэрээ Тураахи Табанайн хэрбээ воевод Головиндо, хүбүүнэйгээ гүлөө гомдо бариха болоо һаань, аягүй байдаг орожо болохобди. Тнигээд түргэн бусаг ХУШЭГЭ.

(Үргэлжэлэһын хожом гаратай)

ЖИЗНЕСКИЙ ДНЕВНИК УТАЙШАНЬ

Андрей СТРЕЛКОВ

(Продолжение. Начало в «Духэриг» №22,23 (219,220)).

(отрывок из книги)

Прибыв в Тай хуай джень, останавливаемся в пин гуа, которые здесь на каждом шагу, переводим дух с дороги и выходим в поселок. Совсем рядом возвышается белая громада Ступы.

Первым посещаем монастырь Джэнь хай сы. Он расположен в 10 ли на юг от Тай хуай дженя, на западном берегу Цин шуэй хэ. Высота места над уровнем моря - 1600 метров. Монастырь расположен в живописной местности Эр лун си джу - «Два дракона играют с жемчужиной». Китайское образное мышление, для которого характерна поэтизация ландшафта, увидело, что это место, слева и справа опоясанное горными гребнями, подобно тому, как будто два крылатых дракона опустились в речную долину, окружив ее изогнутыми спинами. Монастырь построен на скальном выступе, охваченном этими гребнями, словно бусина драгоценной жемчужины, которой играют два дракона. Окрестные горы сплошь поросли сосновым и кипарисовым лесом. Говорят, что некоторые сосны имеют тысячелетний возраст. Рядом с монастырем - чистый родник. Изливается он, не иссякая, уже с давних времен. По преданию, этот источник - «Око моря», то есть связан с морем, подземным отверстием, - и по пророчеству должен был со временем затопить всю округу, образовав новое море. Чтобы не допустить наводнения, здесь построен монастырь, укротивший источник и названный поэтому Джэнь хай сы (кит.), или Цо ндуа гонба (тиб.), что на обоих языках означает «Монастырь, укрощающий море».

В монастыре имеется императорская стена с надписями, установленная в пятидесятый год правления императора Канси (Цинская династия, 1711 год).

Главной святыней монастыря является Субурган с прахом Джан джа Рол бий Дорже - пятнадцатого в цепи тел Чжян чжя хутухты. Джан джа Ешей Дан бий Дон мэ - полное имя (эпитет Рол бий Дорже - «Веселящий ваджр» - указывает на тантрийскую систему, практикой которой он являлся) знаменитого тибетского ламы. Наставника цинского императора Цянцалуна.

Первым в цепи тел этого святого был индийский Архат Чунда. Начиная с седьмого рождения - Лан ри тамба, - он начинает воплощаться в Снежной стране. Десятый в цепи тел - Жам чен Шой же Шакья Ешен - был учеником Цзонхавы. Именно его Цзонхава отправил вместо себя ко двору китайского императора Юн Ло, отвечая на его повторное приглашение. Дав наставления Сыну Неба и посетив Утайшань, Шакья Ешей через год возвратился в Тибет, где основал по указанию Учителя монастырь Сэра. В конце жизни он вновь был приглашен в Пекин, теперь уже императором Сань Дэ, внуком Юн Ло. В Китае Шакья Ешей наставлял императора, проповедовал Дхарму и там же покинул тело. Именно с этого воплощения началась не прекратившаяся и ныне связь Джан джа ринпоче с Пекином, Утайшанем и с Китаем в целом. Непосредственно как Джан джа ринпоче (Джан джа - название местности, где он родился), этот святой стал рождаться, начиная с Джан джа Дагба Од сэра, поэтому о нем говорят, как о первом Джан джа ринпоче, хотя он является тринадцатым в общей цепи тел святого. Начиная с Джан джа ринпоче II - Алвана Лобсана Чойдака (1642-1714 гг.), настоятеля амдосского монастыря Гонлуи, и вплоть до падения цинов Джан джа хутухты становятся во главе учрежденного императором Канси Пекинского ламанского центра, в обязанности которого входило осуществление связи императора с тибетской и монгольской буддийской церковью. Зимняя Резиденция Джан джа ринпоче находилась в Пекине, летняя - в Долдонорском монастыре Шара-сумэ и

на Утайшане. Всего говорят о пяти монастырях хутухты. Получив это назначение, Джан джа ринпоче стал именоваться Верховный жрец пекинский. В его обязанности входило выполнение ответственных поручений императора касательно вассальных Тибета и Монголии, в Пекине же он проводил службы, посвященные императору, по поводу великих государственных событий и ритуалы по смерти членов императорской семьи. Несомненно, Джан джа хутухты оказывали большое влияние на императоров Цин. В обязанности центра входило также утверждение кандидатов в перерожденцы высокого ранга. Руководил ритуалом и выносил окончательное решение Главный пекинский хутухта. Центр вел большую учебную работу: в пекинском монастыре Юн хэ гуи находился крупный учебный центр, своего рода буддийский университет, имевший статус главной буддийской кафедры всей империи.

Джан джа ринпоче III - Джан джа Рол бий Дорже - известен как руководитель редакционной комиссии лам по составлению буддийского терминологического тибето-монгольского словаря «Источник мудрецов» и последующих переводов Канона с тибетского языка на монгольский и Ганжура с китайского на маньчжурский. Чжян чжя III оставил после себя ряд сочинений, среди которых обзор философских систем и намтар Далай-ламы VII - Лобсана Галсана Жамцо. Цянцун пожаловал своему наставнику титул «Высочайший, всеблагий, распространяющий сострадание Учитель империи».

В 1786 году в Пекине Джан джа Рол бий Дорже оставил тело, был кремирован, и прах перевезли на Утайшань в монастырь Джэнь хай сы, где для него была построена Ступа.

Высота Ступы три джана (9,6 метра). Основание восьмигранное. На поверхности средней кувшинообразной части ступы - каменный барельеф, изображающий Будд трех времен: прошедшего - Дипанкара, настоящего - Шакьямуни, будущего - Майтрейя. От этого барельефа по периметру сделаны также барельефные изображения Восьми Великих Бодхисатв: Манджушри, Ваджрапани, Авалокитешвары, Кшиттигарбхи, Харавараны, Акашагарбхи, Майтрейи, Самантабхадры.

Выше монастыря на горном склоне находятся еще два Субургана: Ступа с прахом Джан джа ринпоче XVI - Ешей Данбий Жалдана (1786-1846 гг.) и Ступа Джан джа ринпоче XVII - Ешей Данбий Нимы (1849-1874 гг.).

Последний известный Джан джа ринпоче - XIX в цепи тел - родился в 1891 году и ушел из жизни в эмиграции на Тайване в 1959 году.

Джэнь хай сы славится также привезенными из Индии скульптурами Гуань Инь (Авалокитешвара), Вэнь Шу (Манджушри) и Пу Сиань (Самантабhadра). Скульптуры эти оригинального исполнения. Все три Бодхисатвы представлены в облике йогов: индийские черты лица, полузакрытые глаза, усы и борода, волосы без узла на макушке. Тем более это необычно для Китая, где Гуань Инь представляются в женском облике. В центре установлено изображение Авалокитешвары, по правую руку - Самантабхадры, по левую - Манджушри. Все изображения чисто человеческого облика, одноликие и двурукие. Руками, свободными от атрибутов, выполняют мудры.

Подъем к монастырю проходит по широкой и извилистой, неровно мощеной камнем дороге. Внизу у шоссе - два-три ларька, харчевня, скачущий полицейский

на посту. В начале подъема - старик с привязанным ручным оленем. На входе приходится покупать билеты (три юаня) - надоело уже объясняться со служителями по поводу посещения храмов верующими. Начало обхода. Ишу Субурган. Ступа оказывается в левом от входа внутреннем дворе. Заговариваю с одним из хуварак. Это оказался монгол лет двадцати пяти по имени Баяншурч. Собираются другие монахи, приходит настоятель монастыря, перерожденец монгол Баяндэлгэр. Прошу разрешения о беседе. Проходим в комнату для гостей. На столе есть сигареты, пепельница и спички - что характерно для Китая, даже если

хозяйин не курит. Задаю вопросы. Увы, монгол вяло интересуется, не намерен развивать беседу. Дает разрешение вынуть из алтаря и перенять фотографию Чжян чжя ринпоче XIX. Делаю обходы, поклонения, приобретаю медальон с изображением Ступы и брошюру с описанием монастыря.

Все монахи - их около двадцати - внутренние монголы. Они говорят по-монгольски, плоховато по-китайски и читают по-тибетски.

Пешком возвращаемся в поселок. По пути любуемся монастырями на лесистых склонах гор. Рубка леса в Утайшане была запрещена уже несколько столетий назад, к тому же постоянно делались искусственные насаждения. Пробую рукой воду в Цин шуэй хэ - на удивление, она оказывается довольно теплой. На дорогу уходит полтора часа.

Вечером при свете полной луны впервые подхожу к Большой белой ступе. Громадный Субурган мерцает в тусклом лунном свете. Стоя рядом с ним, физически ощущаешь излучение неземной мощи и молчания, о котором буддисты говорят: «громовое молчание».

Наутро отправляемся в монастырь Та юань сы. Монастырь Подворья Ступы расположен в центре Тай хуай дженя, на юге от монастыря Сиань тон сы (монастырь Ясного понимания). В монастыре имеются две Ступы: Большая белая ступа с прахом Шакьямуни и Ступа волоса Манджушри (по преданию, внутри нее скрыт золотой волос, оставленный Бодхисаттвой мудрости). Здесь находятся также два храма: Да сон бао диэнь (храм Драгоценного великого мужества) и Цзан дзин диэнь (храм Великой Трипитаки).

Да бай та (Большая белая ступа) имеет древнюю историю. В одной из хроник читаем: «Монахи японской школы Цин И (Желание увеличения пользы) из милосердия и благоговения во времена династии Тан, на третьем году эры правления Кай-чэн (Становящаяся) (то есть в 838 году), прибыли на Утайшань. Как только увидели это место, имеющую двухъярусную восьмигранную буддийскую Ступу, все вместе сказали: под этой Ступой (внутри) еще установлена Ступа А-ювана (императора Ашоки)». По преданию, император Ашока (273-232 гг.) в начале правления был необузданным и свирепым. Поклоняясь индуистской богине Уме, он приписал ей многочисленные человеческие жертвы и за это получил прозвище Чандала-Ашока (свирепый Ашока). Архат Яшас (по другим источникам Упагупта) укротил царя, обратил в буддизм и стал его Наставником. По совету Архата Яшаса Ашока украсил землю множеством Субурганов, заключающих в себе прах Будды. Поскольку для этого понадобились останки Татхагаты, взяли одну десятую часть из доли, доставшейся царю Аджаташатре и укрытой под Ступой в Раджаргхихе. Исполнителями строительства

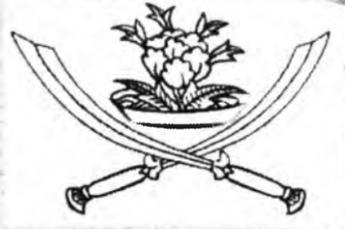
были якиши (род духов). Используя чародейство, они в одни сутки воздвигли (отлили из железа) 84 тысячи Ступ во всех странах Джамбудвипы. Китай получил девятнадцать монументов. Ступа Милосердия и долголетия на Утайшане - одна из них. Во времена Монгольской Юаньской династии, на пятый год эры правления Да дэ (Великая добродетель), то есть в 1301 году, непальский зодчий Анигэ (кит.: звучание), спроектировал и построил в непальском стиле большую белую Ступу, а именно она и есть Большая белая Ступа, вскрывающая в себе Ступу Милосердия и долголетия. В Минскую династию, на пятый год эры правления Йон ле (Вечная радость), то есть в 1407 году, император Чэн цзу приказал провести капитальный ремонт Большой белой ступы. В Минскую династию, на седьмом году эры правления Ван ли (Десяти тысячелетний календарь), два китайских мастера вновь отреставрировали Ступу. В 1952 году, поскольку поверхность монумента стала пятнистой и облупленной, правительство Китая выделило средства на чистку и побелку. В 1988 году буддийские Учителя монастыря Та юань сы изыскали двести тысяч юаней на ремонт Ступы. Прошедшие десять лет не наложили заметного отпечатка на тело Субургана, и он, сверкая белизной, уходит вершиной в небо Утайшаня.

Основные размеры Большой белой ступы: периметр восьмигранного основания - 83,3 метра, полная высота - 75,3 метра. На первом ярусе Ступы в нише имеется храм, называемый «Зал Ступы». Внутри храма находятся расположенные в ряд скульптуры Манджушри, Авалокитешвары, Самантабхадры и Кшиттигарбхи. По четырем сторонам Ступы построены четыре беседки. Внутри них установлены большие молитвенные барабаны. Вокруг основания Ступы идет длинная галерея, имеющая внутри сто пятнадцать барабанов - хурдэ. Тело Ступы подобно изящной бутылке. Верхняя, имеющая форму шпильки часть, традиционна составлена из тринадцати дисков, символизирующих стадии на пути продвижения от человека к Будде. Накрывает шпиль бронзовая плита-зонтик круглой формы, состоящая из восьми частей-сегментов. На них по порядку изображены восемь триграмм, обозначающих небо, воду, гору, гром, ветер, огонь, землю и символизирующих устройство мироздания. Диаметр зонта около 7,3 метра. По карнизу подвешены колокольчики. На зонте установлено позолоченное навершие высотой 5,4 метра.

Большая белая ступа обнесена высоким забором, по внутреннему периметру которого проходит внутренняя галерея и имеются жилые помещения монахов. Молодой монах на входе попытался продать нам билеты, но я показал ему четки, и мы быстро достигли взаимопонимания. Перед Ступой находится храм Да цы янь шу бао диэнь (Драгоценный зал Великого милосердия, увеличивающего долголетие). Вокруг монумента есть внешний обход ограды, внешний обход цоколя и обход по галерее ярусом выше, куда попадаешь по внутренней каменной лестнице. Выше вздымаются граненные уступы, и над ними белоснежный эллипсоид - средняя часть Ступы. Навершняя от подножия Ступы не видно, поскольку его закрывает выпуклая средняя часть. На уступах развешаны колокольчики, колеблемые ветром и издающие мелодичный звон. Часто вместо колокольчиков на кровле храмов в Китае привешивают пять-шесть металлических трубок разной длины, расположенных по направляющей цилиндра. По оси располагается металлический диск на штыре. Раскачиваемый ветром, он бьет по трубкам, и они в целом издают сложную и красивую мелодию.

(Продолжение следует).

Будда Майдари, восставший из смерти

Как вы помните, в предыдущем материале о Бар-Хане Булат Тимуровиче в самом конце статьи говорилось о том, что Батуева Вера Цыремпиловна, Великая Одигон религии Тэнгэри Хан Хурмасты, обещала рассказать полную правду о чудесном событии в г. Чите.

Свое обещание она исполнила и вот перед вами ее рассказ, с моими небольшими комментариями, которые не искажают смысла слов Одигон:

«С Булатом Тимуровичем я познакомилась в начале декабря 1998 года перед нашей поездкой в п. Агинское. Через свою родственницу, являющуюся моей знакомой, он просил у меня помощи в коммерческих делах. Я же, когда посмотрела на него, сразу ответила, что ему помощь не требуется, так как он особый человек - божий, и его неудачи в бизнесе напрямую связаны с его небесным призванием. Он не должен был тогда отвлекаться на свою торговлю, а пройти особый обряд посвящения, чтобы обрести свою божественную силу. В общем, как мне показалось, он мне не поверил, но согласился поехать со мной в Агу к моему другу зурхайши ламе.

В Аге лама сразу сказал, что перед ним человек небесного происхождения и на него надо смотреть по особой астрологической таблице. Когда Булат Тимурович назвал ему место нахождения той таблицы, лама был поражен его ясновидением. Потом, посмотрев по таблице на Бар-Хана, он еще больше удивился, признавшись, что Булат Тимурович обладает огромным небесным даром.

На прощание он дал Бар-Хану 34 индийских шарика, чтобы Булат Тимурович выпил их в два приема, как он объяснил - от простуды.

В Чите мы с Бар-Ханом остановились в привокзальной гостинице, и я увидела, что Булат Тимурович пьет лекарство лампы. Нечаянно он выпил полностью все шарики. И через некоторое время начал умирать.

У него стал пропадать пульс, сердцебиение замедлилось. Я подумала, что он отравился и как старая барышница целительница пыталась его спасти: прополокала ему желудок, вызвала рвоту, но все было напрасно. Через полчаса после приема лекарства он умер. Вначале я даже и не поняла, что он мертв - может быть, надеялась, что он выживет. Делала ему искусственное дыхание, проводила массаж сердца. А он начал холодеть, сердце у него не билось, пульса не было, он не дышал. Потом, когда у него наступило окоченение ног и рук, я уж тут все уразумела - поздно его спасать, мертвого не подымешь. Не могу все передать словами, как я испугалась тогда: что мне делать? Рядом труп, ну уж мертвого-то человека от живого я всегда отличу, как никак 34 года лечу людей!

Идти в милицию с повинной головой, а что они мне скажут? Может, тут же меня и обвинят? Вышла в коридор за дежурной по этажу, а ее на месте нет.

Страшно мне стало. Стала я молиться бурханам, Тэнгэри Хан Хурмасте о спасении Булата Тимуровича. Так в молитвах и прошли три часа. Все это время он, мертвый, лежал рядом. Уже под утро, когда у меня не было сил, он вдруг ожил!

Я страшно испугалась, не могла поверить в это чудо, подумала даже - а вдруг это не человек? Но потом вижу, он жив! И он человек...

Быстро привела его в порядок, умыла. Потом бегом, схватив его в охапку, подалась от того страшного места, где все это и произошло. Он идти не мог, но я, однако, силой его привела к поезду и мы уехали домой, в Улан-Удэ.

Потом уже, на обряде, я глядела: каким образом он смог восстать из мертвых? И увидела, что он действительно умер, потому что его душа ушла наверх, в Нирвану, а его тело умерло, почернело, так знаете, сразу. Там, наверху, его душа встретилась с его Божественным Духом, и они вместе вошли в его тело. Так интересно было видеть, что от Духа вниз, в Бар-Хана, лепестками, входит жизненная сила. Она, сила, его и оживила.

Корреспондент: А для чего ожил Бар-Хан, как вы думаете?

Одигон: Пришло его Время - уничтожить Зло и возвышать Добро, став Богом. После Нового года, в январе 1999г. мы с ним вместе начали обряды. Меня очень сильно удивило, как быстро, с нечеловеческой силой он обрел колоссальную мощь Бога! Уже к марту он превзошел своей силой бога Солнца. Он давил меня своей энергией, даже не понимая свою мощь! Я сразу поняла, что он не шаман, не лама, так как в отличие от них Бар-Хан первым делом уничтожил чертей, дьяволов - с ними-то он не церемонился!

Весной он сказал мне, что нужно сделать обряд на то, чтобы уничтожить саму возможность возникновения третьей мировой войны, ее энергетический потенциал и сакральный Дух ее бытия. Сказал, что в противном случае уже осенью этого года все человечество погибнет в этой последней войне. Он признался, что часто видел в юности, как гибнут люди на Земле из-за этой войны. Когда он начал делать обряд, я смотрела на то, что он делает, как его помощница (он не любил делать такие важные для всего мира обряды в одиночку, так как боялся ошибиться).

Я увидела наш земной мир и как над ним встает в будущей осени огромный холодный шар войны, почувствовала явственно, всей кожей, холод от этого шара. Мне стало страшно. А Бар-Хан произнес обряд и уничтожил Дух войны.

После этого обряда я болела три дня, так мне тяжело было после этого. Потом уже, когда осенью НАТО начал бомбить Югославию, а Россия хотела заступиться за Югославию, я тогда лишь полностью поняла, что действительно из этой маленькой войны могла начаться мировая!

Когда мне стало легче, он пригласил меня на очень важный обряд, сказав, что он уничтожит на нем ад, всех его обитателей - чертей, дьяволов, грешников и самого Сатану.

Если откровенно, мне было не по себе: ведь Царь Зла - Сатана, это не какой-то маленький призрак, бохолодой или чертенок! Но я почему-то верила Бар-Хану, знала наперед, что он сможет уничтожить даже Сатану. Но все же мне было жутко от того, что я видела.

Наш земной мир находится посередине Большого мира, в середине, так называемого, Среднего мира; ниже Среднего мира - Нижний мир, в котором ранее был ад. Божественная сущность Бар-Хана вошла в нижний мир, в ад, и начала огнем сжигать все внизу. Я не могла полностью поверить себе, ведь передо мной сидел Булат Тимурович, как обычный человек, а его

сущность в это время уничтожала Сатану.

Корр: В каком облике вам представился Сатана?

Одигон: Я увидела его огромнейшим чудовищем с огненно-желтыми глазами. Когда божественная сущность Бар-Хана ударила его молнией, то Сатана полностью сгорел, уничтожился.

Корр: Почему вы отличаете так называемую, божественную сущность Бар-Хана от него, как человека?

Одигон: Потому что, как человек, он ничего не может сделать в мире духов и богов, а его сущность бога там всеильна.

Корр: Вы действительно верите, что Бар-Хан, как Бог, может сделать все или, по крайней мере, многое? И что отличает Бар-Хана от обычного шамана или ламы?

Одигон: Да, как бог, он может все, так как он уничтожает богов и духов, являющихся врагами Светлого Блага, и может создавать благих богов и духов. Вот это и отличает его от лам, шаманов и магов. Созданные им боги реально существуют, я к ним обращаюсь, с их помощью лечу людей, спасаю людей. С помощью созданных Бар-Ханом богов лечат людей его ученики. Однажды я пришла в гости к Булату Тимуровичу, в его офис. Там он открыл ясновидение у одной женщины, которая работает в банке, начальником отдела. Она много лет состоит в одной из ламаистских сект, приняла как йогиня около семи посвящений: у Геше Джампа Тинцзя, у Еше Лодой Римпоче и у самого Намхай Норбу Римпоче, который сейчас Учитель Дзогчен.

И за эти годы, до Бар-Хана, у нее так и не открылся третий глаз, она так и не смогла увидеть истину сама. А тут Бар-Хан за час открыл ей ясновидение. И она увидела его - как Будду Майдари, увидела его богов, которых он создал, почувствовала на себе их силу. Булат Тимурович справился у нее: Что вы узнали? А она ему отвечает: я ничего не пойму, что со мной произошло...

Чего вы хотите после этого от обычных людей, если йогиня не смогла преодолеть косность своего мышления и признать самого Майдари во плоти. Она, как и все буддисты, думает, что Будда Майдари должен иметь рост с трехэтажный дом! И что он должен прийти намного позже, чем пришел сейчас (по древним легендам буддистов о приходе на Землю Майдари). Разве могли ясновидящие архаты или ламы много тысяч лет назад увидеть человеческое тело будущего Майдари. Я знаю, что ясновидящие тело человека через года не видят, потому что оно, как грубая физическая энергия, сливается с такой же грубой энергией природы, поэтому тела и не увидишь! А вот биополе человека, как более тонкая энергия, не сливается с энергией деревьев, земли, с той энергией, из которой состоит тело, камни, земля. Поэтому биополе человека может увидеть ясновидец через года.

Как все, сказанное мною, относится к Бар-Хану? Вот как. Его биополе, как человека, очень высокое и большое, оно уходит в высоту на уровень пятого этажа дома. У обычного человека биополе чуть выше роста человека. Я думаю, что именно огромное биополе Бар-Хана увидели много лет назад архаты, когда хотели увидеть Майдари, и подумали, что такого роста будет Будда Майдари. Вот этого не понимают обычные буддисты! Потому что они не мистики. А насчет точного времени прихода Майдари я скажу лишь одно: он не был настолько глуп - предупреждать своих врагов о точном моменте своего

пришествия к нам. Ведь его приход опасались силы Зла. Он их обхитрил, пришел раньше и всех их уничтожил.

Корр: Много ли у Бар-Хана последователей, на Земле, его последователей?

Одигон: Какая разница - много или мало? Разве это имеет значение? Есть ли они среди людей, ведь он - пророк, не Учитель. Он Бог. Как говорят Бар-Хан, разве будет человек искать себе единомышленников среди муравьев? Это муравьи должны желать видеть человека союзником, чтобы им помогать! Да, у него есть ученики, часто к нему обращаются люди, просьбой принять их в качестве последователей или членов общины. Но он сам говорит, что сейчас еще наступило время для его народа, он придет через два или три года - когда на Земле останутся жить лишь блаженные люди...

Корр: Какое у Булата Тимуровича понимание добра и зла?

Одигон: Вот об этом спросите у него, мне сейчас некогда. Меня ждут больные...

На этом наша беседа закончилась. Конечно, в ней было много таинственного, потому что там, где есть мистика, там нет места прописным банальностям; там вдруг порой внезапно, из под ног, стремительно и ужасающе реально вздымается над головой, под самым небеса, грозно молчащая стена цунами - находящегося за гранью рассудка, за тонкой, обманчивой пеленой извещенного, под которой до поры до времени таится неизведанная правда. И возможно, ее могут видеть только люди, подобные Одигон.

Но, как заявил мне Бар-Хан Б.Т., невозможно провести разграничительную линию между мистикой и наукой. Потому что наука позволяет простым людям познать истину, пользуясь органами слуха, зрения и тому подобного. А мистика дает прямой ответ на вопросы, минуя зачастую несовершенные орудия познания природы. Но в конечном счете, что наука, что мистика, должны помочь человеку прийти к самому главному - смыслу его жизни, ради чего появляются на свет двуногие мыслящие существа.

Но об этом - я напишу в другой статье, если это будет интересно читателям и попытаюсь передать в интервью с Бар-Ханом его миро-воззрение, раскрыть его видение мира, добра и зла. И узнать, считается ли мир человеком. Или как выражался герой писателя Федора Достоевского Раскольников в романе «Преступление и наказание»: «Человек действительно всего лишь тварь дрожащая...».

Журналистка Е. ВИНОГРАДОВА

Эхэнэрэй хуби заяан

Удаань республикын Гэгээрэлэй министерствэдэ дэбжүүлэгдэхэдээ, үдэшин, заочно нуралсалай хурагшадые гоё найханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар асуудалнуудые эрхилдэг байгаа. Тэрэнэй туһаламжаар хэдэн аймагуудта юрэнхы нуралсалай хургуулинуудай

аймагууд, хотонуудай захиргаануудай толгойлогшонорой секцидэ бага хууринуудые хүгжөөлгын, социальна объектүүдые барилгын, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын, хангалгын халбарин эмхи зургаануудые олзын хэрэг эрхилэлгын гуримда

АБЫН БАСАГАН БЭРХЭЛ ЮМ

үндэһэ хуури дээрэ искусствын болон хүгжэмэй хургуулинууд нээгдээ нэн. Үдэшин болон заочно хургуулинуудай нуралсалай-методическа хүдэлмэрийн эмхидхэлдэ Вильяна Борисовнагай хабаадалгатайгаар шэнэ зүйлнүүд горитойгоор оруулагдаба. Дунда нуралсал абаагүй хүдэлмэришэн залуушуулые нуралсалда хабаадуула талаар нилээд юумэ хэһэн габыятай. Бүхэсоюзна конкурсын дүнгүүдээр республика олон удаа ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын дамжуулгын Улаан Тугуудые абаһан байха. Республикын үндэһэ хуури дээрэ хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшин болон заочно нуралсалай эмхидхэлэй асуудалнуудаар Бүхэроссин семинар - зүблөөн үнгэргэгдөө, харин Вильяна Ганжурова РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа нэн.

Республикын Правительствын эмхидхэлэй таһагта ажаллахдаа, В.Б.Ганжурова хургуулинуудтай холбоогоо таһалдуулаагүй бэлэй. Тэрэнэй дааж абаһан аймагуудай хургуулинуудта, хургуулида ороогүй хүгээдэй эмхи зургаануудта хамнабарин ажахынууд хүгжөөгдэһэн, хүүгэд, хурагшадай халуун эдэс хоол, зунай амаралта, ажалые эмхидхэлгын асуудалнууд шидхэгдэһэн байна. Жэшэнь, Хэрэнэй хүгээдэй дүрбэн сээрлигүүдтэ поссоведэй гүйсэдкомой туһаламжа үүсхэлээр теплицнүүд, парнигууд баригдаһан, ойро шадарын үрэ жэмэсэй ургамалнуудай таригдаһан элбэг баян участогууд, ургуулханаа хадагалха складууд байһан юм. Эдэ сээрлигүүдэй дүй дүршэл, мүн социальна халбарин объектүүдые «арадай барилгын» аргаар бодхоохо талаар Түхэнэй аймагай Советэй болон хүдөөгэй (сомоной) Советүүдэй дүй дүршэл республикын Министруудэй Совет дээрэ харагдаһан байна. Энэ аймагта хүдөөгэй захиргаануудай залуу гүлваанарай нуралсал үнгэргэгдэб.

Гадна Вильяна Борисовна СССР-эй, РСФСР-эй, Буряад ороной Верховно Советүүдэй депутатуудта хунгагшадай зүгһөө үгтэһэн захиалуудые дүүргэхэ хүдэлмэрише хинан шалгадаг, согсолон шэнжэлдэг байгаа. Тэрэ үедэ арадай ажахын, социальна эгээл шухала объектүүд гол түлэб хунгагшадай захиалуудар баригдадаг байгаа гэшэ бээ. Тэрэ тоодо Улаан-Үдын хүүгэд болон эдиршүүлэй уран бүтээлэй байһан, гадар трикотаж хубсаһанай фабрика, энэ предприятиян хүүгэдэй сээрлигүүд, сүбэрлэлгын түхээрэлгнүүд трамвайн 7-дохин маршрут, үрэ жэмэс-овошой бааза, хэдэн больница, хургуулинууд, хүүргэ, харгынууд гэхэ мэтэ болоно.

1988 ондо Вильяна Ганжуровае тэрэл правительство соогоо Совет хүдэлмэрийн кабинетые даагшаар шэлжүүлбэ. Республика дотор баталагдаһан «Нютагай өөһэдын хүтэлбэри тухай» Хуулине дэлгүүртэ оролгын эрхэ байдалда бэлүүлхын тула Министруудэй Советэй Хэрэгүүдые эрхилэлгын управлениин хүдэлмэрийн кабинетэй методическа совет, совет хүдэлмэрилэгшэдэй саг үргэлжын хургуули байгуулагдажа, дэбхитэйгээр хүдэлмэрилэһэн байна. Жэшэнь,

оруулалгын, тэдэниие үмсэлэлгын асуудалнуудаар нэмэл хэшээлнүүд эмхидхэгдэдэг байгаа. Методическа советтэ долоон жэл хүдэлхэ зуураа республикын гол журналистнуудтай, Советэй гэшүүдтэй хамта районуудай, хотонуудай хуури тосхонуудай, предприятинуудай захиргаануудай хүдэлмэрийн дүй дүршэлые согсолон зуугаад материалнуудые бэлдэ нэн.

1994 онһоо Вильяна Борисовна социальна политикын талаар Буряад Республикын Арадай Хуралай комитетэй зүбшээлгшөөр ажаллана. Бүри урда тэнь Министруудэй Советтэ хүдэлхэдөө, олохон хуулиин проектнүүдые зохёолгодо дэбхитэйгээр хабаадалсаһан ха юм. Тусхайбал, «Нютагай өөһэдын хүтэлбэри тухай», «Арадай Хуралай депутатуудай хунгалта тухай» гэхэ мэтэ хуулинууд болоно.

Республикын парламентын комитеттэ ажаллаха үедөө В.Б.Ганжурова 12 хуули зохёолог болон баталан абалгада хабаадаа. Гансашые республикын хуулинуудые зохёодог бэшэ юм. Хүдэлдэг комитетдын һүүлшын жэлнүүдтэ федеральна 200 гаран хуулинуудай проектнүүдые зүбшэн хэлсэжэ, өөрынгөө тобшололнуудые үгөө юм. Тийгээдшы элдэб тогтоол, саарханууд юун муцадага гэшэб...

Тээд Вильяна Борисовна сэдхэлээ бэлээр ханаадхыа эхэнэр бэшэ. Һаян жэлнүүдтэ абынгаа зүбшөөдөөр шэнжэлгын хүдэлмэридэ хабаадажа захиалаа. Эсэгэнь, Буда Раднаевич Ганжуров, гэгээрэлэй элитэ ажал ябуулагша, монголшо эрдэмтэ оршуулагша, географ, түүхэшэн, хизаар ороноо шэнжэлэгшэ Иакин Яковлевич Кондаковой шаби байһан юм.

Бүри арба гаран жэлэй саана өөрынгөө үбгэн эсэгэ тухай ном хэблэхэ ханалтай болоо юмби, - гэжэ Буряадһаа Россин Гүрэнэй Дүүмын түүрүүшын депутат Н.Я.Кондаков дурсана. Урагшаа ханаатай, үсэд мэргэжэлтэдэй туһаламжагүй энэ хэрэгые диилэхэгүйш. Буда Раднаевич Ганжуровта хандаба гэшэб. Энэ темээр урда тэнь тэрэ хүдэлхэ эхилхэн, материал суглуулһан, бүри хэдэн статья толиждо үрднэһэн байна. Тэрэ абаһаар зүбшөөгөөд, басагаһа энэ хэрэгтэ хабаадуулба. Тусгаар «хүнгэн, уран» гуурһатай байшоо тэрэн. Туһалһанайнь түлөө энэ хэмгүй баяртай ябагшаб...

В.Б.Ганжурова өөрыгөө тон жаргалтай хуһи гэжэ тоолодог. Энэньшы зүйтэй. Иимэ түрэлхидтэй, иимэ эсэгтэй (Һаян жэлнүүдтэ һаһа бараһаниинь шаналалтай) байха гэшэ үнэхөөрөө жаргал.

Гэхэһэ байха Андрей хүбүүниинь медицинан эрдэмэй кандидат болоо, олон найдалнуудые түрүүддэг хүбэлгэн шуран аша хүбүүн өөдөө болоно... Баян ёһо заншалнуудтай эбтэй коллективүүдтэ, республикын ёһотой «алтан жаса» гэжэ нэрлэмээр бэли түгээдэр хүнүүдэй дунда, тусгаар хурдан ухаатай хүтэлбэрилэгшэдэй, энэрхы найхан сэдхэлтэй хүнүүдэй ударидалга доро ажаллаһандаа золтой... Багшашы боложо шадда. Тэрэнэй хургаһан шабинар эрхим мэргэжэлтэд аад, түбхын түрүүндэ гайхамшаг хүнүүд мүн болоно.

Валерий БАДМАЕВ.

Амаршалга «ГУРБАН ЕХЭ ЗӨӨЛЭН ДЭЭРЭ...»

Зунай найхан сагта, зүлгэ ногооной тунгада, зуһаландаа нүүжэ ерээд байһан үедэ Монтойн Доржотоной гэр бүлэдэ гурбадахи үринь боложо, Дари басаган түрээб.

Доржо Сыренович эсэгэнь, Ганил нагаса таабай, тэзбинь ехээр баярлаа. Маланханай Ханда тэзбини хара булад хайшаараа хүүхэн үрини хүйлэн бэзын хүндэжэ, хүгшэн үнээнэй шүрмэһэн һабаар бүтүүлэн уяжа, хонин сагаан хүнжэл соо мансылан ороогоод, холшор залуухан Сэндэб иибиндэнь үгтэһэн юм. Хайрата эжыдээ энхэрэн бөөмэйүүдэн, сагаан үүбэйдэ үлгэдүүдэн, хашарагай эбэрээр, хандагайни нимгэн арһаар Ганил таабайн бүтээһэн угжа хүхэжэ үндыбэ.

1941 оной хатуу шэрүүн, гал могой жэл байгаа. Галзуу дайсадай довтолон ороһон саг. 1942 ондо Доржо баабайн дайнда мордобо. Эжынь Батажаб, Саяан, Дари хүүгэдтээ үдэһэн үлэбэ. Ганил нагаса таабайнда байрлажа, хүшэр жэлүүдые тэсэн гараа. Хадаша үбгэн Ганил таабай үндэр һаһа элдэжэ, бурхандаа харинан юм. Сэндэб эжынь үдэр, һүниие мэдэнгүй, гутал, хубсаһа оёжо, арһа шүрбэлэ элдэжэ, Аршаанай тээрмэнүүд дээгүүр ябажа, худалладаг, тарья талхан болгодог нэн. Эхын эсэһэ сусашагүй ажалар үри хүүгэд үндыжэ, гэртэ газаагаа туһатай болоо ааб даа.

Дайнай жэлнүүдтэ ажалай 1 үдэрэй түлөө 1 кг обёос үгэдэг байгаа. Шэрэм тогоон соо обёосоо хуураад, уур нюдүүрэй хүсөөр ааганан болгоод, шанадаг бэлэй. Жмых гэшые буталан нюдэжэ, сай шанагша һэмди. Бүри 12 һаһанда Дари хонин ажалда орожо, Гоншогой Дулматай 2 жэл соо халта хүдэлөө. Удаань эжытээ хамта 14 толгой үнээдые тушаан абаад, хаалһан болобо. Тийхэдэ юун техникэ гэжэ байхаб, бар хүсөөр лэ хэгдэдэг нэн. Эжынгээ пенсидэ гарахада, ажалынь үргэлжэлүүлээ. «Восточные Саяны» колхозой эрхим түрүү һаалишадай зэргэдэ ябаа. Эрхим ажалай түлөө Монгол ошохо пүтэвкоор урмашуулагдаад, найхан тэрэ орон нютагаар аяншалаа. 6 үринэрэй эжы мүнөө үедэ 9 ашанарай тэзбини болонхой.

Үеымнай нүхэр Дари Баторова дуу хүгжэмдэ ехэ дуратай, хонгөө хүрса хоолойтой, залуу зааханһаа бидэнһээ илгардаг бэлэй. Хэдэн жэлэй туршада арадай «Хэнгэргэ» ансамбьда солистка ябаа. Ансамбьтаһа хамта 1996 ондо Испанида ошожо, буряад найхан дуута хангуурдаа, элинсэгүүдэй заяһан ёһо заншалнуудаа харуулаа, харинан зоние гайхуулан хужаруулаа.

Шэбэр булагта үнээдээ уһалаад, Шэмэтэй тунга ногоондо бэлшээгээд, Шэмэ шүүһынь һаажэ эдээд, Шэл гүбээтэй шобхо хаданаань Шэнэһэн түлээгээ асаржа түлээд, Шабар хүнды халуун пелэһэндээ Шэнисын хүбхэгэр хилээмэ барижа, Аша, зээнэрэйнгээ тэзбингээ эрьежэ, Айлшалан ерэхэдэ,

таалажа тэбэрээд, Гурбан ехэ зөөлэн дээрэ үтэлхэ болтогой!

гээд үрээгшэ, 60 һаһанайш ойн баяраар үнэн зүрхэнһөө амаршалагша үетэн нүхэдшин: оёдолгой нюуса дүйтэй Надя, олон зоние хилээмээр хоолуулан Нелли, огородой эдэ элбэгээр ургуулагша Вера, наймаанай ажалда дуратай Люба, һүн далай салгидуулан Соня, тугал буруудые тобируор шаханан Маша, үрээлэй найхан үгнүүдые дамжуулагша Сэрэн, булта тэзбинэр.

Бултанай зүгһөө Сэрэн ХУСАЕВА, Эхэ-Герой.

Түхэнэй аймагай Таһархай нютаг.

Бага ябахадань нүхэд басагадынь Бтэрээндэ яһалал атаархадаг нэн. ышьше зүб. Басагадһаа байха 1945 й Илалтын түүхэтэ жагсаалда баадаһан эсэгтэй хубүүдые үсөөхэн хаш. Харин Вильяна басаганай хилын харуулай майор Буда Раднаевич ГАНЖУРОВ Эсэгэ ороноо агуйн Агууехэ дайнай түрүүшын тугалдаанда оролсоһон байжа, Илалтын жагсаалда хабаадахал ороо хабаадаа юм.

Тээд нүхэд басагаданы атаархал нэһэгүй байгаа. Хожомын багша болон эсэгэ Ганжуров өөһэдынгөө хубүүдтэ шангархуу, эрдэм мэдэсэ гүйтэй байха, журам залан шууд сахиха гэхэ табигдаг нэн. Ухибүүдын абаяа гай голхоруулаагүй юм даа. Тээдшы хэшээл оролдоглогоороо үнэн үетэнһөө үлүү юм нэн.

Абаны республикын хэдэн аймагуудта ажаллаһан, хургуулиин ударидагшаар алажа, нилээд суурхаһан хүн байха. Тээдшы Вильяна удаан маргангүй, үментнүүдтэ Буряадай багшанарай институтта тушаагаа нэн. хуража үгтэхэдээ, угай хоёрдохи үеын багша гэхэ жэшээтэй байгаа ха юм. Тийн болоошыел даа. Багшанарай институтта ниитын хүдэлмэридэ үгтэйгээр хабаадажа, студентнэрэй үе олохон хэмжээ ябуулгануудые эрхэмхидхэлсээ бэлэй. Энээнэй түлөө үлгэдэйнгээ профкомдо хунгагдаа Лаб лэ хотодо үлэжэ, ажаллаха агай байгаа. Тээд хүдөөдэ хүдэлхэ үдэ баһал хэрэгтэй байһан байха, байдалые амасан, хүнүүдые мэдэхэ хоош, эгээл зоригтой хүнүүд тэндэ хуудаг юм гэхэшэлэн абаны хажыа мэдүүлбэ.

Абынгаа зүбшөөдөөр Вильяна Борисовна Хэжэнгын аймаг, Дунда-Һаян хургуулида хүдэлхэеэ мордобо. Һууртай, дааж абаһан хэрэгтээ гатай (абын хургаал), хүүгэд болон үдэдэг багшанартаа һаналаа табигдаг һаһа гадна дүршэл мэргэжэлээ ходо үлэжэ, нарижуулаха гэжэ оролдоһоной үр өөдөө шууд «ургажа» захиалаа нэн. Һыегүй нуралсал - хүмүүжүүлгын үр хургуулиин директорэй орлогшо гүбэ, хургуулидаа залгалаа барижа үбэ. Хэжэнгын ондоо нэгэ, бүри хон - Дээдэ-Хэжэнгын хургуулида үлэхэдөө, шэнэ залгалаа соохи нуралсалай кабинетүүдые мүнөө үеын үрбөрнуудаар, методическа материалнуудаар хангалые дүүргэһэн байна. Эндэ гансашы өөрын залан оролдогто, абын нэрэ хүндэ туһалаа үлэһэн бээ. Ниитын элдэб материалнуудые зоригтойгоор дааж абаад, үрүүгээр хүдэлмэрилхэ үедөө нилээд үржэ, эмхи зургаануудта, ажахы, предприятиянуудта олон танилнуудтай олоһоной, али нэгэн хэрэгээр хэндэ хандаха, юу хэлэхэ тухай найн үсэ дүршэл хуряһанай ашаар хургуулида түлээ бэлдэхэдэ зохид материалнуудые абаһанаа эхилээд, нуралсалай түхээрэлгэ хэрэгсэлүүдые, гэхэ мэтые олоходоо тон бэрхэ үлэжэ.

Дээдэ-Хэжэнгын хургуулида үедөө үгтэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-Гэгээрэлтэ табан жэлэй залуу гвардеец үе мүнгэн тэмдэг дурсаһал болгон ышьше хадагалжа ябадаг.

«Жэгтэй ушарал болоһон юм» гэхэн конкурсо

«Буряад үнэн» газетын эсшэ сусашагүй ажалшадта дорго дохин бүхыжэ, найн найханше хүсэн, мэндээ мэдүүлэб. Нэгэ үедэ холбоогоо таһалһанаа шаналжа, мүнөө жэлэй «Буряад үнэн» захил хээд, хүлээжэ ядан байдаг, уншадар болоһойб. Хабсаргалтай, олон хуудатай, удха түгэлдэр юумэн бүгэдые багтаһан, хадагалжа баймаар олон һонинуудтай гээд баясамаар даа.

...Шагнаһан, дуулаһан юумэн олон ааб даа, зүгтөө бэе дээрэ үзэхэмтай хээшье ондоо юм байха гээд энэ ушар тохёолдоһые бэшэжэ эльгээб.

Гуурһата ханинуудни толилжо үзыт даа. Батажаргал ШАГДАРОВ.

ҮЗЭГДӨӨГҮЙ АРЬЯАТАН

Манайхин, Сахиуртын зон ажал хэрэгэй талаар Шулуутай нотаг эльгээгдэжэ, түрэлхидэйнгөө дунда түргэн түбхинэжэ, би зоотехнигээр, нүхэрни хүнэй аргашанаар хүдэлжэ эхилээбди. Табан жэлэй түсэб дүүргэхэ гэжэ харанхыһаа харанхы болотор ажал дээрээ амжалтын хойноһоо хүн зон һалирха, оролдоһоной ашатай түсэб дүүрэхэ, улаан таша тутууд конторыемнай гоёобо, мэргэжэлтэд мундуу мундуу мүнэн шан, гарай часуемдые шагнал абада. Тэрэ үедэ холхозой түрүүлэгшэ ябаһан Бутитовой Ч.Ж. үүргэ ехэ байха...

Хэдэн жэл соо хүдэлхэдөө, нотаг нугаарни, тэндэхи зоноорни, ан гүрөөл, аршаан булаг, ой модоорни, алим жэмэсэйн хаана байдагые хуу мэдэхэ болоһон байхаб.

Нэгэ зунай үдэшэ түхэрэйнгөө Бата хүбүүе дахуулаад, холо бэшэжэ Замһын эхинэй гэгдэ уһа отохо, боро гүрөөһэндэ гарабабди. Тэрэмни хоер амататай, бинь тоз-8 гэдэг жэжэ һомототойб. «Ши эндэ үлэ, биш дээшэлһүү», - гээд, туха эхиндэнь уһа һахин отобол. Наранше тонгойжо, ангай бууха үе болобо хэбэртэй, хүлэһэнб. Гэнтэ харан гэхэмни, нэгэ улаахан юумэн бин болоод байжа байба гэһэнб. Тугаарай үгы һэмнай гэхэ мүртөө хоолойдой үлгэһэн дурамбайгаа абажа, харан гэхэмни, сагаан шюурта хаб хара зурлаанууд харагдажа, яаха аргагүй эрэн гүрөөһэнэй шюур хаража байбал даа. Үнэншэжэ ядаад, хэды дахин харанаб, зуугаад бага гаран алхин зайда байһан юумэн хажуудамни мэтээр харагдана. Нилээд гайхаашье һаа, үнэншэжэ ядаад, эншини шэлүүһэн гэһэнб аабза, баһал уһан хужар хоёрто гүрөөһэ отодог юм гэлсэлэб гэхэ мүртөө, гар дээрһээ шагаагаад, үргөөхэ хүсэлтэй буудажархибаб. Тэрэмни заңдаал улайжа харагдана. Нэгэ томо һомо хэжэ, затвороо дабаад, харан гэхэмни, голой үлэн соогуур бодоод, аалихан ябажа ябаба гэһэнб. Уб улаан бэстэй, бээдһэн нэгэһые хара худалгүй, тархинь ногоон соо хэбэртэй ябана. Буугайнгаа хараа бага шагаагаад, буудажархибаб. Тэрэһэй эгсэ эрьелдээд, хажуудахи шэнэһэн шэбэр уруу орохын тэндэ зантагар толгой, ташаа дээрэхи һүүльмен үрдэжэ харабаб. Энэмни юун гэһэнб? Томо ан лэ гэжэ һанаха мүртөө, нүхэр тээшэ яарашабаб. Уулзаха мүртөө энэ һонингоо хөөрхэдэм, юун үнэншэжэ һэм даа.

«Бүдүүн хүн аад лэ, буу табига ябаха, Уссури гэжэ һанаагуу, Замһа бэшэ гү» гээд хүсэд шангаршаба. Нөөргөө ержэ хараашьебди, үнэншэжэһые юумэ бэшэ. Үгэһые дуугарһангүй бусаа һэмди. Үгөөдэриһе энэ ушар МТМ-гэй бүдүүлхэн хажууда хөөрхөб, ши анекдодоо хургуулин багануудта хөөрө гэлдээд, наадан болгоод тарабаб. Зүгтөө зооһоого хадагалагдаад лэ ябагдаа. Энэ саһаа хойшо гурбан жэл үнгэрһэн хойно шотагаараа ябажа ябатарни, Долгоржоб хониншон Хойто-Агын эхиндэ Хүнөөшын шэбэр соо ута һүүлэй, улаан Б. эрэй сагта шюуртан томо амита хараба юм ха гээд хөөрхөдөөн боложо байба гэһэнб. Тингээд үхэр шодэ түүһэһые юумэ үгы, хүнэг хүхүүрээ һанһаад, нохойгоо дахуулаад, басагадаараа гүйдэжэ гараа ха гэлсээ һэн.

Энэһине уулзахадаа, лаблажа һурахадамни: «Яахашни гэһэнб, тэр дээрэ модондо һуугаа һэн, һүүлэһын ута гэһэнб», гэжэ хөөрөөһинэ һэн. «Энэ ямар амитан бэ?» гэжэ Шагдаров Б.Б. - «Толон» һонинной ахагалша редактор ойлгуулахадаа, аяар 400 км холо байһан Сохондын запovedник нэрлээд, «барас» гэһэнб, наашаа бододог юм гэлсээд гэжэ бэлэй. Би өөрөө 1960 гаран оной үеэр «Забайкальский рабочий» газетэдэ Шилякин хэбэр эрэн гүрөөһэн хаа-яа үзэгдэдэг гэжэ уншаһан байнаб, Агада Шилякэ дүтэ юм ааб даа. Иигээшье энэ һонин хуушаржа эхилээ һэн.

Адагын арбаад жэл үнгэрһэн хойно даа, Агада түбхинэһэн хойноо, ажалһаа ерэхэдэмни, һамгамни: «Сэсэн хүндэ сэржэм үргүүлээб, бултанайнгаа түлөө, архида хаража байтараа бодоод, эрэн гүрөөһэтэй календарь гү, ковер гү байна гү?» - гээд гэр соогуурнай ябаа. «Юун тинмэ юумэн манайда байхань даа», - гээб. Намайе нилээд сонсообо гэһэнб. «Үбгэмни үнхэн буудан гэжэ хэлэхэдэе яагаабни? Яаха хүнбиб?» - гээд мэгдэншэб. Үгөө ажалдаа ерэхэдэм, һуруужам даа гээд, ойлгоһоһыгүи янзатай, һанаа амархан һууна. Һанаата боложо, ажалһаа ермэсээрэ һурахадамни: һураа, һураа, дасанда табан хаан тахиулахадтай, юумэн үлэхэгүй, һалаха гээ, һаяар тахиулаа аабзабди гээд, сэдхэл амгалан сэхэ хараад байха юм. «Нэгэһэйл хадаа, арбаад жэл болооһые, архи тамхинда харагдаа, тинхэдэ шархатаагаал байнаб даа, халагыһе даа» гээд эртэһэн бодожо, нэгэ шэл архи, саахар, хилээмэ, юу хээ өөрөө түхээржэ абаад, дасанай хойто хэдын орой хуушахан машинаараа һиннуулаһаар гаража, одооһые Замһын харагдахада, тогтожо, юумээс дэлгээжэ, капот дээрэ табяад, «Замһын эзэн, Дуулыт, нотагтантай нотагжаһан, олзо омогһоотнай хүртэһэн, агнаһан, зайһанше байхалби, тинхэ үедэ тинмэ амитание хараад, танингүй буудажэ, алдуу хээлиб, нохойтнай юм һэн гү, апаатнай юм һэн гү, таниягүйлиб, хара тархидамни хүргэнгүй, хүүгэдэмни хүргэнгүй, хүлэһыт! Эрэ хүн хадаа хаанше ябаха гэһэнбди, нимэ юумэ энэһинээ хойшо замһамни зайлуулаха гэжэ гуйнаб, үргэһэнб, хүндэлнэб гээд, сэржэмээ үргэжэ, һанаагаа амараагша һэм даа. Хэлэхэдэ, хоолойһи шэһэржэ байгаа һэн даа, хөөрхэй.

Тэрэһинээ хойшо олон үргэл болоо юм ааб даа, хэһые эрэн гүрөөһэн харагдана гээгүй юм, табан хаанше туһалаа юм байха. Ой зайдаг, агнадаг хүндэ элдэһын ушар болодог, хореһоо гарадаггүй эрэнүүдэ болоһон ушарал хөөрө, боли, этигхэгүйн хэсүү байдаг...

Жан Зимин

ЖОРОО ҮГЭНҮҮД

Торхонь «Тос» гээ, Тоһонинь «Ялас» гээ. Тоһонинь «Ялас» гээг, Түйсэ руу «Бүмбэс» гээ. Түйсэ руу «Түрг» гээг, Тэндээ «Түгэс» гээ.

Дуун хуур, Дуун суур, Хуур гуун, Суур гуун - Сууряатана, Дууряатана.

Саб сагаан Сахиур сагаан, Саһан сагаан, Саарһан сагаан; Молор сагаан, Мушханан сагаан, Үлэн сагаан, Үргэн сагаан Үен сагаан Үнгэ сагаан; һун сагаан, Дун сагаан.

Маагай маараа, Оодой мөөрөө, Туугай турьяа - Туугаад гаргаа.

Ура! - уряал, Урял - Ура! Абьян тараа, Агаар задараа - Суутай суурян, Дуутай дуурян.

Мүрэнүүд олон: Мундуу Онон, Бушуу Бүлэн, Эрьюулг Эрхүү, Зүрюу Зүлхэ, Дээдэ Үдэ, Доодо Үдэ, Зэрлиг Эдэ, Элдэн Эдэ.

Хаб хара, Соол хара, Гэлһи хара, Элэн хара, Тэс хара, Тогоон хара, Пэг хара, Пэтэн хара.

Улаан шарай, Сагаан шарай, Шабшар шарай, Хабхар шарай, Хорон хэлэн, Хурса хэлэн, Могой хэлэн, Модохир хэлэн, Урин хэлэн, Уян хэлэн, Гоё хэлэн, Гожоо хэлэн, Хэлхэ хэлэн, Мэлхэй хэлэн.

Даншаа уншаа, Дабаа даптаа. Болод бодоо, Ешэ бэшэ.

Аржагар-буржагар, Арбагар - дэрбэгэр, Болдогор-алдагар, Борсогор-барсагар, Шодогор-едогор,

Шобогор-шабагар, Дорогор-дарагар, Дэрбэгэр-дарбагар, Едогор-едэгэр, Годогор-гэдэгэр.

Тала талаан - Талха тарьян. Уужам талаан - Улаан тарьян. Үргэн талаан - Үргэлжэ тарьян. Тарьян далай, Далай галай.

Тангаа - мангаа, Мангаа - тангаа, Шамгаа - намгаа, Намгаа - шамгаа Бэлэг баряа, Баглаа залаа.

Урин сээсэг - Уран шүлэг. Үнгын сээсэг Үзэг - бэшэг.

Хүгжэм-хүлэг, Хүгжэм - шүлэг, Хүгжэм - уряал, Хүгжэм - һургаал.

Найман залаа, Наян халаа, Нарин зугаа, Наран туяа.

Согто соолоо, Суулга соолоо, Согдоор соолоо - Суулган соороо.

Хабар хатуу, Намар натуу, Натуу нажар, Хатуу хабар.

Бамбаг-бамбаг Бамбалзаа, Бабань һахал Бамбалзаа. Тээхэр-тээхэр Тээхэлээ, Тэхын эбэр Ёдолоо.

Яһан харуу, Яһала харуу, Нүхэн харуу, Нэтэрүү харуу - Хатуу харуу, Харуу хатуу.

Үүлэд нүүнэд, Үүлэд зөөнэд, Адагарлаба, Агхарба лэ. Уһан боложо, Урдаба лэ, Горхон боложо, Готирбо лэ.

Эжынгээ хөөрөөе үргэлжүүлэхэмни. Дари эжы һуушынхией 1983 оной хабар манайда айлшала, Улаан-Үдэ ерэхэн юм.

СЭМҮҮН САГ ҮНГЭРХЭ БАЙХА

Балкон дээрэ һуугаад лэ харахадань, дэлгүүрһээ - 43 квартала зон ябажал байна. Эдэ зонине харахаданни, булта сагаан яһатан байна. Лүндэнэй хэлэхээр бодоходо, тон зүб лэ да. Лүндэн соо хэлэгдэ юм - «Сагаан яһатан газар дүүрэг тараха».

Мүнөө үеын зон мэдэнэ юм гү, зариманинь дуулажашье болоо гэзбы. Лүндэн гэжэ ехэ сударнууд һасаһаа таржа дасангуудые дамжадаг һэн гэхэ. Эжы бултыень шагнажэ сээжэдэе хадуужа һуудаг байгаа гэһэнб: «Нэн түрүүшын 1915 16 онууд багаар түмэр могой жэлэй Лүндэн ерэхэдэе, Сүүтэ дасанһаа наашаа тарааха. Удхыень тобшолбол, нимэ: «Баруун хойто зүгтэ гуулин хушуутай, түмэр үбсүүтэй бүргэд - Шуламсахан бодожо байна. Бурхан, лама, шажаңда эсэргүү, хажар ехэ хубисхал болохонь, дасан дуганаа хумижа, хүдөө гаража талха тарья тариха, үхэр мал үдөөжэ, газар бууса түхээр тарагты», - гэбэ юм ха.

Наһатай ламанар дасанаа орхихо дурагүй, залуушуу хубарагууд хүдөө тала гараа һэн ха. Манай Ошор ламанни гэжэ хэлэхэн ха: «Дуган дасануудай үгы болоходо, би хамт үгы болохоб. Ехэ хубилгаанууд өөһэдөө тагаалал болоһон ха. Энэмнай 1917 оной октябрийн ехэ хубисхал тухай хэлэгдэ ехэшэг ондоо байдал - хамтын байдал», - гэхэн.

Түмэр могой түби тойрохо, гал могой газар тойрохо, энэ болбол түмэр харгы ба зайн галай утаһан болоно. Ута үһээ тайража, огдогор богони үһэтэй болоно, гэрэй ханада хит аман хөөрэнэ. Энэ болбол - радио гэһэнб ха. Гурбан ехэ нүүдэ тухай хэлэгдэһэн, зүгтөө түрүүшын нүүдэл амин наһанай хорлолотой хатуу гээ хаш.

1941 оной баһа могой жэлэй ехэ дайн сэрэг тухай бэшэгдэһэн - арбан зоной нэгэн үлэхэ гэхэ мэтэ. Лүндэн соо ехэ найхан байдал - «Жаран жэлэй жаргал» гэжэ нэрлэгдэһэн ха, энэ болбол дайнай һүүлэй үе ба жараад, далаад онууд гэзбы. Эжы хэлэхэдэе, сэнхир экран - телевизорые ингэжэ хэлэхэн гэбэ. «Хойморто тэбхэр ханза сооһоо хүн таанарые мээршала», - гэжэ Лүндэн соо хэлэгдэе гэһэнб, мүнөө минни харахада, ходо «амар сайн» гэжэл байдаг лэ гэбэ.

Зай, 60 жэлэй жаргал дүүрээ, хойшоо нэгэһые найн байдал үгы. Сэмүүн саг эхилэб: «Хүн зон архида ба хара тамхиндэ орохонь, танигдаагүй үбшэн тахал дүүрэхэ, хулгай дээрэ, тагнуулаһан дүүрэн болохо». Лүндэн соо ходо хорихо бэшэгдэһэн юумэн гэхэдэ: «Шуламсын эдэ бу эдигты» гэжэ тамхин архи хоёрые ехэ хорихон ха. Моригүй тэрэг гүйжэ гэжэ байһан, тэрэ үедэ ойлгожо ядаһан ха. Эжы дүү басагаан (Бадма гэжэ нэрэтэй) хойто эжын, газаа байгааһа тэргэдэ шэрэжэ, гүйлгэжэ ядаад, «Бамбай юу хэлэдэг зонбта, газар тэргэ гүйлгэжэ ядабабди», - гэхэдэнь: «Үгы, тэрэһин ондоо тэбхэр доосоһоо өөрөө гүйхэ», - гэбэл даа. Мүнөө харахаданни, тэбхэр юумэн доосоһоол гүйнэл даа. Эдихэ эдээн, үмдээ хубсаһан байгаада, абаха гэхэдэ, мүнгэн хомор болохо. Мүнгэнтнай ганса гарта орохо. «Эжы, юу хэлэдэг хүн гэһэнбди? Ажал хээд, абадаг салын мүнгээе абаад лэ байха бэшэ гүбди?» Сэмүүн саг ехэ хатуу байха, хүн зон батана шэнгэ наһатай болохо, үглөөгүүр ябажа байһан аад, үдэһнэ үхэхэ гү? Ябажа ябатараа унаад, үхэхэ гэхэ мэтэ. «Энэ хатуу сагта Бурхандаал мүргэгты, Бурхан хуу байдалыетнай олгуулаха», - гэбэл даа.

«Эжы, сэмүүн саг яажа мэдэхэб, ямар илгаатайб?» - гэхэдэ. Тэрэһини нимэ: «Хүн зоной эрэ эмэнь ойлгогдохогүй, булта хүгшэн залуутай эрэ хубсаһа үмдэхэ, эсэгэнь хубүүгээ хорооно, хубүүһини эсэгээ хороохо». Энэһине ламанар тайлархай ядаад: «Ягаада эхэ эсэгээ хороохоб?» - гэлдээ хаш. «Сэмүүн сагай хүн зонини ондоо гэзбы, юундэб гэхэдэ, Шуламсын хаанай зарлигууд ха юм даа», - гэлдээбэд ха.

Эжы намда захиһадаа: «Ши хүниие һажажа, эрэ хубсаһа бү үмдөөрэй, дээгүүр ябаад адислахадаа, танихагүйб, адис аршаанда хүртэхэгүйш», - гэхэн юм.

Сэмүүн сагай һүүлдэ Панчен Богдо заларха, Бурхад газарта бууха, шажан дэлгэрхэ. Үдышэг байна даа, зүүн зүгэй «Барс» бодохо. Энэнь баһа юун бэ даа? Пачен Богдо заларжа. Майдари бурхан огторгойдо ном номнохо, энэһине үлэхэ зон ехэл буянтай зон байха. Ши ходо таһалдаагүй Эгилэ ябуулжа. Сагаан ба Ногоон Дара Эхын тарни уншаад, Майдари юрөөлэй тарни: «Эмаа һүеэ умаа умаа пани, пани сууһа» гэжэ зальбаржа ябаарай», - гэхэн юм.

«Энэ байгааһа гүрэн түрэтнай 60 жэлэй хугасаатай хамтын байдал гэһэнб, нэгэ һүни бутараад үгы болохо», - гэбэ. «Үгэ, эжы, энэһини «Великий могучий Советский Союз» - хэмдэһэн диндэхэгүй, Америкэ, Япон, Англиһаанше хүсэтэй гүрэн лэ», - гэбэл даа. «Ондоо гүрэн тогтохо, аминдаа жэжэ гүрэнүү, Зай, ши энэһинээ хойшо ажаглаарай, үзэхэш даа», - гэбэ.

Би мүнөө үедэ үзэжэл һуунаб даа, хүнэй ой ухаанда ороогүй СССР - ямар гүрэн байгаада, юун болобо даа?!

«Шара яһатан дэлхэй дүүрэхэ», - гээ бэлэй, тэрэнь хайша юм бэ? «Зүүн зүгэй «Барс» бодохо» гэһэнэ юун бэ?

Майдар бурханай саг тогтожо, ехэ найхан болохо юм, худал, хулгай, дээрэмшэн байхагүй, хүн зоной абари заа ондоо болохо, номгон тайбан тэнюун, бурхандаа мүргэжэ, буян хуряжа оролдохо болохот.

Одоол үнэншэ хүн үүдэһнээ өдөө гараха, хойморто хууча худалһа хүн үүдэһнээ ошохо, мүнөө худалһа, хулгайһа хойморто ха юм даа, энэ сагынь тинмэ - сэмүүн саг гэжэ һананаб.

Арьяа баала, Ум маани бадмай хум!

Сэлэнгын аймагай Ташир хуурин.

Е.БУЯНТУЕВА

XVII ЖАРНАЙ САГААГШАН ТҮМЭР МОГОЙ ЖЭЛ

ЗУНАЙ НҮҮЛШЫН ХҮХЭГШЭН ХОНИН НАРА

Буряад литэ	10	11	12	13	14	15	16
Европын литэ	30	31	1	2	3	4	5
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабба Лара понед.	Мягмар Марс вторник	Лабда Меркури среда	Лүрбэ Юпитер четверг	Баасан Солдон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран воскр.
Үнгэ Үдэр	хүхэ морин	хүхэгшэн хонин	улаан бишэн	улаагшан тахья	шара нохой	шарагшан гахай	улаан хулгана
Мэнгэ	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан	5 шара	4 ногоон
Лүүдал	түмэр	огторгой	уһан	уула	могон	хиш	гал

Гарагай 2-то шэнын 10 (августын 30). Бадма-Самбаавын үдэр. Хүхэ морин, 1 сагаан мэнгын, мэртэ хуудалтай үдэр. Ханданда мүргэхэ, зальбарха, бурхан, сахюуса, тэнгэри, уула тахиха, буян үйлэдэхэ, арманнайлаха, эм найгаа хэшэг уриха, далага хэ, бисалгал хэхэ, модо тахиха, тангаригаа болуулха, басаа эсхэхэ, хээрэ ажал хэхэ, мэнгэ (дуган), мүргэл шүтээнэй үдэр. Зүгөөр мал үүсэхэ, үри мэнгэ бусааха, эд бараа тахиха абаха мэтын үйлэдэхэ хайн. Гэбшье шэнэ сагаан үдэхэ, замда гараха, мэнгэ аянда мордохо, номнол тахиха, үхибүү хүдэ оруулха, хууль хүүгэдэ гэрхээ холо тэбшэхэ, хүбүүдэ сэрэгтэ мэнгэ, мори худалдаха, худалдажа абаха, шэрдэг мэнгэ хэрэлдэхэ, дайсалдаха, мэнгэ гаргаха мэтын үйлэдэхэ тэбшэхээр. Бэри тухай, мэнгэ барагша тухай дасанһаа үдэхэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, мэнгэ юрэнхы тамир найжарха.

Гарагай 3-да шэнын 11 (августын 31). Хүхэгшэн хонин, 9 улаан мэнгын, огторгойдо хуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, бишэн тахиха, агнаха, мал үүсэхэ, мэнгэ малтаха, мори урилдуулха, зөөри, абасаяа абаха, мэнгэ дараха, хаад тодохор малтаха, хараал, жадха хатааха, гүрэм уншуулжа, эльгэ айлуулха, ехэ хүниие арманнайлаха мэтын үйлэдэхэ гэнэ. Зүгөөр замда гараха, мэнгэ газарта ошохо, гэрэй үдэр тахиха, хэшэг буян үйлэдэхэ, далага абаха, шэнэ сагаан үдэхэ, мал эмнихэ, мэнгэ тэнгэри тахиха, шуһа тахиха, төнхөхө, арманнай хэхэ, мэнгэ абаха, хутага булоудэхэ, басаа эсхэхэ, эм найруулха, мэнгэ даажа абаха, дарсаг мэнгэ, үбшэ аргалжа эхилхэ, мэнгэ наймаа хэхэ, үри мэнгэ бусааха мэтын үйлэдэхэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, мэнгэ юрэнхы тамир найжарха.

Гарагай 4-дэ шэнын 12 (августын 1). Улаан бишэн, 8 сагаан мэнгын, уһанда хуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, бисалгал хэхэ, гэрэй хуури тахиха, шэнэ газарта гэр бариха, дасан (дуган), субарга, бурхан бүтээхэ,

аршаан, эм найруулха, Аюушын нахил хүртэхэ, наһанай хүсэ арьбажуулаха, сан тахиха, амгалан байдалай түлөө ном уншуулха, далага абаха, аршаанаар угааха, абаһанаа бусааха, түмэрөөр уранай зүйл бүтээхэ, дарсаг үлгэхэ, дасан (дуган), субарга, сэрэг бурхан бүтээхэ, наһа утадхалгын ном уншуулха, юумэ худалдаха, худалдажа абаха андалдаа хэхэ, тараг бэрихэ, айраг халааха, тунхаглаха, зарлиг сонсохо, шэнэ гэр бариха, үзэгтэ хураха, зурхай шудалха мэтын үйлэдэхэ гэнэ. Зүгөөр мал үүсэхэ, үхэр, мори худалдаха, замда гараха, хүншүү хэрбохо гаргаха, бэлбэһэн хүнтэй золгохо, ехэ уһа гаталха, уһанда шунгаха, загэһа агнаха, амитанай ами таһалха, дошхон газар номгодохо, дайсанниие дараха, тангариг үргэхэ, худаг малтаха, хубсаһа эсхэхэ, оёхо мэтын үйлэдэхэ хорюултай. Бэри тухай, наһа барагша тухай дасанһаа асууха гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 5-да шэнын 13 (августын 2). Улаагшан тахья, 7 улаан мэнгын, хада уулада хуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, бурхан, тэнгэри, сахюуса тахиха, лун абаха, Наранда, нарада, бусад юртэмсэнүүдтэ шүтэхэ, замда гараха, гэрэй хуури тахиха, гэр бариха, газарай ажал эрхилхэ, наһа утадхалгын ном уншуулха, далага абаха, хатуу тарни уншаха, модо хуулгаха, мори, сар хургаха, дэгэл хубсаһа эсхэхэ, мори урилдуулха мэтын үйлэдэхэ гэнэ. Гэхэ зуура мал үүсэхэ, эмнихэ, хүншүү хэрбохо гаргаха, ехэ хэрэг эхилхэ, суглаа зарлаха, үгэлгэ үгэхэ, гуйраншадта юумэ хар байха, үзэл үзэхэ, гэрхээ хэрэглэл гаргаха мэтын үйлэдэхэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, амгалан байдалга хайн.

Гарагай 1-дэ хуушанай 16 (августын 5). Сагаан хулгана, 4 ногоон мэнгын, галда хуудалтай үдэр. Хонин нарада хулгана үдэр тохёолдоходо, модон хохи гэхэ гү, али хооһон, муу үдэр гэгдэдэг. Иймэ үдэр алибаа хайн үйлэ эрхилэгүй, үдэр бүрингөө юрын ажал хэхэ үнжэхэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

нүүхэ, хэшэг дуудаха, далага абаха, нүгэлөө наманшалха, модо хуулгаха, балин шатааха, уранай ажалда хураха, ута наһанай ном уншуулха, тушаал дааха, бэри буулгаха (нохой үдэрэй заһал хүүлээд), наһа барагшые хүдөөлхэ мэтын үйлэдэхэ гэнэ. Харин номнол хэхэ, тэрэниие шагнаха, үрхээ тариха, гэрхээ хэрэглэл гаргаха, нүүхэ, замда гараха, мал үүсэхэ, хони хурьга хүндэ үгэхэ, худалдаха, үһээ угааха, модо отолхо, юумэ бузарлаха, хүниие үзэн ядаха мэтын үйлэдэхэ гэнэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй абаа һаа, эд зөөри арьбажаха, мал үдэхэ.

Гарагай 7-до шэнын 15 (августын 4). Дүйсэн үдэр. Аюуша бурханай үдэр. Шарагшан гахай, 5 шара мэнгын, хийдэ хуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса тахиха, тантрын тарни уншаха, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлүүдэ бүтээхэ, тэдэниие арманнайлаха, бүлынгөө амгалан байдалай түлөө үргэл хэхэ, далага абаха, гэр бариха, бууса түхээрхэ, хубсаһа эсхэхэ, эм найруулха, аршаанаар бээ ариуудха, шажанай хайндэр хэхэ, баярта ушараа тэмдэглэн найрлаха, абаһанаа бусааха, ноёнд хандаха, ном оршуулха мэтын үйлэдэхэ гэнэ. Гэхын хажуугаар газар хахалха, газар малтаха, шулуу шорой хүдэлгэхэ, тангариг үргэхэ, суглаанда сугларха, бөөгэй хэрэг эрхилхэ, модо үндэһэтэйнь унагааха, зураг зураха, ном үзэхэ эхилхэ, хэрэглэл гэрхээ гаргаха, хадаг тахиха, бэри буулгаха, нүүхэ, наһа барагшые хүдөөлхэ, тэнгэри тахиха, шуһа ханаха, төнхөхө мэтын үйлэдэхэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй абаа һаа, амгалан байдалга хайн.

Гарагай 1-дэ хуушанай 16 (августын 5). Сагаан хулгана, 4 ногоон мэнгын, галда хуудалтай үдэр. Хонин нарада хулгана үдэр тохёолдоходо, модон хохи гэхэ гү, али хооһон, муу үдэр гэгдэдэг. Иймэ үдэр алибаа хайн үйлэ эрхилэгүй, үдэр бүрингөө юрын ажал хэхэ үнжэхэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа һаа, үбшэн хүрэхэ.

Хизаар нютагаймнай түүхэхээ

Атаман СЕМЕНОВ ямар хүн нэм?

Барон Роман Федорович фон Унгерн-Штернберг (1885-1921)

(1921 оной февралын 3-да сэрэгэй мээ гох хэрэглэжэ (стратгема), найнаар зэбсэглэгдэн, өөрынгөө сэрэгүүднээ арба дахин олон хитадай сэрэгүүдэ намнажа, Ургые (Барга монгол) сүлөөлхэдөө, иимэ хубсаһатай ябаһан: даг хирэ болошоһон ягаа улаан оодон монгол дэгэлтэй, тэрэньнээ мүнүүд дээрэ генералай сагаан погонуудые хадаһан, үбсүүндээ японой дайнда шалгарһандаа хүртэһэн солдадай Георгиевско хэрээһэтэй. В.Д.)

(Түгэхэл. Эхинийн «Дүхэригэй» 28-дахи, 29-дэхи дугаарнуудта).

Декабриин 19-дэ үглөөнэй 6 сар багаар зорилон хэрэгтэ бээлүүлжэ эхилбэди. Тэрэ үглөөгүүр бууһан барон Унгерн казармануудай байрлаһан газарнуудые мэдэхгүй ушарһаа Маньчжури хотын милициин дарга капитан Степановые газар харуулхынь өөртөө абаа гэнэ. Ганса хасатгай бароной хотын гарнизоной хоёр ротын буунуудые хуряагаһа үнэн ошожо ябахые харан гэхэдээ, милициин дарга угаа ехээр гайхан сошожо, энэ бүтээхгүй, дэмы хооһон авантура юм байна гэжэ ойлгоод, айжа, гэр руугаа тэрбээхээ забдаба. Тинхэдэнь барон Унгерн тэрэнтэй убайгүй бүүдүүлгээр «хөөрэдэхэ» ушартай болоо гэнэ: бэзынь хойтохи зөөлэн газарые хэлмүнгээ хуйгаар зада гүбжээр хөө. Тинн милициин дарга яаха аргагүй бароной газаршалагша болоо бэлэй. Харин би урда үдэрнын 720-хи дружинын байрлаһан газарнуудые найса хаража, мэдэжэ абаһан хүм, тиймэһээ намда газаршалга хэрэггүй гэнэ. Батуев бидэ хоёр казарма соо ороһоор түргэн ошожо, буунуудые пирамидадан гэнжээр суургалаад, Батуевни буугайнгаа шабхые татажа, харуулда бэлэн зогсобо. «Буунуудаа абаеы» гэжэ дружинын нэгэ сэрэгшын бэшэндээ хандаһаа забдахада, би пистоледээ гаргаад, байра дээрнээ хүдэлхэн хүн бүхэн тэрэ дороо буудуулха гэжэ шангаар, бултанай дуулахаар сонсохоб. Удаань солдадуудта хандажа үгэ хэлбэб. Сэрэгэй демобилизаци тунхаглагдаба, таанарые бултыетнай Росси руу абаашаха захиралта гараад, гэртэтай бусаажа абаашахые дулаалгдан вагонуудтай эшелон станци дээрэ табигдаба, түхээрлэгдэ 20 минута үгтэнэ, гэрдэһэн хүн бүхэниие барижа (арест) сүүдэтэ үгэхэбди гэжэ богонихон элидхэл соогоо яб гэртэ дуулабаб.

большевигүүдэй удамаршадые амараа вагон соо суургадаад, үүдыень ласадахые захиралта үгбэб. Үглөөнэй 10 сагта эшелоние ябуулха түхээрлэгэ дүүрбэб. Би солдадуудта мордлогын иимэ сонсоход дуулабаб: лүүлшын теплушка соо конвой байрланхай, Бооржын станци хүртээр нэгшые хүн вагонһоо гараха эрхэгүй, хэрбээ хэн нэгэнэй тиймэ хэдэлгэ гаргаа һаа гү, али сонхооршые бултайгаа һаа, дары буудахые захиралта тэрэ конвойдо үгтэнхэй.

Тинн подхорунжий Шваловые ори гансаарынь тэрэ 37 вагонуудһаа бүридэһэн эшелоние харуулжа ошохыень табияд. Даури станци хүртээр тормозной площадка дээрэ ябахыень захирбаб. Оуб гэхэдэ, тэрэ станци дээрүүр поездын гуйдэлөө аалидхан гарахада, Швалов нүрээжэ бууха ёһотой байгаа.

Сэхэ Бооржын станци хүртээр энэ эшелоние хаанашые тогтоонгүй, бэшэ станцинууд дээрүүр гарахада, гуримһаа түргоор ябуулжа үнгэрхэт гэхэн заяаа захиралта станциин дежурнээр түмэр замай шугам руу (по линии) ябуулбаб. Энэ ямар ёһотой байгаа гэхэдэ, хэрбээ эшелоний ондоо станци дээрэ харгыдаа байшоо һаань, солдадууд конвой үгы гэжэ мэдэхэдээ, тэндээ буугаад, ондоо гарнизоной сэрэгүүдтэй хамтаржа болохо байгаа бүү.

Тингэжэ 7 хүн Маньчжуриин гарнизоной 1500 солдадуудай буунуудыень хуряажа абаһан юм.

Тиймэ гайхамшагта ушар болоһон гэжэ олонхи хүмүүд мэдэдэггүй, энээн тухай дуулаашые һаа, Маньчжуриин шэнэ гарнизон 7 хүнһөө бүридэһэн гэжэ яашые этигэдэггүй, худал хуурмаг, дэмы балай шалшаан гэжэ ханадаг гэнэ.

Маньчжуриин гарнизоной 1500 солдадуудай буунуудыень хуряажа абаад, тэдэниие эшелондо хуулгажа, Росси руу ябууланайнай хүүлээр, Хитадай гүрэн түрынхид, хотын оорын захиргаанай дарганар намайе энэ амжалтатай, урагшатай хэрэгээрни амаршаджа ерээ бэлэй.

Тинн 1917 оной декабриин 19-һоо эхилээд минни хиналта доро Дауриһаа гадна Маньчжуриин гарнизон ороһон юм.

Нэгэ хэдэ үдэрэй үнгэрхэн хойно би дахин нимшүү эрид шууд хэмжээгээр баһа нэгэ шухала хэрэг үүсхэжэ, бүтээгээ һэм...

Гэртээ ошохо болоһоноо дуулахадаа, солдадууд баяртай болоһоноо. Батуевые гансаарынь казарма харуулхые үлэгдээ, би бүхы дружинные газар гаргажа, хоёр хоёроор тоолуулжа зогсоогоод, хоёр зэргээр жагсаалда оруулжа, сэрэгэй ёһоор гуримтайгаар гэххэлүүлээд вокзал асарбаб. Тинн тэдэниие эшелоний вагонууд соо хубаарилуулжа хуулгаад, теплушка бүхэндэ ахалагшанарые тэдэнэй дундаһаа томилбо. Барон Унгерн баһал хэдэн зуун буугаа тушаалгаһан солдадуудые асаржа теплушканыудта хуулгаба. Арба-арбан хүн соһоо нэгэ-нэгэ хүниие бусалһан уһанда эльгээжэ асаруулабади. Хорунжий Мадиевскийн туужа асарһан

АЖАГЛААТА. «Атаман Семенов. Өөр тухайгаа. Панамжанууд, бодолнууд, дүнгүүд» гэжэ томохон ном соһоо Валерий ДАБАЕВАЙ оршуулан хэнэгүүдһээ зарим тэдыень буряадаар уншагшадтаа дурдахбабди.

ПАНАЦЕЯ ОТ БОЛЕЗНЕЙ?

В Улан-Удэ начал работу «Коралл Центр», который, по направлению Московского центра, занимается разработкой и производством аппаратов для лечения заболеваний опорно-двигательного аппарата. Непосредственное участие в разработке

«Коралла-2000» принимал профессор Кузнецов, известный создатель эффективного аппликатора. Испытание аппарата проводилось в течение 7 лет. Теперь представители Центра знакомят различные слои населения с его работой, создавая в регионах России свои отделения. Аппарат «Коралл-2000» скоро поступит в аптеки нашей республики. Подробнее о его работе можно узнать в отделении «Коралл-Центра» в г. Улан-Удэ.

Валерия НАМСАРАЕВА.

БҮРЯАД ОРОН ТУХАЙ БОТИ ХЭБЛЭГДЭХЭ

«Росси. Гурбадах мянган жэл» гэнэн Үндэһэн ниигэмэй библиотекэ байгуулха проекгдэ хабаадахын, Буряад Республика тухай ботни хэблэлдэ бэлдэхын тула редакцино совет байгуулагдаба.

Тус соведые Буряадай Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ Леонид Потанов толгойлоо. Августын 1 хүртээр редакцино совет Буряад Республика тухай ботни хэблэлгын болон хэблэлгын үнэ сэнгые тус проектын

эмхидхэлдэ болохо Россин мэдээсэлэй хэрэгсэлүүдэй журналистнуудай Конгресстэй болон Россин Уран зохёолшодой холбоонтой зохидуулаха юм. Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

Үбэр Монголһоо мэдээсэнэ:

ШЭНЭХЭЭН БУРЯАДУУДАЙ ХУБСАНАНАЙ ЗАНАЛ

Үбэр Монголой Хүлэн Буйр аймагта үндэһэтэнэй хубсаһанай занал шэмэглэлэй һайндэр боложо үнгэрбэ. Мүнөө жэл түрүүшынхиеэ иимэ конкурсно Шэнэхээн буряадуудай хубсаһан суурхаад, ёһо заншал, сохор хатарнай хүнэй һайшаал магтаалда хүртэжэ, өхөтэ һонирхолые татаа. Анхандаа бүхы ажал хүдэлмэрээрээ улас гүрэндөө һайшаагдадаг байһан һаа,

- 3. Суба соогоо хурган дэгэл үмдөө
4. Хурган дэгэл соогоо тэрлиг үмдөө
5. Тэрлиг соогоо халаад үмдөө
6. Дэгэлэй газар үмдэдэг хүрмэ
Иимэ олон түрэлэй хубсаһа хараагүй зон һонирхожо гайхаал даа. Малгайень хэлбэл, юудэн малгай, тооробшо малгай, халуу, булган, шэлүүһэн, манал малгай гэхэ мэтэ.

Гуталын хараад үзэхэдэ, бахила, бүүрхэ, эрмэгтэй утаһатай булгайр гутал, хүдэһэн, улаһан гутал, гуталай даха пиһини гэхэ мэтын олон түрэлэй хубсаһан дээрэ занал шэмэглэл дүүрэн гээшэ ааб даа.

Минии залуу бэри байхада, хадам эжы хэлэгшэ һэй: «Хазаар моритой ханха эмээлтэй Шэнэхээн ерэхэдэ, 5 дэгэлээ дабхасаж үмдөөд гараа һэм. Хоёр жэлэй урда эвенк хушуунай уран гартанай бүтээлэй харалганда 3-дахы болон тодорходоо, шамарлажа байгаа һэм, мүнөө Шэнэхээнэй хубсаһанай модель ёохор хоёр түрүүн зэргын шагнал хүртэһэндэ даган баясажа байнам. Үй түмэн хитад соо буряад туургатанайнгаа нэрэ алдарые бүмбэрсэг дэлхэйдэ суурхуулжа байхадаа, буряад хүн бүхэн баярлажа, омогорхожо байхаар гээшэ ааб даа. Хамагай наада захата бидэ хүйтэн ороной зон хадаа хони малайнгаа арһа шүрбэһые элдэжэ болбосоруулан, оёжо шадаха ёһотойбди.

Жошээ татаад хэлэхэдэ, басагайа хадамда үгэхэдөө, сээсэг мэтэ сагаан һиймэрхэй хари гүрэнэй халаадые 2 мянгаар абажа үмдэхүүлхэдэ, 1 үдэрэй, басаган дэгэлые 2 мянгаар оёод үмдэхэдэнь, удаан эдлэхэ болон.

Эндэ оршо гаршые бодожо үзэхэ ёһотойл даа. Хүнэй хубсаһа абажа үмдэхэ мүнгөөрөө, хүүгэдэе һургуулида һургаа һаамнай, дээрэ бэшэ гү? Буряад хубсаһан гээшэмнай мори унахада аятай, ажал хэхэдэ бүхэ, хүйтэндэ дулаан, халуунда һэрюун, һалхинда - нэмэргэ, унтахада - хүнжэл, газалхада - халхабша, хуушарбалнь эрыюулжэ, урбуулжа, ондоо болгоод үмдэхэдэ, ашагтай. Бээ хамгаалан хубсаһан гээшэл даа.

3 гүрэнэй буряадууд бэе бэсынгээ һайн һайхан зам дадхал, соёл болбосоролые уламжалан дэлгэ- үргэжэ, урлал бүтээлээ дэлгэрүүлжэ байһамнай һайн лэ гээшэ. Шэнэхээн буряадуудай үндэһэн хубсаһа олоной анхаралда харууһаниинь угаа дэмбэрэлтэй гээшэ.

мүнөө соёл болбосоролой хүгжэлтөөрөө суурхаба.

Буряад хубсаһанай олон жэлдэ үмдэхэдэ таатай, нэгэ һаһанда хүрэдэг. Манай арад зон гээшэ шэнжэлхэ ухаансараар сэдхэжэ, гоёлоо бүтээдэг. Бурханай заабаритай, бог шүдхэр халдахгүй буряад лэ хубсаһан гээшэл даа. Ямар хубсаһан харуулагдааб гэбэл:

- 1. Даха үмдөө
2. Даха соогоо суба үмдөө

рүүлхэмнай шухала. Зан дадхалай талаар хэлээ һаа, Шэнэхээн буряадууд үншэн үрөөһэн зоние харалсан тэдхэмжэдэг гуримтай. Мүнөө харилсаанай һай-жарһан үедэ тэрэ олон хитадай дунда Хайлаар, Манжуураар буряад хубсаһатай зоние харахат. Улаан-Үдэдэмнай буряад хубсаһатай зон харагдана гү? Үй түмэн хитад соо өөрынгөө соёлые

А.СЭРСЭГМА. ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: зүүдхэл шэмэглэлээ харуула; хормойтой уужа үмдэһэн бэрээдүүд; суба юудэм; үбэлэй даханууд-олоной һонорто.

БАЙГАЛ ШАДАРАЙ «АМИДЫ НУУРНУУД» ГЭНЭН ПРОГРАММА

Июлиин 30-һаа августын хүртээр Улаан-Үдэдэ байгалай эрьедэ «Амиды нуурнууд» гэнэн программаар Байгалин Бүхэдэлхэйн Жасын Уласхооронд 6-дахы конференци үнгэрхэнь. Таг-континентын 25 ороноуһаа, таштоого, Германиһаа, США-һаа Японһоо, Филиппинһээ, Индонезиһээ, Колумбиһаа, Урга-Африка Республикаһаа 77 түлөөлэгшэ ерэхээс байна.

Байгалин Бүхэдэлхэйн Жасын уласхоорондын правительствын бэшэ эмхи (президентинь - мэдээлэ-немец эргэмтэ Герхард Тилье) Германида 20 гаран жэлэй соёл эмхидхэгдэе юм. һуулын жэлүүн жасын эгээл шухала программануу-нэгэн гэжэ «Амиды нуурнууд» гэнэн программа тогоруо. Тэрэ хадаа болохо аюулда ороод байһан дэлхэ-мэдээжэ нуурнуудые һэргээн сахал-нуурнуудай хоморой шүүн экосистемнүүдые хамгаал зорилготой юм.

Анхан зургаан нуур - Констан (Швейцари, Германи, Австри гурбан хил дээрэ), Мано-Лейк (США), Нестле (Греци), Санта-Лючия (ЮАР), Би-Япон - программада ороо лэн. 19-оной хабар Пантанал нуур (Бразили) хамта тус программа Байгал абтаһан байна.

Эгэбхитэй эргэмтэдгээ, инженер-программистнуудһаа, журналистнуудһаа, экономистнуудһаа, баш-нарһаа бүрүгдэһэн Байгалай мэдээсэлэй «Грань» гэнэн түб, Байгалин аш-лалгын Байгалай нэгэдэмэл инсти-тут «Фирн» гэнэн ништын эмхи Байгалин тус программада түлөөлэгшэ Байгалай «Грань» гэнэн инфо-түб конференциин гол эмхидхэлэ болон Темэнь - «Уһанай шанар бол-нуур шагарай нютаг гайдаг байгалие заншаалта арга ашаглаа».

Конференци Буряад орон Правительствын болон Арадай Хуралай дэмжэлгээр үнгэрэгдэ. Пленарна хуралдаанууд А.Б.Потановай үгөөр эхилхэ. Германин орш-тойронхые хамгаалгын министр-ствын парламентска секретарь Бундестагай депутат Г.Альшма Байгалин Бүхэдэлхэйн Жасын президент Г.Тилье жасын спонсорнууд болодог. «Юнилевер» түлөөлэгшэд болон бусад үгэ хэлэ-гэжэ хүлээгдэнэ. Конференци хабаадагшад сээрлэлгын түлэ-рэлгэнүүдтэ, Сэлэнгын ЦКК-га Сэлэнгэ мүрэнөөр, Байгалай экскурсида гараха.

«Амиды нуурнууд» гэнэн программы бээлүүлгэ Байгалин тунгалаг сээрэе бүрэн сахихада болохо гэжэ конференци эмхидхэһэн найдана.

Эрдэм ДАГБАЕВ

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директор - ахамад редактор А.А.АНГАРХАЕВ
Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА
РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: В.Е.ГУЛГОНОВ, В.В.ХИНГЕЛОВ (Буряад Республикын Правительство), Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Б.М.Ж. БАЛДАНОВ (генеральна директорэй 1-дэхи орлогшо - ахамад редакторай орлогшо), Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ (секретариады хүтэлбэрлэгшэ - генеральна директорэй орлогшо), Д.Д.ЭРДЫНИЕВА (харюусалгата секретарь), таһагуудые доагшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, Д.Ш.ХУБИТУЕВ, А.А.-Н.ПЕРГЕНОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Н.А.ГОНЧИКОВА, А.А.ФАДЕЕВА, С.Д.БУДАЕВ.

Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ хото, Каландаришвилини үйлэ, 23, Хэблэлэй байшан "Буряад үнэн". E-mail: unen@buryatia.ru.

Газетэ хэблэлэй 5 хуудан хэмжээтэй. Индекс 73877. Хамтын хэблэ 30.030. Хэблэлдэ тушаагдаһан цаг 17.00.

"Республиканска типографи" гэнэн АО-до газетэ 6300 хэблээр хэблэгдэ. Директорэйнь телефон: 21-40-45. Б-0165-дахы номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 8336.

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральна директорэй - ахамад редакторай - 21-50-96, приемнын-21-54-54, ген. директорэй 1-дэхи орлогшо - ахамад редакторай орлогшын - 21-68-08, ахамад редакторай орлогшорой - 21-64-36, 21-33-61, секретариатай - 21-50-52; таһагууд: экономикын ба политикын- 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершины» журналуудай редакци, «Буряад Республикын Хуулига шиндхэбэрлэгшэ суглуулбарини» редакци - 21-50-52; залуушуулай, оюуталай ажабайдалай болон олонинтын хүдэлмэрини, «Одон» журналай редакци - 21-54-93; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-55-97, захилай - 21-60-21, коммерческэ ажалай - 21-60-21, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерини-21-23-67, факс - 21-54-54.

Редакцида ороһон материалууд шэнжэлэгдэдэггүй, мүн авторнуудтань бусаагдадаггүй.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нотагай нэрлүүдэй бэшэлгы хэзэгайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин һанамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.